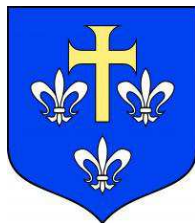

Deloitte.

Strategia rozwoju Gminy Uniejów na lata 2013 - 2020

Czerwiec 2012

Spis treści

Definicje i skróty	6
1. Wstęp	7
2. Podsumowanie Strategii rozwoju Gminy Uniejów na lata 2013-2020	12
2.1 Wizja Gminy Uniejów	12
2.2 Misja Gminy Uniejów	12
2.3 Cele strategiczne i cele operacyjne	12
2.4 Podsumowanie uwarunkowań rozwoju Gminy Uniejów (stanu obecnego)	14
3. Diagnoza uwarunkowań rozwoju Gminy Uniejów	15
3.1 Podstawowe informacje	15
3.1.1 Położenie i uwarunkowania geograficzne	15
3.1.2 Wielkość Gminy	17
3.1.3 Cechy charakterystyczne Gminy	18
3.2 Zasoby Gminy	19
3.2.1 Zasoby ludzkie	19
3.2.2 Zasoby przyrodnicze	22
3.2.2.1 Obszary prawnie chronione na terenie Gminy	22
3.2.2.2 Lasy	24
3.2.2.3 Rzeźba terenu i warunki glebowe	24
3.2.2.4 Wody powierzchniowe i podziemne	26
3.2.2.5 Klimat	28
3.2.3 Zasoby kulturowe	29
3.2.4 Jakość środowiska naturalnego	31
3.3 Zagospodarowanie przestrzenne	33
3.3.1 Infrastruktura techniczna	33
3.3.1.1 Infrastruktura transportowa i transport publiczny	33
3.3.1.2 Gospodarka wodna i ściekowa	37
3.3.1.3 Gospodarka odpadami	40
3.3.1.4 Energetyka	41
3.3.1.5 Ciepłownictwo	42
3.3.1.6 Gazownictwo	42
3.3.2 Infrastruktura społeczna	43

3.3.2.1	Edukacja.....	43
3.3.2.2	Opieka zdrowotna	46
3.3.2.3	Pomoc społeczna	47
3.3.2.4	Porządek publiczny i ochrona przeciwpożarowa	48
3.3.2.5	Sport i rekreacja	50
3.3.2.6	Kultura	51
3.3.2.7	Zasoby mieszkaniowe Gminy Uniejów.....	52
3.4	Sfera gospodarcza	53
3.4.1	Przemysł, przedsiębiorczość i struktura podmiotów gospodarczych.....	53
3.4.2	Rolnictwo	54
3.4.3	Turystyka i rekreacja	55
3.4.4	Atrakcyjność inwestycyjna Gminy	60
3.4.5	Sytuacja finansowa Gminy	61
3.4.6	Analiza porównawcza sytuacji finansowej Gminy	63
3.5	Analiza SWOT.....	76
3.5.1	Zasoby Gminy	76
3.5.2	Zagospodarowanie przestrzenne.....	77
3.5.3	Sfera gospodarcza	79
3.6	Wyniki sondażu społecznego	81
3.6.1	Obserwacje i wnioski z badania ankietowego przeprowadzonego wśród mieszkańców Gminy	81
3.6.2	Obserwacje i wnioski z badania ankietowego przeprowadzonego wśród kluczowych reprezentantów społecznych Gminy	96
3.6.3	Podsumowanie informacji z wywiadu indywidualnego z burmistrzem Uniejowa	102
3.6.4	Podsumowanie wyników sondażu społecznego:	103
4.	Wizja i misja Gminy.....	105
4.1	Wizja i misja	106
4.2	Strategiczne kierunki rozwoju Gminy	107
5.	Strategiczne i operacyjne cele Gminy	109
5.1	Cel strategiczny A	110
5.2	Cel strategiczny B	115
5.3	Cel strategiczny C	119
5.4	Cel strategiczny D	123
5.5	Podsumowanie analizy strategicznej	125
5.6	Sposoby i źródła finansowania działań realizowanych w Gminie	126
6.	Wdrażanie, monitorowanie i ewaluacja Strategii	128
6.1	System wdrażania i monitorowania strategii	128
6.1.1	Wdrażanie strategii.....	128
6.1.2	Monitorowanie strategii	129
6.1.3	Oczekiwane wskaźniki osiągnięć i ewaluacja Strategii.....	130

Bibliografia	132
Spis tabel i rysunków	134

Definicje i skróty

Balneologia	Jedna z najstarszych dziedzin medycyny uzdrowiskowej zajmująca się badaniem właściwości leczniczych wód podziemnych i borowin oraz zastosowaniem ich w lecznictwie, zwłaszcza terapii chorób przewlekłych.
GPZ	Główny Punkt Zasilający, stacja transformatorowa, która zajmuje określony obszar, zazwyczaj jest ogrodzona wysokim płotem, a umiejscowiona zazwyczaj poza miastem.
KPP	Komenda Powiatowa Policji
MŚP	Małe i średnie przedsiębiorstwa
PGK	Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej
PIG	Państwowy Instytut Geologiczny
Stacja „trafo”	Stacja transformatorowa
WFOŚiGW	Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej
WIOŚ	Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska

1. Wstęp

Strategia rozwoju Gminy Uniejów na lata 2013-2020 jest kluczowym dokumentem planistycznym, który poprzez swoją zawartość, a także sposób dochodzenia do ujętych w nim rozwiązań systematyzuje wiedzę o Gminie, wyznacza długofalowe kierunki jej rozwoju oraz wskazuje działania, których realizacja przyczyni się do rozwoju priorytetowych dla Gminy obszarów.

Niniejszy dokument przygotowany został na zlecenie Burmistrza Gminy i Miasta Uniejów w ramach projektu realizowanego przez Łódzką Agencję Rozwoju Regionalnego oraz firmę Deloitte.

Strategia rozwoju Gminy Uniejów na lata 2013-2020 jest dokumentem kierunkowym, nakreślającym nadrzędne cele długoterminowe (strategiczne), priorytety rozwoju oraz kierunki działań władz Gminy. Strategia określa stan docelowy, do którego Gmina powinna dążyć w kolejnym okresie planowania, zarysowuje ramy działań władz Gminy prowadzących do osiągnięcia wyznaczonych celów oraz prezentuje przykłady inicjatyw w ramach każdego strategicznego kierunku rozwoju. Uchwalenie Strategii nie zamyka możliwości wprowadzania zmian, prowadzenia konsultacji społecznych i składania propozycji działań inwestycyjnych, zgodnie z pojawiającymi się uzasadnionymi potrzebami lokalnymi.¹ Strategia jest równolegle narzędziem, które wyznacza ogólne ramy racjonalnego gospodarowania posiadanymi zasobami.

Niniejszy dokument składa się z siedmiu rozdziałów.

W **rozdziale pierwszym** przedstawiono cel i strukturę dokumentu oraz zastosowane podejście metodologiczne.

Rozdział drugi stanowi zwarte streszczenie dokumentu, zawierające podsumowanie kluczowych założeń i wniosków wynikających ze Strategii rozwoju Gminy Uniejów.

---

¹ Domański, T. *Strategiczne Planowanie Rozwoju gospodarczego gminy*, Agencja Rozwoju Komunalnego, Warszawa 1999

Rozdział trzeci poświęcony jest ocenie stanu obecnego Gminy. Przedstawiono w nim diagnozę zasobów Gminy, dokonano inwentaryzacji kluczowych informacji na temat zagospodarowania przestrzennego oraz sytuacji gospodarczej. W części tej, znalazły się również wyniki badania sondażowego przeprowadzonego z mieszkańcami oraz kluczowymi reprezentantami społecznymi Gminy. Podsumowaniem rozdziału trzeciego jest analiza SWOT silnych i słabych stron Gminy oraz szans i wyzwań dla jej dalszego rozwoju. Przeprowadzona ona została w trzech obszarach diagnostycznych: zasoby, infrastruktura i gospodarka.

W **rozdziale czwartym** zdefiniowane zostały misja i wizja Gminy Uniejów, nakreślające ogólne kierunki jej rozwoju, a także stanowiące wyraz aspiracji władz Gminy.

Rozdział piąty definiuje długoterminowe cele strategiczne przedsięwzięcia stanowiące ramy do planowania i realizacji celów operacyjnych. Jest to kluczowy rozdział z punktu widzenia racjonalizacji działań Gminy w najbliższych latach. W rozdziale tym uwzględniono również prezentację przykładowych działań i inicjatyw, które władze Gminy mogą podejmować w ramach realizacji poszczególnych celów strategicznych. W rozdziale tym znajduje się również odniesienie do możliwych źródeł finansowania zadań zdefiniowanych w ramach niniejszej Strategii.

W **rozdziale szóstym** przedstawiono założenia dla docelowego systemu wdrażania, monitorowania i ewaluacji Strategii. W rozdziale tym przedstawiono również przykładowy zestaw mierników (wskaźników) efektywności procesu realizacji wytycznych zawartych w niniejszym dokumencie strategicznym.

Bibliografia - zawiera spis dokumentów i materiałów wykorzystanych do opracowania niniejszej Strategii.

Centralnym punktem Strategii rozwoju jest lista celów strategicznych wyznaczających docelowe, długofalowe kierunki rozwoju Gminy. Kierunki te określone zostały m.in. w oparciu o wyniki diagnozy zasobów i otoczenia Gminy, analizy pozyskanych opinii mieszkańców, kluczowych reprezentantów społecznych oraz Burmistrza jak również wniosków z sesji strategicznych zespołu projektowego.

Punktem wyjścia do opracowania Strategii Rozwoju Gminy Uniejów była analiza zasobów, specyfiki i otoczenia Gminy na podstawie danych dostarczonych przez Urząd Gminy, danych Głównego Urzędu Statystycznego oraz ogólnie dostępnych informacji i dokumentów na temat Gminy. Dodatkowo, w celu uzupełnienia w ten sposób zdobytych informacji i wyciągniętych wniosków, przeprowadzone zostało badanie ankietowe wśród mieszkańców Gminy oraz kluczowych interesariuszy. W efekcie, zgodnie z metodyką SWOT, zespół projektowy wypracował listę mocnych i słabych stron Gminy, szans i barier (zagrożeń) dla jego rozwoju.

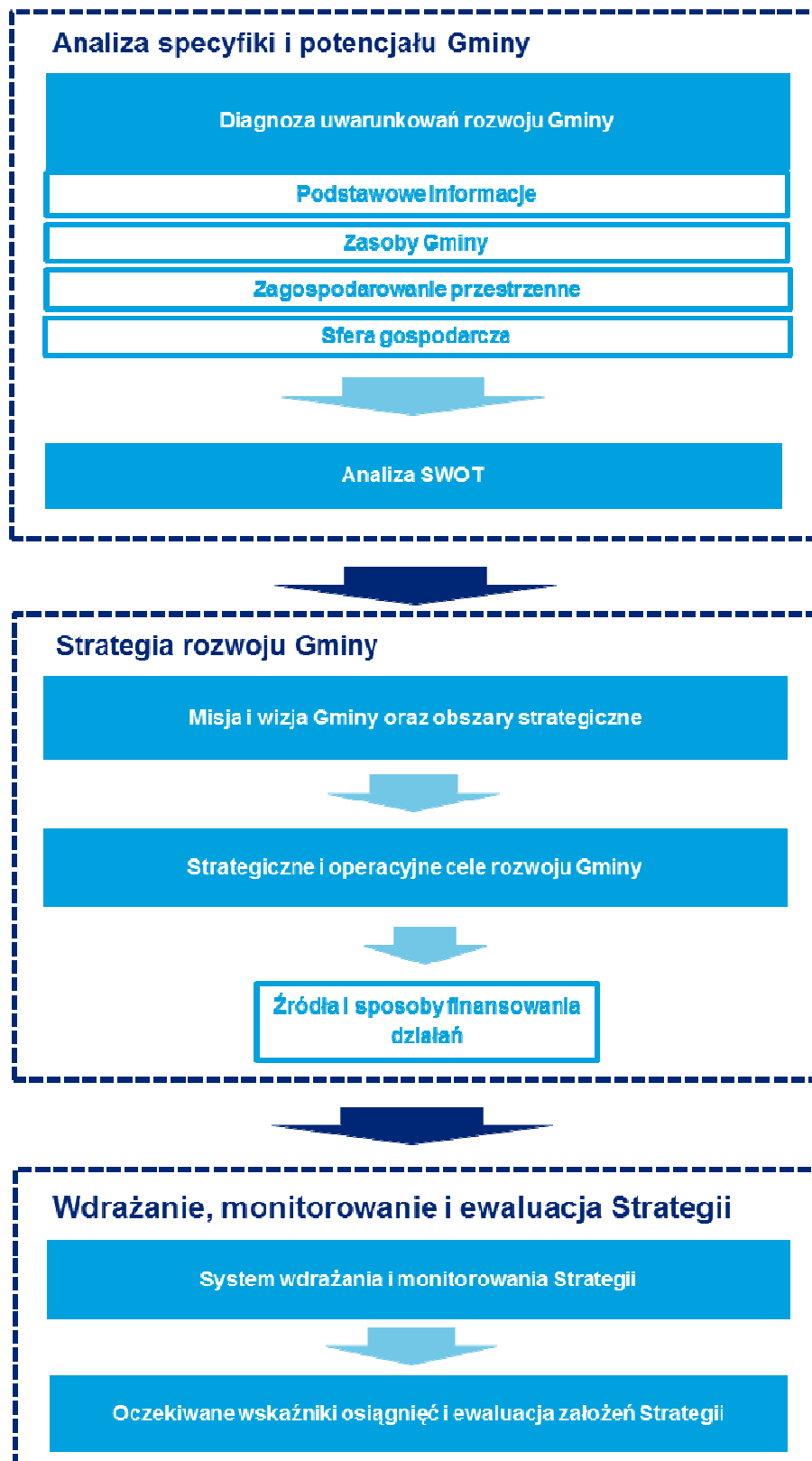
Wnioski z tak przeprowadzonej diagnozy były podstawą do wypracowania misji i wizji Gminy Uniejów. Misja i wizja wypracowane zostały w ramach sesji strategicznej zespołu projektowego, składającego się z pracowników Łódzkiej Agencji Rozwoju Regionalnego oraz pracowników firmy Deloitte. Efektem sesji strategicznej było wskazanie docelowych kierunków działań podejmowanych przez władze Gminy.

Określona przez zespół projektowy propozycja misji i wizji Gminy była następnie przedmiotem dyskusji z Burmistrzem i głównymi interesariuszami w trakcie prezentacji wstępnych założeń Strategii. W oparciu o kierunek wyznaczony przez misję i wizję rozwoju Gminy, zespół projektowy przedstawił Burmistrzowi oraz głównym interesariuszom propozycję celów strategicznych i podporządkowanych im celów operacyjnych. Przedstawiono również propozycję priorytetyzacji (uszeregowania) wypracowanego zbioru długoterminowych celów Gminy Uniejów.

Sformułowanych raz celów strategicznych i operacyjnych nie należy traktować jako zbioru zamkniętego. Obecny kształt Strategii rozwoju został ukształtowany w określonych warunkach oraz na określonym etapie rozwoju Gminy, które są zmiennymi dynamicznymi. Dlatego osiągnięcie założonych celów wymaga systematycznego monitorowania zmian wewnętrznych i zewnętrznych uwarunkowań rozwoju Gminy. Aby proces ten przebiegał w usystematyzowany i kontrolowany sposób, zespół projektowy zaproponował koncepcję docelowego systemu wdrażania, monitorowania i ewaluacji Strategii. Koncepcja ta uwzględnia również przykład mierników (wskaźników) efektywności procesu realizacji założeń i celów strategicznych, jakie postawione zostały przed Gminą.

Strukturę logiczną niniejszej Strategii rozwoju prezentuje poniższy schemat.

Rysunek 1. Schemat dokumentu Strategia rozwoju Gminy Uniejów na lata 2013-2020

Źródło: Opracowanie własne

Dokument ten powstał w oparciu o najlepsze praktyki w zakresie tworzenia planów strategicznych, przy wykorzystaniu adekwatnych metodyk i narzędzi analitycznych. Kluczowe przy opracowaniu niniejszej Strategii było pozyskanie opinii i akceptacji głównych interesariuszy dokumentu, jak również zapewnienie jego zgodności z istniejącymi dokumentami o charakterze strategicznym na poziomie regionalnym oraz krajowym.

Na potrzeby niniejszego dokumentu zostały wykorzystane dane i informacje przekazane przez urząd Gminy i Miasta Uniejów. Wykonawca nie ponosi odpowiedzialności za ich poprawność i kompletność.

2. Podsumowanie Strategii rozwoju Gminy Uniejów na lata 2013-2020

Strategia rozwoju Gminy Uniejów na lata 2013-2020 jest opracowaniem, które wyznacza długofalowe cele i priorytety rozwoju Gminy oraz proponowane kierunki działań.

2.1 Wizja Gminy Uniejów

Wizją Gminy Uniejów, planowaną do osiągnięcia do 2020 roku jest uzyskanie rozpoznawalnego statusu centrum turystyki termalno – uzdrowiskowej i rekreacyjnej w środkowej Polsce, umiejętnie wykorzystującego posiadane walory przyrodnicze, kulturalne i historyczne.

2.2 Misja Gminy Uniejów

Najbardziej pożądanym scenariuszem zrealizowania tak zdefiniowanej wizji jest aktywne zaangażowanie zarówno władz Gminy, kluczowych interesariuszy jak i wszystkich mieszkańców w budowę pozycji lidera turystyki termalno-uzdrowiskowej i rekreacyjnej w Polsce centralnej.

2.3 Cele strategiczne i cele operacyjne

W celu realizacji wizji i misji Gminy, zdefiniowany został katalog kluczowych dla jej rozwoju celów strategicznych i służących ich osiągnięciu celów operacyjnych. W sumie wypracowane zostały 4 cele strategiczne oraz przyporządkowane im 15 celów na poziomie operacyjnym. Zaprezentowane zostały one w poniższej tabeli:

Tabela 1. Podsumowanie celów strategicznych i celów operacyjnych Gminy Uniejów

Lp.	Cele strategiczne	Cele operacyjne
1.	A. Rozwój turystyki poprzez pełne wykorzystanie walorów środowiska naturalnego	A.1 Stworzenie i promocja zintegrowanej oferty turystycznej Gminy Uniejów bazującej na zasobach wody geotermalnej
		A.2 Rozwój infrastruktury uzdrowskiej
		A.3 Wybór i promocja produktu regionalnego
		A.4 Rozwój turystyki historycznej
		A.5 Wykorzystanie potencjału rzeki Warty
2.	B. Wzmacnianie potencjału społeczno – gospodarczego wokół zasobów posiadanych przez Gminę	B.1 Aktywizacja ducha przedsiębiorczości wśród mieszkańców
		B.2 Pozyskiwanie nowych inwestorów
		B.3 Rozwój energetyki w oparciu o posiadane przez Gminę zasoby
3.	C. Zrównoważony rozwój infrastruktury na potrzeby mieszkańców i przyjezdnych	C.1 Rozwój infrastruktury drogowej i okołoturystycznej
		C.2 Wspieranie czystości i ochrony środowiska
		C.3 Uporządkowanie i odnowa starej tkanki miejskiej
		C.4 Dostosowanie oferty kulturalnej do potrzeb mieszkańców
		C.5 Rozwój infrastruktury teleinformatycznej
4.	D. Dostosowanie oferty edukacyjnej, kształcenia zawodowego i ustawicznego do potrzeb lokalnego rynku	D.1 Dostosowanie oferty edukacyjnej do potrzeb rynku turystycznego
		D.2 Stworzenie zróżnicowanej oferty edukacyjnej dla wszystkich grup wiekowych

Cele strategiczne dotyczące rozwoju turystyki i potencjału społeczno – gospodarczego Gminy powinny stanowić filary strategii Gminy. Realizacja tych celów pozwoli między innymi na zwiększenie dochodów Gminy i aktywizację jej mieszkańców.

Natomiast celami wspierającymi, umożliwiającymi realizację celów głównych (filarów Strategii) jest zrównoważony rozwój infrastruktury oraz dostosowanie oferty edukacyjnej do potrzeb lokalnego rynku pracy. Działania władz Gminy ukierunkowane na realizację tych celów, pozwolą na osiągnięcie zrównoważonego rozwoju. W sytuacji ograniczonych zasobów finansowych Gminy realizacja celów strategicznych powinna być połączona z ich priorytetyzacją wg przedstawionego powyżej schematu.

2.4 Podsumowanie uwarunkowań rozwoju Gminy Uniejów (stanu obecnego)

Gmina Uniejów jest Gminą typu miejsko-wiejskiego, położoną w Polsce centralnej, w północno-zachodniej części województwa łódzkiego. Elementami wyróżniających Gminę i sprawiającymi, że jest postrzegana jako miejsce atrakcyjne turystycznie jest korzystna lokalizacja w dorzeczu rzeki Warty, zasoby naturalne występujące na jej obszarze, status uzdrowiska oraz znacząca liczba atrakcji historycznych i kulturalnych.

Jednym z czynników wyróżniających Gminę Uniejów na tle innych gmin o podobnym charakterze, są unikatowe walory środowiska naturalnego. Na terenie Gminy występują pokłady wód termalnych, które w zestawieniu z korzystnymi warunkami klimatycznymi zdecydowały o uzyskaniu przez Uniejów statusu uzdrowiska. Dodatkowo, znaczny teren Gminy stanowią obszary chronione, w tym m.in. obszar Natura 2000.

Stan infrastruktury transportowej i komunalnej Gminy Uniejów można określić jako dobry. W poprzednim okresie planowania udało się zrealizować wiele inwestycji związanych z modernizacją podstawowej infrastruktury drogowej oraz planowane są kolejne w tym zakresie. Z sieci wodociągowej korzysta 87% gospodarstw gminy zlokalizowanych na terenie Gminy. Nieco mniej korzystnie wygląda poziom skanalizowania Gminy, gdyż sieć kanalizacyjna użytkowana jest głównie przez mieszkańców miasta Uniejów, nie obejmuje natomiast większej części obszarów wiejskich Gminy. Kolejnym istotnym wyzwaniem dla Gminy w zakresie infrastruktury jest rozwiązanie problemu odbioru, segregacji i utylizacji odpadów.

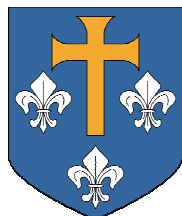
Sytuacja gospodarcza Gminy Uniejów, biorąc pod uwagę wysokość dochodów własnych budżetu Gminy w przeliczeniu na jednego mieszkańca, jest korzystna w porównaniu do innych gmin w powiecie poddębickim. Należy podkreślić dużą skuteczność władz Gminy w pozyskiwaniu środków zewnętrznych na inwestycje infrastrukturalne, głównie te związane z rozwojem potencjału turystycznego Gminy. Perspektywiczne branże rozwoju w Gminie, to przede wszystkim branża uzdrowiskowo - rekreacyjna, a także branże okoturystyczne – branża hotelarska, gastronomiczna oraz rozrywkowa.

3. Diagnoza uwarunkowań rozwoju Gminy Uniejów

3.1 Podstawowe informacje

Miejsko – wiejska Gmina Uniejów położona jest w północno – zachodniej części województwa łódzkiego w powiecie poddębickim. Miasto Uniejów leży na prawym brzegu Warty, której długość w granicach Gminy wynosi 21,5 km.

Rysunek 2. Herb i flaga Gminy Uniejów

Północna i zachodnia granica Gminy stanowi jednocześnie granicę powiatu poddębickiego oraz województwa łódzkiego. Całkowita powierzchnia Gminy to 129,01 km², tworzy ją 30 sołectw, a całkowita liczba ludności Gminy to 7 308 osób (stan na koniec 2011 r.).

3.1.1 Położenie i uwarunkowania geograficzne

Gmina Uniejów administracyjnie wchodzi w skład powiatu poddębickiego. Położona jest na granicy województwa łódzkiego oraz wielkopolskiego.

Mapa 1. Położenie Gminy Uniejów w powiecie poddębickim

Źródło: Biuletyn Informacji Publicznej, <http://www.biuletyn.net/>

Uniejów graniczy z następującymi gminami:

- od wschodu:
  - Świnice Warckie
  - Wartkowice
- od południowego- zachodu:
  - Poddębice
- od zachodu:
  - Przykona (woj. wielkopolskie)
- od południowego- zachodu:
  - Dobra (woj. wielkopolskie)
- od północnego- zachodu
  - Brudzew (woj. wielkopolskie)
- od północy:
  - Dąbie (woj. wielkopolskie)

Gmina należy do wschodniej części Niziny Wielkopolskiej o średniej wysokości od 108 do 112 m n.p.m. Środkową, wschodnią i południową część Gminy tworzy płaska równina zwana Kotliną Uniejowską. Od zachodu graniczy z nią rozległa dolina Warty, a od północy dolina Neru.

3.1.2 Wielkość Gminy

Gmina obejmuje obszar 12 900 ha. Ogólna powierzchnia użytków rolnych wynosi 10 791 ha, w tym grunty orne zajmują 7 761 ha. Gminę zamieszkuje około 7 230 osób, z czego 2 930 (40,5%) to mieszkańcy miasta Uniejów. Powierzchnię 1 180 ha zajmują w Gminie lasy, z czego 34,43 ha stanowi krajobrazowy park zamkowy w Uniejowie z interesującym skupiskiem roślinności drzewiastej.

Stolicą Gminy jest miasto Uniejów, które oprócz funkcji turystyczno – wypoczynkowej spełnia również rolę ośrodka gminnego. Jest siedzibą władz samorządowych, placówek oświaty i kultury, zapleczem handlowo – usługowym dla całej Gminy składającej się z 30 sołectw:

- Brzeziny,
- Brzozówka,
- Czekaj,
- Czepów,
- Człopy,
- Dąbrowa,
- Felicjanów,
- Góry,
- Hipolitów,
- Kozanki Wielkie,
- Kuczki,
- Lekaszyn,
- Łęg Baliński,
- Orzeszków,
- Orzeszków-Kolonia,
- Ostrowsko,
- Pęgów,
- Roźniatów,
- Roźniatów-Kolonia,
- Skotniki,
- Spycimierz,
- Spycimierz-Kolonia,
- Stanisławów,
- Wielenin,
- Wielenin-Kolonia,
- Wieścice,
- Wilamów,
- Wola Przedmiejska,
- Zaborów,
- Zieleń.

3.1.3 Cechy charakterystyczne Gminy

Miejsko – wiejska Gmina Uniejów posiada dogodne położenie komunikacyjne. Uniejów znajduje się w odległości 56 km od Łodzi, 160 km od Warszawy, 170 km od Poznania.

Przez Gminę przebiega budowana autostrada A2 Berlin – Moskwa. Zjazd i wjazd na autostradę znajduje się w miejscowości Dąbie (w odległości 10 km od Uniejowa).

Lokalny sektor gospodarczy Gminy Uniejów zdominowany jest przez mikroprzedsiębiorstwa, zatrudniające do 10 pracowników lub bazujące na samozatrudnieniu. Na terenie Gminy Uniejów brak jest dużych firm zatrudniających powyżej 250 pracowników. Sektor publiczny reprezentowany jest przez administrację publiczną, szkolnictwo oraz instytucje bezpieczeństwa publicznego.

Gmina Uniejów jest obszarem atrakcyjnym turystycznie. Wynika to przede wszystkim z posiadanych przez Gminę zasobów naturalnych. Cennym bogactwem naturalnym Gminy są wody geotermalne o temperaturze 70 °C, które stanowią podstawę jej rozwoju. Wykorzystywane są do celów leczniczych, rekreacyjno – balneologicznych i turystyczno – wypoczynkowych oraz grzewczych. Na bazie wód geotermalnych działa Geotermia Uniejów, oferująca szeroką ofertę leczniczych zabiegów a także kompleks Termy Uniejów, w skład którego wchodzi baseny, Kasztel Rycerski oraz baza gastronomiczna.

Interesującym miejscem przyrodniczym na terenie Gminy jest Uniejowski Obszar Chronionego Krajobrazu, obejmujący powierzchnię 180 km², który został włączony do Europejskiej sieci Ekologicznej Natura 2000. Uniejów posiada stosunkowo dobrze rozwiniętą bazę rekreacyjną i noclegową. Do dyspozycji turystów czekają m.in. hotel w zabytkowym zamku oraz bary, kawiarnie i nowoczesna dyskoteka. Dodatkowy atut stanowią odbywające się tu cykliczne zloty miłośników i kultury Indian, turnieje rycerskie, koncerty i liczne imprezy kulturalne. W miejscowości Brzozówka znajduje się Ośrodek Praktyki Hatha Jogi „Wytwórnia ciszy”. W Uniejowie oraz w Ostrowsku funkcjonują stadniny koni. Na miłośników pieszych i rowerowych wypraw czekają szlaki turystyczne m.in.: Ziemi Uniejowskiej, Św. Faustyny Kowalskiej, szlak rowerowy Gorące Źródła, Szlak Bursztynowy oraz konny majora Hubala. Szczególnym zainteresowaniem cieszy się turystyka rekreacyjna, uzdrowskowa, aktywno-sportowa, biznesowa, kulturowa oraz pielgrzymkowa.

3.2 Zasoby Gminy

3.2.1 Zasoby ludzkie

Gminę Uniejów na koniec 2011 roku zamieszkiwało ogółem 7 308 osób. Jak wskazuje poniższa tabela liczba mieszkańców Gminy od 2006 roku sukcesywnie maleje.

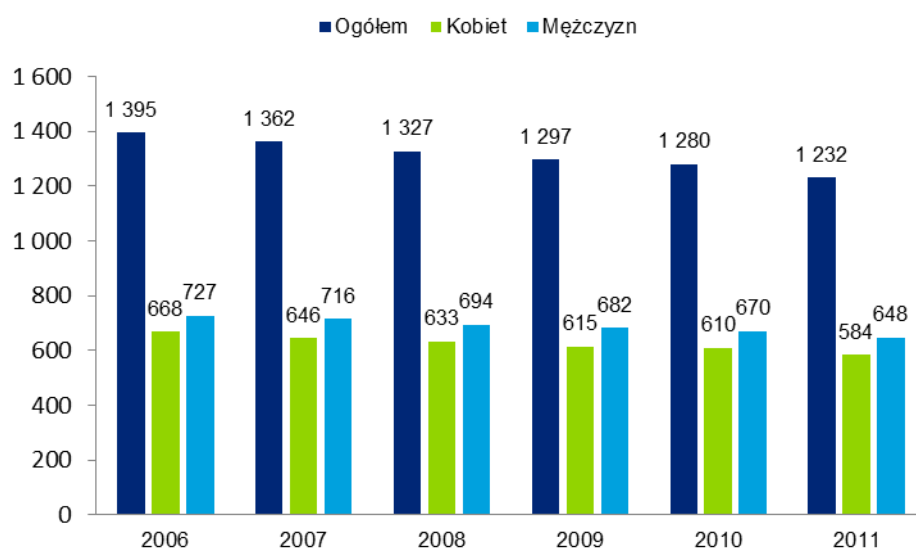
Tabela 2. Liczba ludności wg. płci w latach 2006-2011.

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	Zmiana 2011 vs. 2006
Ogółem	7 522	7 483	7 454	7 401	7 391	7 308	- 3%
Kobiet	3 825	3 802	3 801	3 759	3 757	3 720	- 3%
Mężczyzn	3 697	3 681	3 653	3 642	3 634	3 588	- 3%

Źródło: Dane Urzędu Miasta i Gminy Uniejów

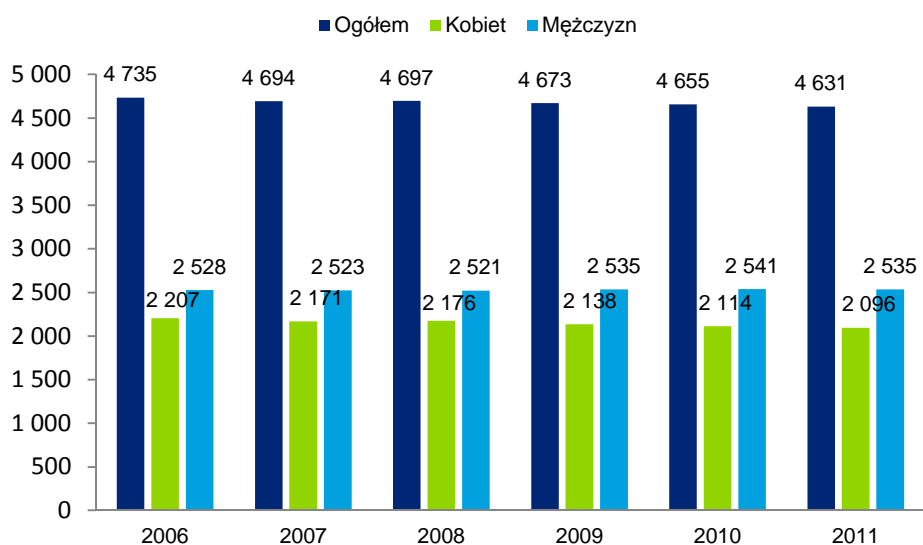
Strukturę demograficzną mieszkańców Gminy Uniejów pod względem liczby osób w wieku przedprodukcyjnym (kobiety i mężczyźni poniżej 18 roku życia), produkcyjnym (kobiety w wieku 18-59 lat i mężczyźni w wieku 18- 64 lata) oraz poprodukcyjnym (kobiety od 60 roku życia wzwyż oraz mężczyźni od 65 roku życia wzwyż) w poszczególnych latach (2006-2011) przedstawiają poniższe wykresy.

Wykres 1. Liczba ludności w wieku przedprodukcyjnym w latach 2006-2011

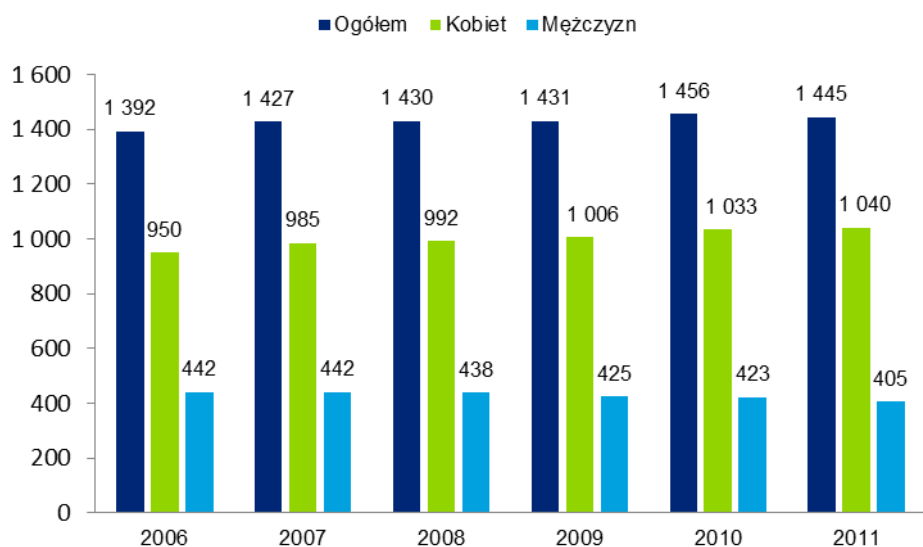
Źródło: Dane Urzędu Miasta i Gminy Uniejów

Wykres 2. Liczba ludności w wieku produkcyjnym w latach 2006-2011

Źródło: Dane Urzędu Miasta i Gminy Uniejów

Wykres 3. Liczba ludności w wieku poprodukcyjnym w latach 2006-2011

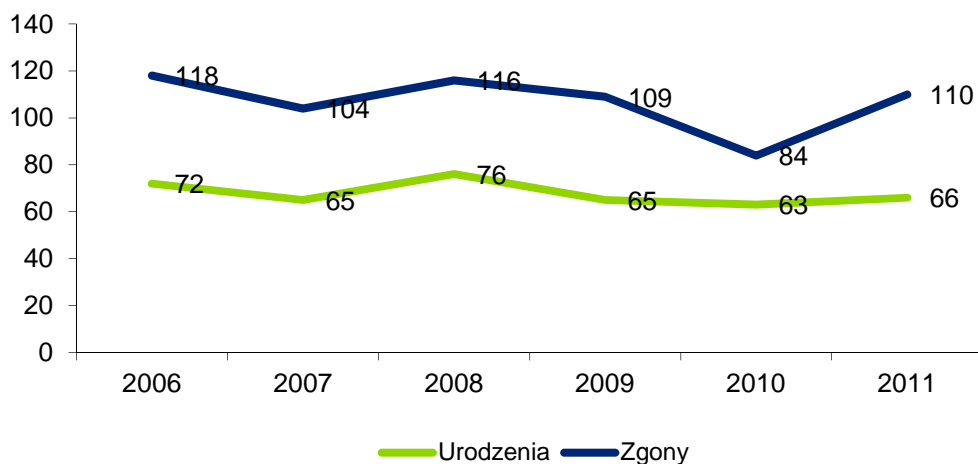

Źródło: Dane Urzędu Miasta i Gminy Uniejów

Jak wskazują powyższe wykresy spadek ogólnej liczby ludności w Gminie wynika głównie ze spadku liczebności w dwóch grupach mieszkańców a mianowicie wśród osób w wieku przedprodukcyjnym, a także produkcyjnym. W analizowanym okresie (2006-2011) systematycznie wzrasta liczba osób będących w wieku poprodukcyjnym, co zgodne jest z ogólnopolskimi tendencjami demograficznymi wskazującymi na proces starzenia się społeczeństwa polskiego.

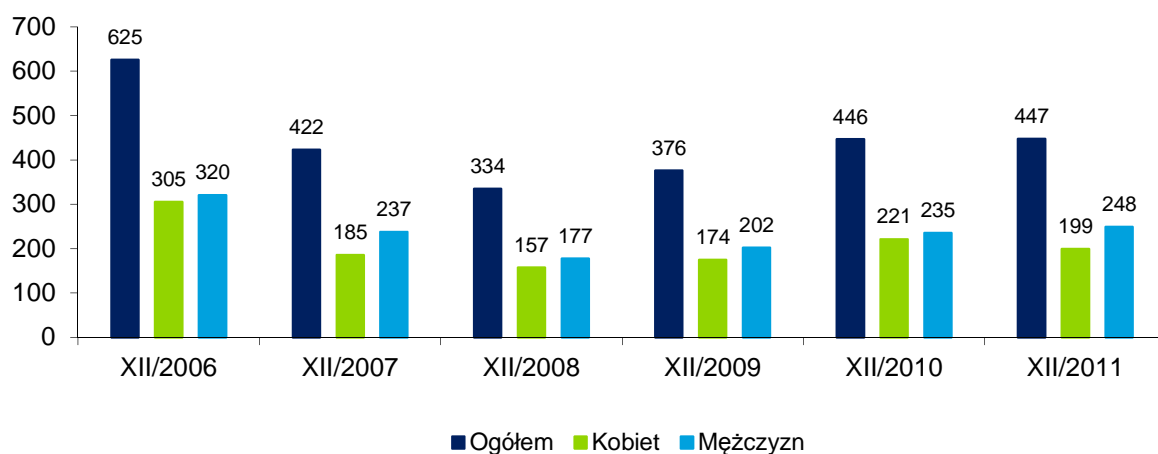
Poniższa tabela wskazuje liczbę urodzeń oraz zgonów w analizowanym okresie (2006-2011). Od początku 2006 roku liczba urodzeń oraz zgonów ulega nieznacznym wahaniom, przy czym liczba zgonów niezmiennie przewyższa liczbę urodzeń.

Wykres 4. Liczba urodzeń oraz zgonów w latach 2006-2011

Źródło: Dane Urzędu Miasta i Gminy Uniejów

Wykres 5. Liczba osób bezrobotnych w Gminie Uniejów w latach 2006-2011

Źródło: Dane Urzędu Miasta i Gminy Uniejów

Liczba bezrobotnych w Gminie w roku 2011 wyniosła ok. 450 osób. Na przestrzeni ostatnich 6 lat brak jest zauważalnego, jednoznacznego trendu zmian liczby osób bezrobotnych. Wśród bezrobotnych nieznacznie przeważają mężczyźni (56% w 2011 r.).

Tabela 3. Liczba osób bezrobotnych w Gminie Uniejów w latach 2006-2011

Lata	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Osoby do 25 roku życia	148	75	72	106	133	119
Kobiety	76	30	38	48	71	54
Mężczyźni	72	45	34	58	62	65
Długotrwale bezrobotni	432	286	199	186	203	241
Kobiety	214	134	101	87	97	112
Mężczyźni	218	152	98	99	106	129
Osoby powyżej 50 roku życia	101	88	81	74	76	82
Kobiety	36	28	33	24	30	31
Mężczyźni	65	60	48	50	46	51
RAZEM	681	449	352	366	412	442

Zródło: Dane Urzędu Miasta i Gminy Uniejów

Jak wskazują dane zawarte w powyższej tabeli poziom bezrobocia w Gminie Uniejów w ciągu ostatnich 5 lat spadł o ok. 28 % (z 625 do 447 osób). Udział zarejestrowanych osób bezrobotnych w ogólnej liczbie osób w wieku produkcyjnym w analizowanym okresie wahał się od 13% (2006) do 7% (2008). W ostatnich dwóch latach (2010 i 2011) wskaźnik ten utrzymywał się na poziomie 10%.

3.2.2 Zasoby przyrodnicze

3.2.2.1 Obszary prawnie chronione na terenie Gminy

Obszary prawnie chronione w stanowią 47,5% powierzchni Gminy. W dolinie rzeki Warty, która przepływa przez obszar Gminy, utworzono obszar ochrony przyrody. Do głównych walorów doliny niewątpliwie należy zaliczyć unikalną roślinność oraz unikatowe ostoje ptactwa. W skład obszaru chronionego krajobrazu doliny Warty wchodzi rezerwat faunistyczny „Dąbskie Błota”. Obejmuje on głównie łąki typu łągów rozlewiskowych i łągów właściwych. Jednym z najbardziej charakterystycznych elementów terenów nadwarciańskich są liczne oczka wodne tzw. torfiarki. Na tym porośniętym szuwarem błotnym obszarze występują gniazda lęgowe m. in. gęsi gęgawki, łabędzia niemego, krzyżówki, cyraneczki kulika, mewy śmieszki, perkoza i żurawia.

Blisko 30% terenu Gminy położone jest na Obszarze Chronionego Krajobrazu. Zgodnie z koncepcją Krajowej Sieci Ekologicznej ECONET ochroną został objęty obszar doliny Warty z rzadką roślinnością, niskimi torfowiskami, słonymi śródlądowymi łąkami oraz ostoją ptactwa.

Na terenie Gminy Uniejów wyznaczony został również obszar chronionego przyrody, w ramach programu Natura 2000. Obejmuje on dolinę Warty pomiędzy wsią Balin (koło Uniejowa) i Dębno (koło Nowego Miasta n. Wartą). Dolina ma szerokość od 500 m do ok. 5 km, wypełniona jest przez mady i piaski. Jedynie w bezodpływowych obniżeniach występują niewielkie powierzchnie płytkich torfów. Obszar doliny jest w zróżnicowanym stopniu przekształcony przez człowieka oraz różnorodnie użytkowany. Na obszarze Kotliny Kolskiej rzeka jest obustronnie obwałowana - obszary zalewowe znajdują się w strefie międzywala oraz w ujściach rzek Proсны i Kiełbaski. Dolina Konińsko-Pyzdrska w swojej zachodniej części nie została obwałowana i podlega okresowym zalewom. Teren ten jest zajęty przez mozaikę ekstensywnie użytkowanych łąk i pastwisk, zadrzewień łągowych oraz zarastających szuwarem starorzeczy. Zachodni fragment obszaru objętego Naturą 2000 (na zachód od ujścia Proсны) zajmuje duży kompleks zalewowych, zbliżonych do naturalnych, starych łągów jesionowo-wiązowych i grądów niskich. Znaczne ich fragmenty zachowały się w wyniku ochrony rezerwatowej. Wybudowany na Warcie zbiornik zaporowy Jeziorsko zmienił naturalny rytm hydrologiczny rzeki, co spowodowało różnorodne zmiany siedliskowe flory i fauny.

Na terenie Gminy Uniejów występują następujące formy ochrony przyrody:

- Obszary Chronionego Krajobrazu:
  - Nadwarciański Obszar Chronionego Krajobrazu,
  - Pradolina Warszawsko-Berlińska.
- Obszary o statucie użytku ekologicznego:
  - Zespół przyrodniczo krajobrazowy „Uroczysko Zieleń”,
  - Zespół przyrodniczo krajobrazowy „Uroczysko Zieleń II”,
  - Uroczysko Wielenin, położone przy drodze z Uniejowa do Dąbia.
- Pomniki przyrody - 9 obiektów objętych indywidualną ochroną.

Zestawienie pomników przyrody w Gminie Uniejów przedstawiono w tabeli poniżej:

Tabela 4. Pomniki przyrody w Gminie Uniejów

Lokalizacja obiektu	Przedmiot chroniony	Opis chronionego obiektu	Obwód na wys. 1,3 m [cm]	Wysokość [m]
Rożniatów	Pojedyncze drzewo	Dąb szypułkowy	520	20
Wielenin	Pojedyncze drzewo	Dąb szypułkowy	530	18
Uniejów, park zabytkowy	Pojedyncze drzewo	Buk pospolity	300	20
Uniejów, park zabytkowy	Pojedyncze drzewo	Dąb szypułkowy	450	22
Uniejów, park zabytkowy	Pojedyncze drzewo	Kasztanowiec zwyczajny	450	15
Uniejów, przy kościele	Pojedyncze drzewo	Wiąz szypułkowy	370	18
Wielenin, Leśnictwo Uniejów oddz. 165b N-ctwo Turek	Głaz narzutowy		515 szer. 157 dł. 190 wys. 90	
Lekaszyn	Pojedyncze drzewo	Dąb szypułkowy	440	20
Czepów	Pojedyncze drzewo	Dąb szypułkowy	480	20

Źródło: Dane Urzędu Miasta i Gminy Uniejów

Powierzchnia i liczba obszarowych form ochrony przyrody na terenie Gminy nie uległa znaczącym zmianom w ostatnich pięciu latach. Cennymi ostojami przyrody są zespoły przyrodniczo krajobrazowe, parki towarzyszące zabytkowym obiektom architektonicznym (dworki i pałace). W parkach tych występują często pomniki przyrody, a same parki pełnią rolę edukacyjną i są przykładem prawidłowego kształtowania zieleni urządzonej oraz jej wpływu na krajobraz kulturowo - przyrodniczy najbliższej okolicy. Do tego typu parków na terenie Gminy zaliczono zabytkowy park podworski w Czepowie Dolnym.

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego w 2010 roku na terenie Gminy ilość parków spacerowo - wypoczynkowych pozostała bez zmian. Nie zmieniła się także ilość zieleńców, zieleni ulicznej i osiedlowej oraz powierzchnia lasów gminnych.

Tabela 5. Tereny chronione

Tereny chronione	j.m.	2006	2007	2008	2009	2010
Ogółem	ha	6 128,2	6 128,2	6 128,2	6 144,2	6 144,2
obszary chronionego krajobrazu razem	ha	6 050,0	6 050,0	6 050,0	6 050,0	6 050,0
rezerваты i pozostałe formy ochrony przyrody na obszarach chronionego krajobrazu	ha	18,4	18,4	18,4	18,4	18,4
użytki ekologiczne	ha	18,9	18,9	18,9	18,9	18,9
zespoły przyrodniczo-krajobrazowe	ha	77,7	77,7	77,7	93,7	93,7

Źródło: Dane z Urzędu Miasta i Gminy Uniejów

3.2.2.2 Lasy

Lasy leżące na terenie Gminy Uniejów wchodzi w skład Nadleśnictwa Turek i zajmują 1 400 ha powierzchni Gminy (11%), z czego 34 ha to Krajobrazowy Park Zamkowy w Uniejowie. Dominują tu lasy sosnowe, jednak występuje również roślinność drzewiasta innego typu. Poza lasami, dużą część obszaru Gminy zajmuje roślinność łąkowa i bagienna. W lasach uniejowskich występuje bogactwo zwierzyny łownej. Lasy te słyną również z dużej ilości grzybów.

3.2.2.3 Rzeźba terenu i warunki glebowe

Gmina Uniejów leży we wschodniej części Niziny Wielkopolskiej o średniej wysokości nad poziomem morza w granicach od 108 do 118 m. Środkową, wschodnią i południową część Gminy Uniejów tworzy płaska równina zwana Kotliną Uniejowską. Od zachodu graniczy z nią rozległa dolina Warty, a od północy dolina Neru. Największa część terenu gminy Uniejów (ok. 50%) to wysoczyzna morenowa, która silnie kontrastuje z dnem rzeki Warty. Charakterystyczną cechą doliny Warty są pola wydymowe o nieregulowanych, wydłużonych i rozczłonkowanych kształtach z piasków drobnoziarnistych i pylastych.

Gmina i Miasto Uniejów odznaczają się przeciętnymi, średnio - korzystnymi warunkami glebowymi. W Gminie nie występują w ogóle gleby klasy I i II. Najlepsze na terenie Gminy gleby III i IV klasy znajdują się głównie w środkowej i wschodniej części gminy - od Woli Przedmiejskiej na południu po Roźniatów i Czepów na północy. Powierzchnia użytków rolnych wynosi 10 504 ha, co stanowi około 81,4% ogólnej powierzchni gminy.

Gmina Uniejów usytuowana jest w Niece Szczecińsko - Łódzko - Mazowieckiej. Nieckę budują głównie margle, wapienie margliste, opoki, gezy, piaskowce z glaukonitem oraz ility, mułki, piaski ilaste. Na szczególną uwagę zasługują pokłady węgla brunatnego w środkowej części Gminy oraz torfy i przewarstwione iltami i gliną, które wypełniają obniżenia dolinne i starorzecza znajdujące się w północnej i północno – zachodniej części Gminy.

Do głównych bogactw naturalnych Gminy zaliczyć należy:

- utwory kredowe w postaci margli w Roźniatowie i Czepowie,
- pokłady żwiru i piasku w Roźniatowie,
- pokłady gliny w okolicach Wielenina,
- gaz ziemny,
- wody termalne.

3.2.2.4 Wody powierzchniowe i podziemne

Woda stanowi bardzo ważny zasób Gminy i w dużej mierze decyduje o jej atrakcyjności turystycznej.

Na zasoby wód powierzchniowych na terenie Gminy składają się przede wszystkim rzeki.

Sieć rzeczną na terenie Gminy Uniejów stanowią:

- Warta,
- Pisia.

Co istotne, rzeki te klasyfikowane są w I oraz II klasie czystości wód. Woda w Warcie, na odcinku od tamy w Jeziorsku w górnym biegu rzeki od Uniejowa - do ujścia Neru w dolnym biegu, jest przeważnie w II, a okresowo I klasie czystości. Dopuszczona jest do organizacji kąpieliska.

Z kolei największe ujęcia wód podziemnych w Gminie to:

- Wola Przedmiejska – zaopatruje w wodę takie miejscowości jak Wola Przedmiejska, Felicjanów, Czekań, Hipolitów, Wielenin, Kol. Wielenin, Dąbrowa, Zaborów, Kozanki Wielkie;
- Uniejów- zaopatruje w wodę miasto Uniejów;
- Spycimierz- zaopatruje w wodę wieś Spycimierz;
- Ostrowsko- zaopatruje w wodę wsie: wodociąg wiejski: Ostrowsko, Orzeszków, Orzeszków Kolonia, Kuczki, Stanisławów, Roźniatów;
- Wiliamów- zaopatruje w wodę wieś Wiliamów;
- Zakład Gospodarczy Zamek w Uniejowie – ujęcie wody znajdujące się na terenie dziedzińca zamkowego – nieczynne.

Podstawowym sposobem użytkowania zasobów wodnych jest pobór wody na cele gospodarki komunalnej oraz wykorzystanie wód powierzchniowych jako odbiorników ścieków. Wody powierzchniowe np. rzeka Warta praktycznie nie jest wykorzystywana do celów turystycznych (kąpieliska) czy transportowych.

Na szczególną uwagę zasługują występujące na terenie Gminy wody termalne, które stanowią swoisty rodzaj wód podziemnych. Wody geotermalne są wodami o wysokich temperaturach, zgromadzonymi w zbiornikach podziemnych w postaci warstw geotermalnych (warstwy geotermalne są to warstwy skał, których pory i szczeliny wypełnia woda). Wysoka temperatura wód geotermalnych pochodzi z wnętrza Ziemi. Wody termalne zostały rozpoznane i udokumentowane w rejonie Uniejowa. Należą one do wód chlorkowo-sodowych zawierające znaczne ilości związków o specyficznej aktywności farmakologicznej, które wykorzystać można do celów gospodarczych, profilaktyki leczniczej, rekreacji oraz prowadzenia intensywnych upraw rolniczych pod szkłem i folią. Wody termalne charakteryzują się temperaturą 68°C przy wypływie.

Historia uniejowskich wód termalnych sięga 1978 roku, kiedy to firma poszukująca ropy naftowej i gazu ziemnego natrafiła w Uniejowie na gorące źródła wody. Powstał wówczas otwór

hydrogeologiczny IGH-1 wykonany przez Państwowy Instytut Geologiczny pod kierunkiem dr Z. Płochniewskiego. W latach 1990-1991 powstały dwa kolejne odwierty geotermalne PIG/AGH-1 i PIG/AGH-2, które zostały wykonane przez PIG pod kierunkiem dr L. Bojarskiego. Projekt badań geologicznych został opracowany przez Zakład Geotermii Instytutu Surowców Energetycznych AGH w Krakowie przez zespół pod kierunkiem prof. dr hab. inż. W. Góreckiego. W 1999 roku Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Łodzi i Gmina Uniejów utworzyły spółkę z o.o. Geotermia Uniejów.

Wody termalne eksploatowane są przy wykorzystaniu trzech odwiertów o głębokości od 2 031 m do 2 665 m charakteryzują się następującymi parametrami:

- wydajnością 120 m³/h,
- temperaturą 68°C,
- niską mineralizacją na poziomie 7g/l.

Uniejowska solanka termalna znajduje zastosowanie przy leczeniu chorób, głównie:

- reumatoidalnych - zwyrodnień stawów,
- ortopedyczno-urazowych i stanów po zabiegach operacyjnych narządu ruchu,
- skóry,
- schorzeń nosa, ucha, gardła i krtani,
- nerwobólach,
- dyskopatiach,
- nerwicach.

Geotermia Uniejów jest jedną z 9 tego typu instytucji istniejących na terenie całego kraju. Na terenie województwa łódzkiego znajdują się 2 geotermalne zakłady ciepłownicze. Geotermia Uniejów została powołana w celu właściwego zagospodarowania i zarządzania wodami termalnymi ziemi uniejowskiej. Ważnym zadaniem Spółki jest dostarczanie ekologicznie wytwarzanego ciepła odbiorcom w Uniejowie. Spółka Geotermia Uniejów powstała w trzecim kwartale 1999 r. z inicjatywy Rady Nadzorczej i Zarządu Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Łodzi oraz Gminy Uniejów. Udziałowcami spółki są: WFOŚiGW oraz Gmina Uniejów. WFOŚiGW w Łodzi jest głównym koordynatorem prac badawczych, projektowych oraz inwestycyjnych, jakie obecnie trwają i mają się przyczynić do szybkiego, praktycznego zagospodarowania wód geotermalnych w Uniejowie.

Mapa 2. Geotermalne zakłady ciepłownicze w Polsce

Źródło: Polska Geotermalna Asocjacja im. prof. Juliana Sokołowskiego, <http://www.pga.org.pl/>

Woda termalna ze względu na swe właściwości ma szeroki zakres wykorzystania. Stosuje się ją w Uniejowie głównie do:

- ogrzewania budynków mieszkalnych i użyteczności publicznej,
- zabiegów zdrowotnych (balneologii),
- podgrzewania murawy boiska piłkarskiego,
- rekreacji w ramach przedsięwzięcia Termy Uniejów prowadzonego przez PGK „Termy Uniejów” Sp. z o.o.

Jednym z cenniejszych zastosowań wód geotermalnych, realizowanym przez spółkę Geotermia Uniejów jest ogrzewanie miasta. Ciepłownia geotermalna połączona z olejową kotłownią szczytową, ma docelowo zaopatrywać w ciepło ok. 70% budynków w Uniejowie. Nowy system zastępuje 10 kotłowni lokalnych opalanych węglem oraz 160 kotłowni znajdujących się w domach jednorodzinnych. Łączna moc ciepłowni wynosi 5,6 MW, z czego 3,2 MW to moc uzyskiwana z kotłów olejowych. System dystrybucji ciepła to sieć rurociągów z preizolowanych rur stalowych o łącznej długości 10 km, wyposażona w indywidualne urządzenia pomiarowe i zawory. Ciepłownia oraz sieć ciepłna są sterowane i monitorowane przez zintegrowany system komputerowy, ułatwiający pracę i zmniejszający straty energii.

3.2.2.5 Klimat

Gmina usytuowana jest w klimacie Polski środkowej (klimat umiarkowany). Średnie roczne wartości temperatury w Gminie Uniejów obliczone na podstawie wieloletnich obserwacji wahają się w granicach 8°C, średnie letnie wartości temperatury wahają się w granicach 15°C, natomiast średnie zimowe

temperatury wahają się w granicach 2°C. W skali roku na terenie Gminy Uniejów przeważają wiatry zachodnie i południowo - zachodnie. Prawie nie występują tu bardzo silne wiatry, niemniej jednak czasami zaobserwować można tzw. trąby powietrzne. Dość często zdarzają się również tzw. cisyze, które występują głównie w miesiącach letnich.

Największe opady występują w lipcu (średnio 76 mm). Najbardziej suchymi porami roku są jesień i zima (IX-II), kiedy suma opadów waha się między 37 a 45 mm słupa wody.

3.2.3 Zasoby kulturowe

Poza licznymi cennymi zasobami naturalnymi, na terenie Gminy Uniejów zlokalizowane są również ciekawe zabytki kultury. Do najcenniejszych zabytków zlokalizowanych na terenie Gminy Uniejów należą:

- zamek w Uniejowie - już w początkach XII wieku istniał w tym miejscu gród obronny. Natomiast pierwszy zamek w Uniejowie istniał już w 1331 roku, kiedy to został częściowo zniszczony przez Krzyżaków. Około połowy XIV wieku arcybiskup gnieźnieński Jarosław Bogoria Skotnicki wznosił w obecnym miejscu nowy zamek, na sztucznie usypanym niewielkim wzniesieniu. W chwili obecnej w zamku funkcjonuje hotel;
- kolegiata p.w. Wniebowzięcia N.M.P. w Uniejowie - wzniesiona w latach 1349-65, a ufundowana przez arcybiskupa Jarosława Bogorię Skotnickiego. Świątynia ta, rozbudowana w XV i XVII stuleciu, zachowała wiele elementów pierwotnego wystroju, począwszy od gotyckiego portalu, gotyckiej kropielnicy kamiennej, po barokowe kaplice z ołtarzami, rokokowy ołtarz główny i ambonę;
- Spycimierz - jedna z najstarszych parafii w Polsce. Miejscowość słynąca z 200-letniej tradycji "kwietnych dywanów" układanych w dzień Bożego Ciała;
- XIX - wieczna kaplica grobowa rodziny carskiego generała hrabiego Aleksandra Tolla w Uniejowie;
- XIX - wieczny późnoklasycystyczny dworek szlachecki w Uniejowie;
- Czepów - Park dworski z i poł. XIX w.; pozostałość zabudowań folwarcznych.

Interesującym miejscem jest również prywatna Izba Muzealna - Muzeum Etnograficzne w Wilamowie. Izba - Muzeum prezentuje stare maszyny rolnicze oraz dawne wyposażenie wiejskich gospodarstw domowych.

Na dziedzictwo kulturowe Gminy Uniejów składają się również liczne zwyczaje i tradycje wpisane w coroczny kalendarz kulturowy, w tym:

- Boże Ciało w Spycimierzu – kwietne dywany odbywające się w oddalonej o 3 km od Uniejowa wiosce Spycimierz. Wieś ta słynie z oryginalnej, w skali krajowej tradycji przygotowywania kwiatowych dywanów podczas uroczystości Bożego Ciała;

- Turniej Rycerski – impreza plenerowa na dwa dni zamieni okolice zespołu parkowo – zamkowego w Uniejowie w średniowieczny gród, który wypełnią rycerze, damy dworu, giermkowie i rzemieślnicy. W programie znajdują się konkurencje w średniowiecznym stylu. Zaprezentowane zostaną turnieje bojowe indywidualne oraz drużynowe, w tym konne, a także rywalizacja łuczników, zapaśników i trenujących rzut włócznią. Niezwykłą, a zarazem niespotykaną atrakcją będą pokazy sokolnicze. Podczas turnieju można poznać działanie jednej z nielicznych w Polsce replik średniowiecznej maszyny oblężniczej – trebusza.
- Festiwal „Królestwo lilii” – w programie przewidzianych jest wiele atrakcji dla każdego m. in. konkursy (plastyczny, na najpiękniejszy ogródek i legendę o lilii), do których obowiązują wcześniejsze zgłoszenia, a ogłoszenie wyników i rozdanie nagród nastąpi podczas trwania Festiwalu. W czerwcu odbędą w szkołach gminy Uniejów prelekcje oraz konkurs wiedzy przyrodniczej. Główną atrakcją będzie pokaz ekologicznej mody z wikliny ozdobionej liliami, dekorowanej na oczach gości przez florystki i prezentowanej przez modelki z centrum wikliniarstwa w Rudniku nad Sanem. Podczas Festiwalu będzie można podziwiać i zakupić ekologiczne kwiaty z drewna, bibuły, filcu, malowane na szkle, wykonane techniką decoupage'u. W ramach Festiwalu odbędą się również warsztaty decoupage'u i bukiciarstwa skierowane dla mieszkańców gminy Uniejów.
- Indiańskie Lato w Uniejowie – „Święto Alei im. Sat-Okha” – Indiańskie Lato to przede wszystkim spotkanie z kulturą indiańską, głównymi atrakcjami będą: pokazy tańców indiańskich POW WOW, konkursy taneczne z udziałem publiczności, indiańskie gry i zabawy dla dzieci i dorosłych (strzelanie z łuku, zwiżanie żółwi, strzelanie z indiańskiej dmuchawki, rzut na róg, rzut włócznią), wioska indiańska, jarmark rękodzieła indiańskiego.
- Jarmark Średniowieczny i Turniej Rycerski. I Mistrzostwa Polski w Łucznictwie Tradycyjnym – w ciągu dwóch dni trwania imprezy odbędą się średniowieczne konkurencje turniejowe oraz przedstawione zostaną różne rodzaje dawnego rzemiosła. W alei straganiarzy staną kramy z wikliną, bursztynem, średniowieczną biżuterią, jadłem i napitkiem. Na polu turniejowym rozegrane zostaną pojedynki rycerskie - indywidualne oraz drużynowe, a także turnieje konne, łucznicze, zapasy i rzut włócznią. Przybyli będą mogli zwiedzić średniowieczne obozowisko, zobaczyć uzbrojenie rycerzy z przełomu XIV i XV w.
- „House Music Village 2012” – impreza organizowana z myślą o miłośnikach muzyki klubowej, którzy uczestniczą w zabawie w rytm najnowszych kawałków house z europejskich scen klubowych. Towarzyszą jej liczne konkursy z cennymi nagrodami, pokazy tańca, laserów, sztucznych ogni, animacje sceniczne.
- Pożegnanie wakacji – impreza zamykająca cykl letnich imprez. Tego dnia odbywają się występy zespołów rockowych, organizowane są konkursy i pokazy pirotechniczne.
- Uniejowski Gęsi Pipek – celem imprezy jest przywrócenie ginącej tradycji spożywania mięsa gęsięgo oraz promocja młodej, polskiej gęsi domowej, o wyjątkowej jakości mięsa, posiadającej znakomite walory smakowe i zdrowotne. W promowaniu mięsa wezmą udział firmy związane z tą branżą. Impreza będzie okazją do degustacji mięsa, przygotowanego przez hodowców gęsi. Towarzyszyć jej będą konkursy oraz występy zespołów.

- Ogólnopolski Bieg Do Gorących Źródeł – bieg na 10 km promujący Uniejów i jego lecznicze wody geotermalne. Trasa przebiega uliczkami miasteczka, malowniczymi alejkami zespołu zamkowo-parkowego, obok XIV-wiecznego zamku i kompleksu termalno-basenowego. W imprezie wezmą udział biegacze z kraju i zagranicy.

3.2.4 Jakość środowiska naturalnego

Na jakość środowiska naturalnego w Gminie Uniejów, w tym powietrza znaczący wpływ mają emisje napływające z sąsiednich ośrodków przemysłowych - Konina czy Łodzi. Zarówno w Mieście jak i w Gminie Uniejów nie ma przemysłu ciężkiego i większych przemysłowych źródeł zanieczyszczenia powietrza. Do największych przedsiębiorstw o charakterze produkcyjno-usługowym, które stanowią potencjalne źródło zanieczyszczeń przemysłowych należą zakłady napraw samochodowych, piekarnie, stacja paliw itp.

Dane dotyczące oceny jakości powietrza na terenie Gminy pochodzą z badania oceny stanu zanieczyszczenia powietrza wykonywanego przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Łodzi. Gmina Uniejów do końca 2009 r. była zaliczana do strefy łęczycko-zgierskiej. Od 2010 r. wchodzi ona w skład strefy łódzkiej. W rocznej ocenie jakości powietrza za rok 2009 dla strefy łęczycko - zgierskiej, z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych dla celów ochrony zdrowia, nie stwierdzono przekroczeń dla: dwutlenku siarki, dwutlenku azotu, kadmu, arsenu, niklu, ołowiu, benzenu, tlenku węgla. Strefę tę zaliczono do klasy A. Przekroczenie stwierdzono dla pyłu PM10 i benzo-a-pirenu. Strefę pod tym względem zaliczono do klasy C. W wyniku oceny za rok 2009 strefę łęczycko - zgierską z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych w celu ochrony roślin, pod kątem dwutlenku siarki i tlenków azotu, zaliczono do klasy A. Oznacza to, że na terenie strefy nie odnotowano przekroczenia dopuszczalnego poziomu wyżej wymienionych substancji.

Kolejnym istotnym aspektem przy analizie jakości środowiska naturalnego jest ocena poziomu hałasu. Przy autostradzie A2 umieszczono ekran akustyczny typu pochłaniająco-rozpraszającego, o długości 700 m i wysokości 4,5 m. Na drodze krajowej nr 72, przebiegającej przez obszar Gminy brak jest urządzeń ochrony akustycznej.

Na potrzeby opracowania pt. „Właściwości lecznicze klimatu Uniejowa” autorstwa pracowników Instytutu Geografii i Przestrzennego Zagospodarowania im. S. Leszczyckiego Polskiej Akademii Nauk, we wrześniu i listopadzie 2008 roku autorzy wykonali pomiary hałasu w ośmiu punktach pomiarowych. W większości punktów pomiarowych nie stwierdzono przekroczenia dopuszczalnych norm wartości poziomu hałasu. Na analizowanym terenie dominujący jest hałas komunikacyjny. Pozostałe czynniki w postaci hałasu komunalnego, przemysłowego są niezauważalne.

W październiku 2008 roku WIOŚ w Łodzi przeprowadził badania poziomu pól elektromagnetycznych na terenie Uniejowa, na obszarze planowanego uzdrowiska. Z badań wynika, że nie występują wartości promieniowania elektromagnetycznego większe od dopuszczalnych, a tym samym spełnione

są normy dotyczące poziomu pól elektromagnetycznych w środowisku określone w Rozporządzeniu Ministra Środowiska z 2003 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku oraz sposobów sprawdzania dotrzymania tych poziomów.

3.3 Zagospodarowanie przestrzenne

3.3.1 Infrastruktura techniczna

W poniższym rozdziale przedstawiona została krótka charakterystyka wybranych zasobów infrastrukturalnych Gminy Uniejów. W części poświęconej infrastrukturze technicznej scharakteryzowany został obecny stan infrastruktury drogowej w gminie, w szczególności sieć dróg gminnych i powiatowych, stan zwodociągowania i skanalizowania Gminy. Ponadto znajdują się tu informacje na temat sposobu gospodarowania odpadami w Gminie oraz podstawowe dane na temat stanu infrastruktury energetycznej, ciepłowniczej oraz gazowniczej na terenie Gminy.

3.3.1.1 Infrastruktura transportowa i transport publiczny

Na infrastrukturę transportową w Gminie Uniejów składa się sieć dróg gminnych i powiatowych, wojewódzkich i krajowych, w tym kolejno:

- odcinek autostrady A-2 relacji Berlin - Warszawa - Moskwa z węzłem komunikacyjnym „Dąbie” leżącym na obszarze sąsiedniej gminy Dąbie. W granicach Gminy Uniejów przebiega 4,4 km autostrady (stan bardzo dobry);
- drogi krajowe o łącznej długości 8 km. Jest to odcinek drogi krajowej Nr 72 relacji Rawa Mazowiecka – Łódź - Konin, klasy głównej (stan bardzo dobry);
- drogi wojewódzkie o łącznej długości 7,9 km. Są to:
  - droga wojewódzka Nr 469 relacji Uniejów - Ozorków, klasy głównej (stan dobry),
  - droga wojewódzka Nr 473 relacji Koło - Uniejów - Łask, klasy głównej (stan zły),
  - ulice miejskie w Uniejowie położone w ciągu dróg wojewódzkich to: część ul. Dąbskiej (stan zły), część ul. Łęczyckiej (stan dobry) i ul. Polna (stan zły);
- drogi powiatowe o łącznej długości 40,8 km;
- drogi gminne o łącznej długości 89,7 km.

Tabela 6. Drogi powiatowe

Numer	Relacja	Długość	Stan
Drogi powiatowe			
2523E	Wilczkowie-Borek-Podłęże-Świnice Warckie- Rożniatów	2,660 m	dobry
2526E	Chwałborzyce-Miniszew-Wielenin	4,648 m	zły
2530E	Warckie- Wielenin- Orzeszków	4,506 m	dobry
3727E	Biernacie-Felicjanów-Uniejów	5,033 m	zły
3729E	Brudzew-Warenka-Czepów Dolny	5,245 m	średni
3730E	Uniejów-Wilamów-Chruścin	15,093 m	bardzo dobry
3731E	Chełmno-Cichmina-Stanisławów	4,045 m	średni
3732E	Skeczniew- Piekarskie- Człopy	4,240 m	średni

Drogi powiatowe - ulice w Uniejowie			
3728E	ul. Rynek	246 m	dobry
3733E	ul. Rzeczna	2235 m	zły
3734E	ul. Kilińskiego i Targowa	1520 m	średni
3735E	ul. Przechodnia i Krótka	253 m	średni
3736E	ul. Lipowa	157 m	średni
3737E	ul. bp Owczarka, Orzechowa, Różana i Wiejska	872 m	średni
3738E	ul. 22 Lipca	152 m	zły
3739E	ul. Szkolna i Konopnickiej	331 m	bardzo dobry
3740E	ul. Zielona	161 m	średni
3741E	ul. Wiśniowa	515 m	średni

Źródło: Dane Urzędu Miasta i Gminy Uniejów

Tabela 7. Drogi gminne

Numer	Relacja	Długość w metrach bieżących	Rodzaj	Stan
Drogi gminne poza granicami administracyjnymi miasta Uniejów				
111151E	Spycimierz-Spycimierz Kol.-gr gminy	2540	bitumiczna	bardzo dobry
111152E	Zieleń-Spycimierz-Łęg Baliński	5819	bitumiczna	bardzo dobry
111153E	Człopy (od drogi krajowej do rzeki)	2200	gruntowa	średni
111154E	Człopki (od drogi krajowej do lasu)	1420	gruntowa	średni
111155E	Człopy-Wieścice	4760	bitumiczna	bardzo dobry
111156E	Zieleń (od drogi krajowej do promu ul. Kościelnicka)	2780	gruntowa	średni
111157E	Uniejów-Wola Przedmiejska	3040	bitumiczna	bardzo dobry
111158E	Wola Przedmiejska	2370	bitumiczna	bardzo dobry
111159E	droga woj. nr 473 - Brzeziny	1260	bitumiczna	bardzo dobry
111160E	(Biernacice) - gr gminy Wartkowice-Czekaj-Brzeziny-Wielenin-Dąbrowa-Kozanki Wielkie-gr gminy Świnice Warckie-(Kraski)	5680	bitumiczna	bardzo dobry
111161E	droga pow. nr 3727E-Brzeziny-Wielenin-Felicjanów-gr gminy	4600	gruntowa	średni
111162E	gr gminy Wieścice-prom-Ostrowisko-Orzeszków	5180	bitumiczna	bardzo dobry
111163E	Kol. Orzeszków-dr woj. nr 473	1055	bitumiczna	bardzo dobry

111164E	Uniejów-Kolonia Orzeszków	2640	gruntowa	dobry
111165E	Kol. Orzeszków-Orzeszków- Stanisławów	4194	bitumiczna	dobry
111166E	Czepów-Skotniki-Ostrowsko- Uniejów	6489	bitumiczna	bardzo dobry
111167E	Wielenin-Hipolitów-gr gminy	1510	gruntowa	dobry
111168E	Kol. Wielenin- Dąbrowa- Rożniatów	4460	bitumiczna	bardzo dobry
111169E	Kol. Wielenin-Stanisławów	1860	bitumiczna	bardzo dobry
111170E	Zaborów-Pęgów	1450	gruntowa	bardzo dobry
104464E	(Stęplew) gr gm. Świnice Warckie- Pęgów- Kozanki Wielkie	2110	bitumiczna	bardzo dobry
104474E	Pęgów-gr gminy	1105	gruntowa	średni
111171E	Wielenin-Hipolitów	1590	gruntowa	średni
111172E	Wilamów-Góry-Kuczki	3960	gruntowa/bitu	bardzo dobry
111173E	Skotniki-Góry	2640	gruntowa	średni
111174E	Wilamów-dr pow	1550	gruntowa	średni
111175E	Wilamów-Jaszczurów-Czepów	2770	gruntowa	średni
111176E	Brzozówka-Lekaszyn	1240	gruntowa/bitu	bardzo dobry
111177E	(Krzykosy)-gr gminy Dąbie-do wału rzeki Warty	1578	gruntowa/bitu	bardzo dobry
111178E	Mały Orzeszków-Orzeszków	1330	bitumiczna	bardzo dobry
Ulice gminne w mieście Uniejów				
111352E	Awaryjna	81	gruntowa	średni
111353E	Bł. Bogumiła	608	bitumiczna	bardzo dobry
111353E	Kościelna	126	kostka granit	bardzo dobry
111354E	Cicha	64	gruntowa	średni
111355E	Dąbska	146	bitumiczna	bardzo dobry
111356E	Dębowa	306	gruntowa	średni
111357E	Dolna	62	gruntowa	średni
111358E	Krasickiego, Mickiewicza	770	bitumiczna	bardzo dobry
111359E	Kwiatowa	150	bitumiczno- grunt	średni
111360E	Łączna	64	trylinka	średni
111361E	Makowa/Tęczowa	394	bitumiczna	dobry
111362E	Miodowa	300	gruntowa	średni
111362E	Ogrodowa	409	bitumiczna	średni
111363E	Norwida	230	bitumiczna	bardzo dobry

111364E	Orzeszkowej	130	bitumiczna	bardzo dobry
111365E	Plac Kolegiacki	48	kostka granit	bardzo dobry
111366E	Portowa	980	gruntowa	średni
111367E	Prusa	190	bitumiczna	bardzo dobry
111368E	Reymonta	1075	bitumiczna/płyty beton	bardzo dobry
111369E	Słowackiego	230	bitumiczna	bardzo dobry
111370E	Spacerowa	148	trylinka	średni
111371E	Płk. Ścibora	825	bitumiczna	bardzo dobry
111372E	Wąska	68	gruntowa	średni
111373E	Wodna	64	gruntowa	dobry
111351E	Asnyka		gruntowa	średni

Zródło: Dane Urzędu Miasta i Gminy Uniejów

Podsumowując, stan 67% dróg powiatowych znajdujących się w granicach Gminy oceniany jest od bardzo dobrego do średniego. Jeśli natomiast chodzi o drogi gminne to aż 55% z nich to drogi bitumiczne. Stan 45 % dróg gminnych oceniany jest jako bardzo dobry, dobry lub średni.

Do najważniejszych zadań przewidzianych do realizacji do 2015 r. w Planie Rozwoju Lokalnego (uchwała Rady Miejskiej nr XXV/134/2012 z 01.03.2012) zaliczone zostały: budowa, przebudowa i modernizacja podstawowej infrastruktury drogowej na terenie Uniejowa i okolic. W ramach inwestycji związanych z infrastrukturą drogową zrealizowano inwestycje polegająca na:

- przebudowie drogi gminnej w m. Człopy – Wieścicie,
- przebudowie drogi w m. Kozanki Wielkie- Pęgów,
- przebudowie drogi w m. Kol. Wielenin - Dąbrowa – Roźniatów,
- przebudowie drogi w m. Uniejów od ul. Łęczyckiej/ - Wola Przedmiejska / Ubysław,
- przebudowie drogi w m. Spycimierz - Kol. Spycimierz - granica. gminy Dobra,
- przebudowie drogi w m. Kol. Orzeszków - droga powiatowa Nr 16473,
- przebudowie drogi w m. Czepów /od drogi powiat. Nr 16423 / - Skotniki - Ostrowsko - Uniejów,
- przebudowie drogi w m. Zieleń /od drogi krajowej Nr 16459/ - Spycimierz - Łęg Baliński - granica gminy Dobra /Józefów/, - częściowo zrobione
- przebudowie dróg - układu komunikacyjnego Osiedla 700-lecia w Uniejowie,
- przebudowie drogi - ulicy Reymonta (od ulicy Dąbskiej do ulicy Targowej) w Uniejowie,
- budowie parkingu i dróg dojazdowych na terenach objętych realizacją przedsięwzięcia Termy Uniejów,
- przebudowie drogi powiatowej Nr 3729E Brudzew – Warenka – Czepów Dolny,
- przebudowie drogi powiatowej Nr 2530E Świnice Warckie – Wielenin – Orzeszków,

- przebudowie drogi powiatowej Nr 3730E Uniejów – Wilamów – Chruścin (ul. Kościelnicka – od Placu Kolegiackiego do granic administracyjnych miasta),
- przebudowie drogi powiatowej Nr 3737E ul. Orzechowa,
- przebudowie ul. Wschodniej,
- przebudowie drogi powiatowej Nr 3734E (ul. Targowej - od ul. Krasieńskiego do granic administracyjnych miasta).

W Gminie Uniejów brak jest linii kolejowej czy stacji kolejowych. Ministerstwo Infrastruktury odłożyło plany budowy Kolei Dużej Prędkości do 2030 r., których planowana trasa ma przebiegać przez Gminę Uniejów.

Komunikacja publiczna realizowana jest przez komunikację PKS i transport prywatny:

- brak dworca autobusowego, tylko przystanek PKS,
- prywatne busy kursują na trasach: Uniejów - Turek, Uniejów – Poddębice, Uniejów - Poddębice – Łódź, Uniejów – Kaczki Średnie,
- Taxi Uniejów: postoje przy komendzie ZHP i kompleksie termalno-basenowym.

W granicach Gminy znajduje się jeden most na rzece Warcie i jest to most w ciągu drogi krajowej nr 72 w Uniejowie.

3.3.1.2 Gospodarka wodna i ściekowa

Mieszkańcy Gminy Uniejów są zaopatrywani w wodę z wodociągów komunalnych istniejących na terenie Gminy. Sieć wodociągowa liczy 148 km długości i 2412 przyłączy. Źródłem zaopatrzenia w wodę Miasta i Gminy Uniejów są wody podziemne.

Miasto Uniejów zaopatrywane jest w wodę poprzez stację wodociągową zlokalizowaną przy ul. Szkolnej, wyposażoną w pompownię II stopnia i zbiornik wyrównawczy o pojemności 100m³. Woda pobierana z dwóch studni głębinowych, kierowana jest do zbiornika wyrównawczego, z którego poprzez zespół 5 pomp zasila sieć wodociągową na terenie miasta. Woda jest uzdatniana.

W Gminie natomiast funkcjonują 4 ujęcia wód podziemnych obejmujące 6 studni głębinowych wykorzystywanych do zasilania w wodę grupowych wodociągów wiejskich. Ujęcie wody w Wilamowie posiada pompownię II stopnia i zbiorniki wyrównawcze, pozostałe natomiast zostały wyposażone w stacje uzdatniania pracujące w systemie jednostopniowego podawania wody w oparciu o pompy głębinowe, zespoły odżelaziaczy i hydrofory.

Tabela 8. Zaopatrzenie ludności w wodę

Zaopatrzenie ludności w wodę	j.m.	2006	2007	2008	2009	2010
długość czynnej sieci rozdzielczej	km	145	145	148	148	148
połączenia prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania	szt.	2 308	2 411	2 412	2 145	2 155
woda dostarczona gospodarstwom domowym	dam ³	180,5	189,7	194,7	187,2	203,9

ludność korzystająca z sieci wodociągowej w miastach	osoba	2 918	2 898	2 918	2 889	2 898
ludność korzystająca z sieci wodociągowej	osoba	6 251	6 197	6 196	6 198	6 198

Źródło: Dane z Urzędu Miasta i Gminy Uniejów

Na terenie Gminy Uniejów stopniowo wzrasta ilość wody dostarczanej gospodarstwom domowym, pomimo iż liczba osób ogółem korzystających z sieci wodociągowej pozostaje na stosunkowo stabilnym poziomie. Blisko połowę użytkowników sieci wodociągowej Gminy stanowią mieszkańcy miasta Uniejów.

Tabela 9. Stan sieci kanalizacyjnej

Stan sieci kanalizacyjnej	j.m.	2006	2007	2008	2009	2010
długość czynnej sieci kanalizacyjnej	km	24,1	24,1	24,1	24,1	24,1
połączenia prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania	szt.	615	615	615	617	624
ścieki odprowadzone	dam ³	70,0	76,0	78,0	72,4	75,0
ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej w miastach	osoba	2 261	2 244	2 259	2 238	2 247
ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej	osoba	2 544	2 524	2 537	2 513	2 529

Źródło: Dane z Urzędu Miasta i Gminy Uniejów

Na terenie Gminy w ostatnich latach nieznacznie wzrosła liczba przyłączy sieci kanalizacyjnej. Prawie wszyscy użytkownicy sieci kanalizacyjnej to mieszkańcy miasta Uniejów. Skanalizowanie terenów pozamiejskich pozostaje na marginalnym poziomie. Na terenach poza miejskich (nieskanalizowanych) władze Gminy prowadzą działania związane z popularyzowaniem i rozpowszechnieniem przydomowych oczyszczalni ścieków.

Tabela 10. Ludność korzystająca z wodociągów i kanalizacji

	j.m.	2006	2007	2008	2009	2010
Korzystający z instalacji w % ogółu ludności						
Ogółem						
Wodociąg	%	85,8	85,8	85,9	86,7	86,8
Kanalizacja	%	34,9	34,9	35,2	35,2	35,4
w miastach						
Wodociąg	%	99,1	99,2	99,2	99,2	99,2
Kanalizacja	%	76,8	76,8	76,8	76,8	76,9
na wsi						
Wodociąg	%	76,7	76,7	76,7	78,2	78,3
Kanalizacja	%	6,5	6,5	6,5	6,5	6,7

Źródło: Dane z Urzędu Miasta i Gminy Uniejów

W 2010 roku niespełna 87% ogółu mieszkańców Gminy korzystało z sieci wodociągowej, a 35% z sieci kanalizacyjnej. Odsetek osób korzystających z wodociągów był wysoki zarówno w miastach jak i na wsiach i wyniósł odpowiednio 99,2% i 78,3%. Zaobserwowano natomiast znaczące rozbieżności

w odsetku osób korzystających z sieci kanalizacyjnej pomiędzy mieszkańcami miasta Uniejów (77%) a mieszkańcami pozostałych miejscowości zlokalizowanych na terenie Gminy (7%).

Na terenie Gminy Uniejów działają dwie oczyszczalnie ścieków. Jedna z nich obsługuje Miasto Uniejów, druga zaś funkcjonuje na terenach wiejskich.

W obszarze gospodarki wodno – ściekowej, Gmina Uniejów zrealizowała następujące projekty:

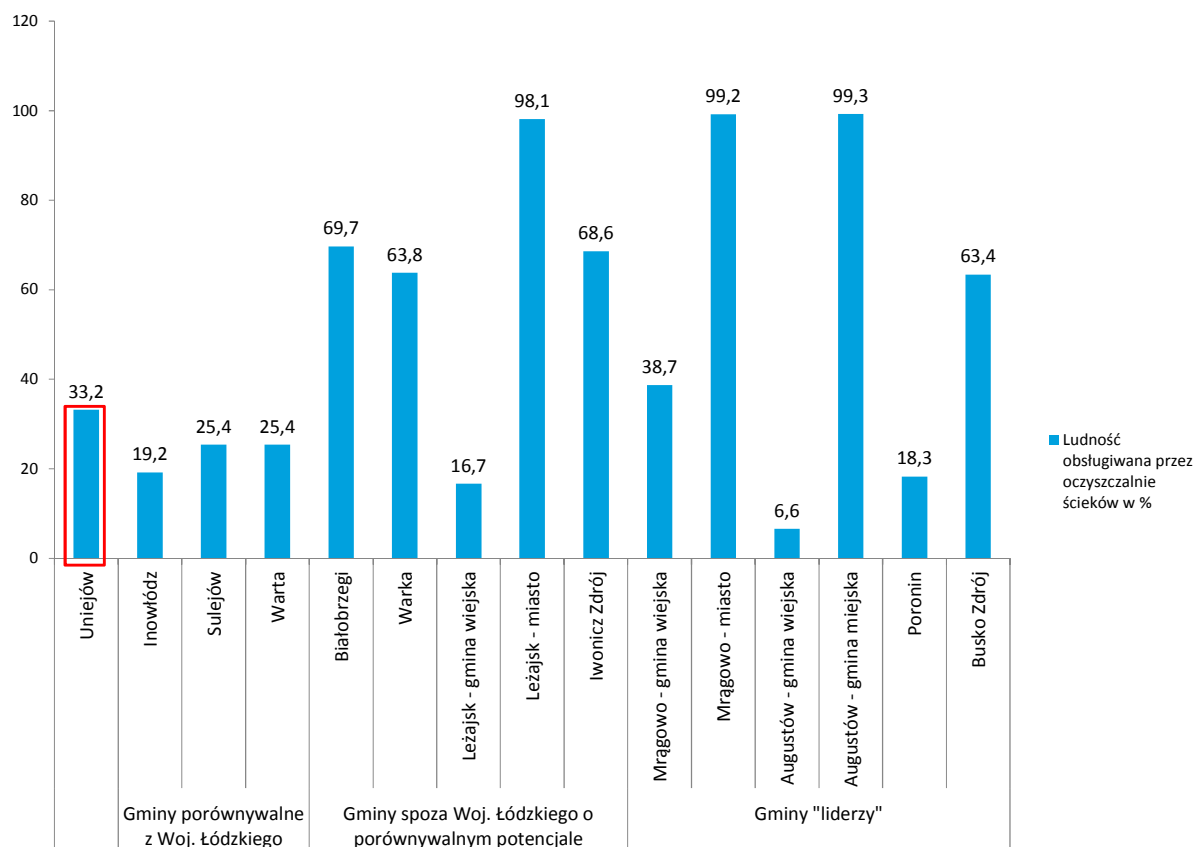
- Rozbudowa i modernizacja infrastruktury wodno – ściekowej na terenie Gminy Uniejów (2009 – 2010):
  - budowa kanalizacji sanitarnej Uniejów - Ostrowsko o długości 7,094 km,
  - budowa kanalizacji sanitarnej - tereny inwestycyjne (lewy brzeg Warty) o długości 3,234 km,
  - budowa kanalizacji sanitarnej w Spycimierzu o długości 0,472 km,
  - budowa kanalizacji sanitarnej Targowa - Dąbska o długości 0,916 km,
  - budowa sieci wodociągowej za stacji uzdatniania Uniejów doprowadzającą wodę do terenów inwestycyjnych w Ostrowsku (ul. Targowa - Ostrowsko) oraz sieci wodociągowej od ul. Targowej doprowadzającą wodę do terenów mieszkalno - inwestycyjnych (ul. Targowa – Dąbska) o łącznej długości 3,834 km,
  - budowa sieci wodociągowej ze stacji uzdatniania Uniejów o długości 1,505 km doprowadzającej wodę do terenów inwestycyjnych w Uniejowie,
  - budowa sieci wodociągowej ze stacji uzdatniania wody Spycimierz o długości 3,995 km doprowadzającej wodę do terenów inwestycyjnych w Uniejowie;
  - modernizacja i rozbudowę stacji uzdatniania wody w Uniejowie,
  - modernizacja stacji uzdatniania wody w Spycimierzu,
  - modernizacja oczyszczalni ścieków w Uniejowie,
  - modernizacja i wymianę 7 przepompowni ścieków.
- Budowa przyzagrodowych oczyszczalni ścieków w Gminie Uniejów oraz budowa kanalizacji sanitarnej w Wieleninie wraz z oczyszczalnią ścieków (2011 r);
- Przebudowa ul. Płk. Sz. Ścibora w Uniejowie wraz z budową kanalizacji deszczowej;
- Budowa obwałowania przeciwpowodziowego wraz z przepompownią i wielozadaniowym zbiornikiem retencyjno-wyrównawczym w rejonie rzeki Struga Spycimierska w celu ochrony przeciwpowodziowej terenów inwestycyjnych „Termy Uniejów” (do końca kadencji);
- Rozbudowa sieci wody termalnej w Uniejowie dla celów realizacji przedsięwzięcia „Termy Uniejów” – regionalny markowy produkt turystyki uzdrowiskowej.

Poniższy wykres prezentuje wyniki analizy porównawczej Gminy Uniejów w zestawieniu z wybranymi, innymi polskimi gminami². Prezentuje on procentowy udział osób obsługiwanych przez oczyszczalnie ścieków.

---

² Do analizy porównawczej przyjęto zestawienie innych, wybranych gmin polskich, w tym: a) gminy z Woj. Łódzkiego o potencjale porównywalnym do Uniejowa, b) gminy spoza Woj. Łódzkiego o potencjale

Wykres 6. Procent ludności obsługiwanej przez oczyszczalnie ścieków w 2010 r.

Źródło: Opracowanie Deloitte na podstawie danych z GUS

Gmina Uniejów z odsetkiem ludności obsługiwanej przez oczyszczalnie ścieków na poziomie 33,2% plasuje się powyżej porównywanych gmin z woj. łódzkiego. Jednocześnie odsetek osób obsługiwanych przez oczyszczalnie ścieków w Uniejowie jest niższy niż dla części porównywanych gmin spoza województwa łódzkiego, w tym gmin mogących być postrzeganych jako „liderzy” w zakresie potencjału turystycznego/rekreacyjnego w Polsce. Gminami, które zajmują pierwsze lokaty pod względem dostępności oczyszczalni ścieków są głównie gminy miejskie.

3.3.1.3 Gospodarka odpadami

Plan gospodarki odpadami dla Gminy Uniejów ustanowiony został na drodze Uchwały Rady Gminy Nr XVI/95/07 z dnia 11 listopada 2007 r. w sprawie przyjęcia gminnego planu gospodarki odpadami.

W Gminie obowiązuje „Regulamin utrzymania czystości i porządku w Gminie Uniejów” przyjęty Uchwałą Nr L/270/06 z dnia 29 maja 2006 r. (ogłoszony w Dzienniku Urzędowym Województwa Łódzkiego Nr 303 poz. 2348 z dnia 26 sierpnia 2006 roku) określający szczegółowe zasady utrzymania czystości i porządku na terenie Gminy.

---

porównywalnym do Uniejowa, c) gminy postrzegane, jako „liderzy” w zakresie potencjału turystycznego/rekreacyjnego Polsce.

Główną jednostką zajmującą się wywozem odpadów komunalnych z terenu Gminy jest Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej Termy Uniejów Sp. z o.o. w Uniejowie. Wywozem nieczystości stałych z terenu Gminy w latach 2009 - 2010 zajmowały się także Zakład Usług Komunalnych „EKOGAB” G. Kropidłowski & D. Piąstka z Kawęczyna oraz firma Wywóz Nieczystości oraz Przewóz Ładunków Wiesław Strach z Częstochowy (Gmina obsługiwana jest przez Oddział w Zelowie). Składowiska odpadów komunalnych z Uniejowa znajdują się poza terenem gminy w Borku k/Łęczycy, Psarach, Woli Kruszyńskiej, oraz Kraczynekach. Systemem zbierania odpadów komunalnych objętych jest w Gminie 5 409 mieszkańców.

Na terenie Gminy zbiórka zużytych baterii prowadzona jest w szkołach (we współpracy z Organizacją Odzysku REBA S.A.). Na terenie Gminy w sposób selektywny zbierane są odpady opakowaniowe z tworzyw sztucznych, słoiczka szklane oraz makulatura. Ilości selektywnie zbieranych odpadów komunalnych są jednak niewielkie, gdyż odpady zbierane są jedynie w 3 gniazdach (zawierających po 3 pojemniki – na opakowania z tworzyw sztucznych, szkło i plastik). Gniazda te znajdują się na terenie zabudowy wielorodzinnej w Mieście Uniejów (łącznie 9 pojemników o pojemności 1,5 m³). Na obszarze Gminy Uniejów nie funkcjonują żadne instalacje do odzysku i unieszkodliwiania odpadów.

3.3.1.4 Energetyka

Zasadniczym źródłem zasilania Miasta i Gminy Uniejów w energię elektryczną są jednotransformatorowe stacje 110/15kV, zlokalizowane poza terenem gminy połączone systemem linii elektroenergetycznych 110kV. Podstawowe znaczenie dla zasilania w energię elektryczną gm. Uniejów ma GPZ Kraski (gm. Świnice Warckie) z mocą zainstalowaną 10MVA zasilany dwoma liniami 110kV z kierunku Adamowa i Łęczycy. Znikome znaczenie dla Gminy ma GPZ Poddębice 1 zlokalizowany w Bałdzychowie z mocą zainstalowaną 16MVA zasilany dwoma liniami 110kV z kierunku Adamowa i Szadku oraz GPZ Poddębice 2 z mocą zainstalowaną 16MVA zasilany linia 110kV z GPZ Poddębice 1. Istniejący system zasilania Miasta i Gminy Uniejów z sieci 110kV zaspokaja potrzeby elektroenergetyczne przy założeniu umiarkowanego tempa rozwoju i niezmiennego poziomu niezawodności zasilania. Przez teren Gminy przebiega linia napowietrzna 220kV Adamów-Janów oraz linia 110kV Adamów -GPZ Kraski. Na terenie Gminy dominują słupowe stacje „trafo”, zasilane w zdecydowanej większości liniami napowietrznymi.

W Mieście Uniejów stopniowo modernizowana oraz powiększana jest sieć oświetlenia ulicznego (stare oprawy oświetleniowe zastępowane energooszczędny). Gmina zrealizowała również projekt „Przebudowa infrastruktury elektroenergetycznej na terenie Gminy Uniejów” w ramach działania "Termy Uniejów - Regionalny Markowy Produkt Turystyki Uzdrowiskowej - działanie II.7 - Elektroenergetyka" polegający na przebudowie infrastruktury elektroenergetycznej Gminy niezbędnej dla zasilania obiektów rekreacyjno - turystycznych powstających w ramach projektu.

3.3.1.5 Ciepłownictwo

Na terenie Miasta Uniejów funkcjonuje spółka ciepła Geotermia Uniejów Spółka z o.o., która zabezpiecza część potrzeb ciepłych miasta. Pozostałe budynki, szczególnie jednorodzinne, posiadają własne wbudowane źródła ciepła opalane głównie węglem kamiennym oraz drewnem i olejem opałowym.

Ciepłownia miejska Geotermia Uniejów Sp. z o.o. o mocy cieplnej 7,4MW posiada trzy źródła ciepła:

- wymiennikownia odzyskującą ciepło z wód termalnych – 3,1MW,
- kotłownia szczytowa na zrębki drzewne – 1,8MW,
- kotłownia szczytowa na olej opałowy – 2,5MW.

Ogrzewanie geotermalne funkcjonuje na terenie Zamku w Uniejowie.

Na terenie Gminy funkcjonuje kilka mniejszych kotłowni zasilających pojedyncze obiekty. W zdecydowanej większości są to węglowe źródła ciepła o niskiej sprawności.

Należą do nich:

- kotłownia węglowa w Szkole Podstawowej w Wieleninie,
- kotłownia węglowa w Szkole Podstawowej w Wilamowie,
- kotłownia węglowa i olejowa w Środowiskowym Domu Samopomocy w Czepowie,
- kotłownia na biomasę w Regionalnym Centrum Integracji Społecznej w Uniejowie,
- kotłownie i piece kaflowe w budynkach administrowanych przez PGK „Termy Uniejów”,
- kotłownie indywidualne.

Co istotne w obszarze infrastruktury ciepłowniczej, w III kwartale 2013 r. planowane jest zakończenie i rozruch elektrociepłowni geohybrydowej wykorzystującej jako dodatkowe źródło energii biomasę (przede wszystkim słomę zbóż) realizowanej w ramach projektu „Termy Uniejów – regionalny markowy produkt turystyki uzdrowiskowej”.

Zasoby mieszkaniowe występujące na obszarze Gminy charakteryzują się niską wydajnością energetyczną budynków. Słaby stan techniczny budynków sprawia, że wydatki związane z bieżącym utrzymaniem mieszkań wzrastają.

3.3.1.6 Gazownictwo

Gmina Uniejów nie jest zasilana w gaz przewodowy jednak przez teren Gminy przebiega gazociąg wysokiego ciśnienia DN 250 (6.4MPa) relacji: Odolanów - Włocławek. Przy gazociągu został zlokalizowany jedynie punkt rozliczeniowo-pomiarowy (dz. 2130 w Uniejowie). Nie jest też przewidywany rozwój gazownictwa, bowiem z uwagi na dotychczasowy i przewidywany rozwój ogrzewnictwa przy wykorzystywaniu wód geotermalnych, gaz przewodowy nie ma większego znaczenia i nie jest brany pod uwagę jako nośnik energii cieplnej.

3.3.2 Infrastruktura społeczna

3.3.2.1 Edukacja

Na terenie Gminy Uniejów funkcjonują następujące placówki oświatowo-wychowawcze: Zespół Szkolny w Uniejowie (Szkoła Podstawowa im. Bohaterów Września 1939 r.; Gimnazjum im. Arcybiskupa Jarosława Bogorii Skotnickiego); Szkoła Podstawowa im. Płk Pil. Szczepana Ścibora w Wieleninie; SP im. Marii Curie-Skłodowskiej w Wilamowie; Publiczna Szkoła Podstawowa z oddziałem przedszkolnym w Spycimierzu; Miejskie Przedszkole w Uniejowie

Tabela 11. Placówki edukacyjne

Placówka	liczba
Szkoła Podstawowa	4
Gimnazjum	1
Przedszkole	1
Świetlica	3
Biblioteka	4
Dom Kultury	1

Źródło: Dane z Urzędu Miasta i Gminy Uniejów

Tabela 12. Miejsce w przedszkolach

Edukacja	2008	2009	2010	2011
Miejsca w przedszkolach	110	110	110	110
Dzieci oczekujące na miejsce w przedszkolu	brak danych	106	104	142

Źródło: Dane z Urzędu Miasta i Gminy Uniejów

Wydatki Gminy na oświatę obejmują utrzymanie szkół podstawowych, przedszkola, oddziałów przedszkolnych w szkołach, utrzymanie gimnazjum, Zespołu Ekonomiczno-Administracyjnego Oświaty oraz dowóz uczniów. Łączny udział wydatków na oświatę stanowił 10% budżetu Gminy Uniejów w 2011 roku.

Tabela 13. Stopień komputeryzacji szkół

	Zespół Szkół w Uniejowie [SP oraz Gimnazjum]	SP w Wilamowie	SP w Wieleninie	Publiczna Szkoła Podstawowa z oddziałem przedszkolnym w Spycimierzu
Pracownie komputerowe	3	1	1	1
Komputery	20+2 serwery z dostępem do Internetu; + 10 (3 stacjonarne, 5 laptopów, 2 notebooki)	10	20+2 serwery	7
Pozostałe komputery: biblioteki, klasy, pokoje nauczycielskie	17	14	5	0
Tablica interaktywna	2	1	1	0

Źródło: Dane z Urzędu Miasta i Gminy Uniejów

Wszystkie placówki szkolne w Gminie Uniejów wyposażone są w pracownie komputerowe z dostępem do Internetu. Najlepiej wyposażoną pod tym względem placówką edukacyjną jest Zespół Szkół w Uniejowie, w której znajdują się 3 pracownie komputerowe dysponujące łącznie 20 komputerami dla uczniów. Ponadto w bibliotece szkolnej zlokalizowane jest również Internetowe Centrum Informacji Multimedialnej dysponujące 8 komputerami z dostępem do Internetu.

Tabela 14. Dostępna baza sportowa

	Zespół Szkół w Uniejowie [SP oraz Gimnazjum]:	SP w Wilamowie – brak bazy sportowej	SP w Wieleninie	Publiczna SP z oddziałem przedszkolnym w Spycimierzu
Hala sportowa	1	0	0	0
Sala gimnastyczna	1	0	1	0
Kort tenisowy	1	0	0	0
Boiska do piłki	3	0	1	0

nożnej				
Boisko wielofunkcyjne	1	0	0	1
Bieżnia okólna	1	0	1	0
Plac zabaw	0	0	2	1

Źródło: Dane z Urzędu Miasta i Gminy Uniejów

Placówka przedszkola miejskiego wyposażona jest w sprzęt sportowy do zabawy i zajęć ruchowych. W ogrodzie przedszkolnym znajdują się huśtawki i zjeżdżalnia. Zatwierdzony został projekt nowego placu zabaw – znajduje się w trakcie realizacji.

Tabela 15. Wyniki testu gimnazjalistów, kwiecień 2011

	Uniejów	Łódź	średnia krajowa	Różnica [do średniej krajowej]
Cz. humanistyczna	24,41	25,16	25,31	-0,9
Cz. matematyczno-przyrodnicza	21,92	23,81	23,63	-1,71

Dane z Urzędu Miasta i Gminy Uniejów

Tabela 16. Wyniki testu 6-klasistów, kwiecień 2011

	Uniejów	Łódź	średnia krajowa	Różnica [do krajowej]
Czytanie	8,24	8,56	8,28	-0,04
Pisanie	5,49	5,51	5,46	-0,03
Rozumowanie	4,73	5,47	5,28	-0,55
Korzystanie z informacji	2,07	2,33	2,31	-0,24
Wykorzystanie wiedzy	2,99	4,15	3,93	-0,94
Wynik ogólny	23,51	26,02	25,26	-1,8

Dane z Urzędu Miasta i Gminy Uniejów

W tabelach powyżej wskazano wyniki testów uczniów 3 klas gimnazjum oraz uczniów klas 6-tych szkół podstawowych z terenu Gminy Uniejów w odniesieniu do wyników osiągniętych przez gimnazjalistów z Łodzi oraz średniej krajowej. Uczniowie uniejowskich gimnazjów na tle Łodzi oraz kraju wypadają słabiej w części matematyczno - przyrodniczej. Jeśli chodzi o uniejowskich szóstoklasistów to gorzej od swych rówieśników wypadają w części poświęconej wykorzystaniu zdobytej do tej pory wiedzy. Ogólnie jednak wyniki osiągnięte przez dzieci i młodzież z Gminy Uniejów nie odbiegają w znaczący sposób od średniej krajowej.

3.3.2.2 Opieka zdrowotna

Opiekę zdrowotną zapewniają mieszkańcom Gminy niepubliczne zakłady opieki zdrowotnej i gabinety prywatne:

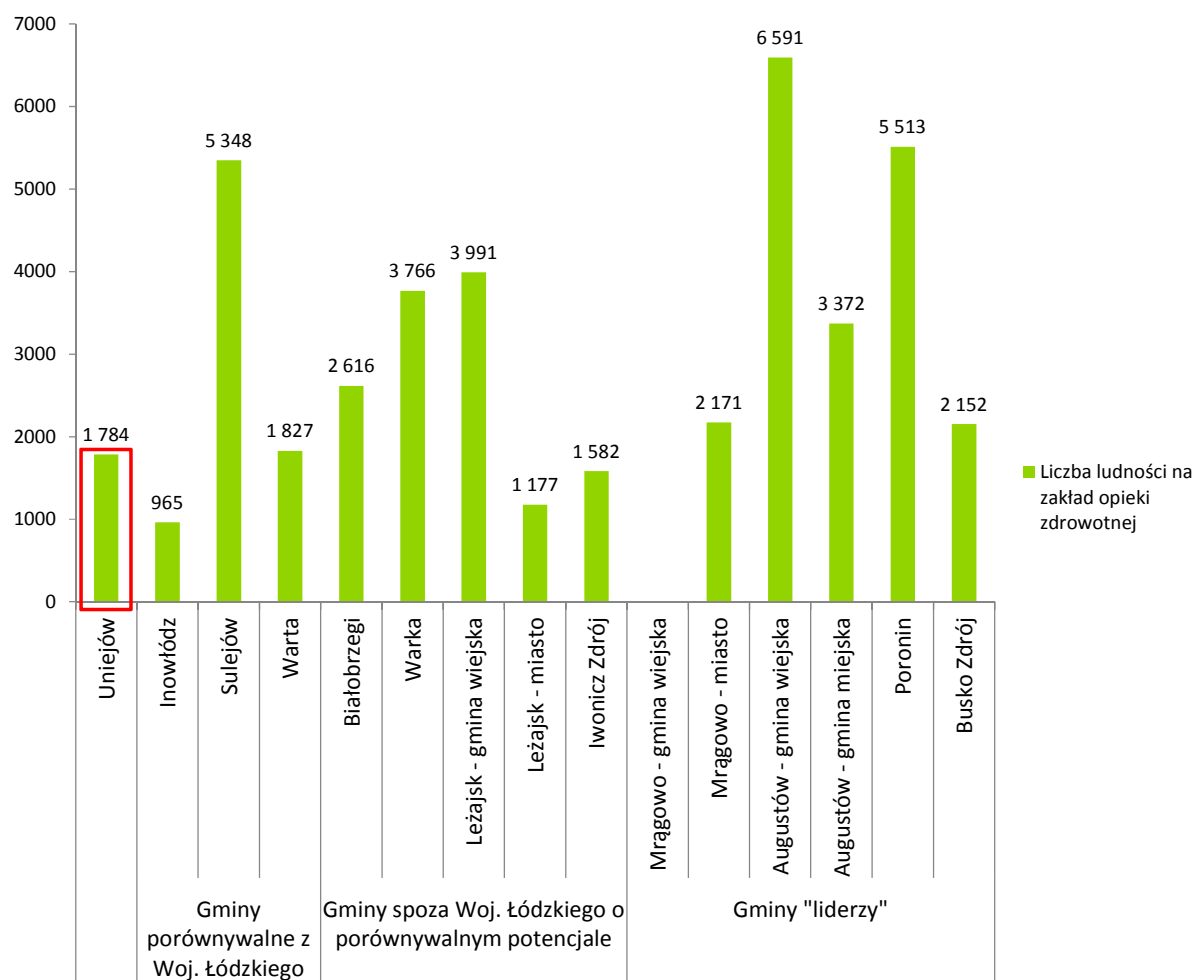
- Mar-Med. NZOZ M. Urbaniak,
- Praktyka Lekarza Rodzinnego C. Piotrowska,
- NZOZ Praktyka Lekarska A. Gawryś.Gawryś,
- DAW-DEND NZOZ,
- Bartosik – Gabinet Stomatologiczny,
- Istnieją 3 apteki dzienne: Apteka nad Wartą, Apteka Akacja, Apteka, Arnica Montana. Dyżury nocne pełnią apteki w Poddębicach (16km) i Turku (22km).

Mieszkańcy mogą korzystać z usług medycznych w zakresie lecznictwa świadczonych przez Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „Poddębickie Centrum Zdrowia” w Poddębicach.

W sierpniu 2011 r. Ministerstwo Zdrowia uznało właściwości lecznicze warunków naturalnych i klimatu Gminy Uniejów. Ustalono, że w uniejowskim uzdrowisku na podstawie przedstawionych świadectw potwierdzających właściwości lecznicze będzie można prowadzić leczenie w następujących kierunkach: chorób ortopedyczno-urazowych, chorób układu nerwowego, chorób reumatologicznych, chorób naczyń obwodowych oraz chorób skóry. Przyznanie miastu statusu uzdrowiska pozwoli nie tylko na nadanie członu „Zdrój”, ale również umożliwi istniejącemu już sanatorium podpisanie z NFZ kontraktu na leczenie – do tego czasu pacjenci samodzielnie będą ponosić całkowity koszt leczenia.

Poniższy wykres prezentuje wyniki analizy porównawczej gminy Uniejów z innymi polskimi gminami. Prezentuje on średnią liczbę pacjentów w gminie przypadających na jeden zakład opieki zdrowotnej. Gminy o niskich wartościach w/w wskaźnika cechują się wysoką „dostępnością” placówek opieki zdrowotnej.

Wykres 7. Liczba ludności obsługiwana przez jeden zakład opieki zdrowotnej

Źródło: Opracowanie Deloitte na podstawie danych GUS

Liczba osób przypadających na 1 zakład opieki zdrowotnej w Uniejowie wynosi ok 1700, co świadczy o stosunkowo dobrym dostępie pacjentów do placówek służby zdrowia. Lepsze wskaźniki spośród porównywanych gmin, ma jedynie Inowłódz i Iwonicz Zdrój oraz gminy miejskie Leżajsk i Mrągowo.

3.3.2.3 Pomoc społeczna

Świadczeniem pomocy społecznej w Gminie zajmuje się Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej. Niskie dochody ludności Gminy (osiągane głównie z pracy w rolnictwie) rzutują na dużą ilość osób zgłaszających się o pomoc społeczną. Do Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej wpływa rocznie około 120 wniosków o udzielenie różnorodnej pomocy. Pomoc udzielana jest dla ok. 1400 osób rocznie.

Na terenie Gminy działa również Powiatowy Środowiskowy Dom Samopomocy w Czepowie – placówka dziennego pobytu dla niepełnosprawnych z terenu powiatu poddębickiego z gmin: Uniejów i Wartkowice oraz powiatu łęczyckiego z gminy Świnice Warckie. Placówka w Czepowie jest ośrodkiem wsparcia dla osób przewlekle psychicznie chorych (typ A), upośledzonych umysłowo (typ

B), osób wykazujących inne przewlekłe zaburzenia czynności psychicznych (typ C), które w wyniku upośledzenia niektórych funkcji organizmu lub zdolności adaptacyjnych wymagają pomocy.

Tabela 17. Bezrobotni

Bezrobotni	2009	2010	2011
Ogółem	376	446	447
Długotrwale	186	203	241

Źródło: Dane Urzędu Miasta i Gminy Uniejów

Tabela 18. Świadczenia pomocy społecznej

Świadczenia	2009	2010	2011
Liczba osób, którym przyznano świadczenie	904	835	783
Kwota świadczeń pieniężnych - zadania własne gminy (PLN)	752 000	865 000	959 000
Kwota świadczeń pieniężnych - zadania zlecone (PLN)	218 000	34 000	35 000

Źródło: Dane Miejsko - Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Uniejowie

Maleje liczba rodzin korzystających ze świadczeń pomocy społecznej, czego głównym powodem jest restrykcyjne kryterium dochodowe. Często osoby potrzebujące pomocy nie kwalifikują się do korzystania ze świadczeń. Głównym powodem korzystania z pomocy jest ubóstwo, bezrobocie i niepełnosprawność. Wydatki na pomoc społeczną w budżecie Gminy wahały się od 12,5% w 2008 roku do 8,6% w roku 2010.

3.3.2.4 Porządek publiczny i ochrona przeciwpożarowa

Udział wydatków w budżecie Gminy na bezpieczeństwo i ochronę przeciwpożarową w latach 2008 – 2010 wyniósł od 0,2% do 1,1%.

Instytucjami zapewniającymi bezpieczeństwo publiczne i przeciwpożarowe w Gminie Uniejów są:

- Komisariat Policji w Uniejowie (KPP w Poddębicach),
- OSP Uniejów (KRSG),
- OSP Spycimierz (KRSG),
- OSP Wilamów (KRSG),
- OSP Wielenin,
- OSP Ostrowsko,
- OSP Roźniatów,
- OSP Czepów,
- OSP Kuczki,
- OSP Wola Przedmiejska,

- OSP Człopy,
- OSP Góry,
- OSP Felicjanów,
- OSP Orzeszków,
- OSP Skotniki,
- OSP Zaborów,
- OSP Brzeziny.

W maju 2011 roku zakończono inwestycję związaną z remontem budynku OSP w Wilamowie. Działania realizowane były w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich z działania "Odnowa i rozwój wsi" pn. "Remont budynku OSP w Wilamowie - adaptacja obiektu na ośrodek kulturalno-rozrywkowy".

Podmiotem odpowiedzialnym za bezpieczeństwo sanitarne ludności jest Powiatowy Inspektor Sanitarny w Poddębicach.

Poniższe zestawienia zawierają statystyki dotyczące poziomu przestępczości w Gminie Uniejów.

Tabela 19. Zagrożenie przestępczością - postępowania

	Wszczęte		Stwierdzone	
	2009	2010	2009	2010
KPP Poddębice	533	459	559	527
KP Uniejów	151	160	171	180
PP Wartkowice	115	120	107	126
PP Pęczniew	156	160	152	152

Źródło: KPP w Poddębicach, styczeń 2011

Tabela 20. Wskaźnik wykrycia ogólnego

Wskaźnik wykrycia ogólnego	2009	2010
KPP Poddębice	82%	76%
KPP Pęczniew	54%	65%
KPP Uniejów	71%	72%
KPP Wartkowice	67%	77%

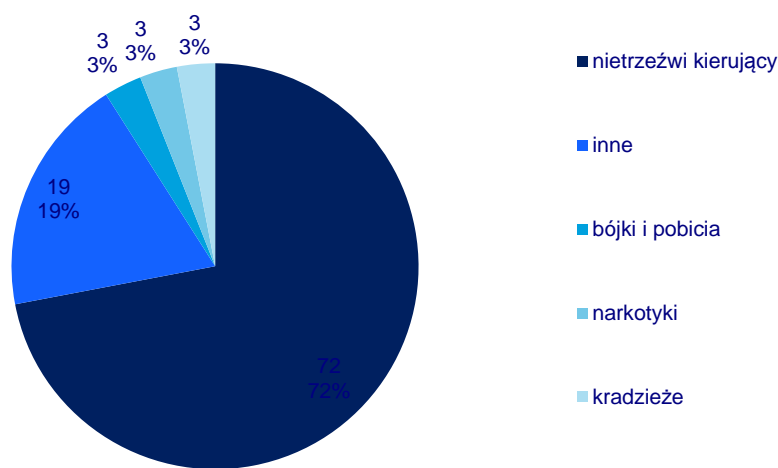
Źródło: KPP w Poddębicach

Na terenie Gminy w latach 2009- 2010 wszczęto średnio 155 postępowań, co stanowi 31% ogólnej liczby postępowań wszczętych na terenie całego powiatu poddębickiego. W latach 2009-2010 na

terenie Gminy Uniejów stwierdzono średnio 175 przestępstw, co stanowi 32% wszystkich przestępstw stwierdzonych na terenie powiatu poddębickiego.

Według danych z Komendy Powiatowej Policji w Poddębicach wskaźnik wykrycia ogólnego w latach 2009-2010 na terenie powiatu poddębickiego wyniósł średnio 79%, natomiast na terenie samej Gminy Uniejów wskaźnik ten wyniósł średnio 71,5 %. W latach 2009-2010 służby prewencyjne zatrzymały łącznie w powiecie 246 osób.

Wykres 8. Najczęstsza przyczyna zatrzymań

Źródło: KPP w Poddębicach

Według danych uzyskanych z KPP w Poddębicach (lata 2009-2010) najczęstszą przyczyną zatrzymań w powiecie było prowadzenie pojazdów mechanicznych pod wpływem alkoholu. Powyższe zatrzymania stanowiły ponad 70% wszystkich zatrzymań dokonanych w powiecie. Na dalszych miejscach plasowały się takie wykroczenia jak bójki i pobicia, różnego rodzaju kradzieże oraz zatrzymania za posiadanie środków odurzających.

3.3.2.5 Sport i rekreacja

W Gminie funkcjonują trzy szkolne kluby sportowe:

- UKS „Impuls”,
- UKS „Gimpuls”,
- UKS „Wielenin”.

Celem klubów jest organizowanie zajęć sportowych dla uczniów gimnazjum w celu wszechstronnego rozwoju ich sprawności fizycznej i umysłowej.

Od 2004 r. na terenie Gminy działa również Miejsko-Gminny Ludowy Klub Sportowy Termy Uniejów/Ostrowsko (dawniej MGLKS Uniejów-Ostrowsko). Od 2007 r. działa na terenie Gminy Stowarzyszenie Klub Biegacza „Geotermia Uniejów”, którego celem jest propagowanie aktywnego stylu życia poprzez bieganie. Stowarzyszenie jest organizatorem masowej imprezy biegowej, jaką jest Bieg do Gorących Źródeł – „Sanus per Aquam – zdrowie przez wodę”. Członkowie stowarzyszenia aktywnie biorą udział w imprezach biegowych organizowanych na terenie całej Europy, zajmując w nich wysokie lokaty. Obok wymienionych wyżej organizacji sportowych na terenie Gminy istnieje Uniejowski Klub Karate Fudokan "BASSAI".

Obiekty sportowe zlokalizowane w Gminie Uniejów:

- hala sportowa przy Gimnazjum w Uniejowie,
- wielofunkcyjne boisko przy Szkole Podstawowej w Uniejowie,
- boisko trawiaste do gry w piłkę nożną przy Szkole Podstawowej w Uniejowie,
- sala gimnastyczna - Szkoła Podstawowa w Uniejowie,
- sala gimnastyczna - Szkoła Podstawowa w Wieleninie,
- korty tenisowe przy Szkole Podstawowej w Uniejowie,
- boiska do piłki nożnej MGLKS Uniejów-Ostrowsko zlokalizowane w Uniejowie i Ostrowsku,
- boisko do gry w piłkę siatkową,
- plaża miejska,
- Kompleks Boisk Piłkarskich im. Włodzimierza Smolarka w Uniejowie.

3.3.2.6 Kultura

W Gminie Uniejów funkcjonują następujące placówki o charakterze kulturalnym:

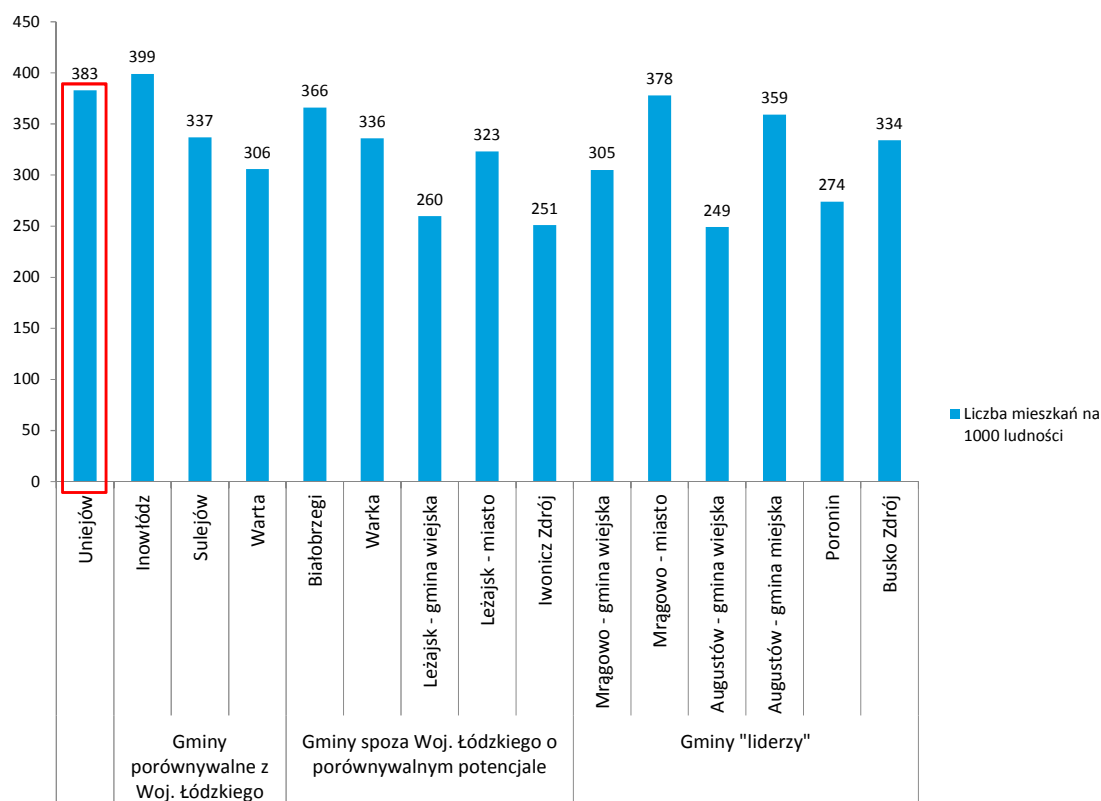
- Miejsko-Gminny Ośrodek Kultury w Uniejowie,
- Miejsko-Gmina Biblioteka Publiczna w Uniejowie z filiami w Wilamowie, Roźniatowie i Spycimierzu,
- Centrum Informacji Lokalnej (działające przy bibliotece),
- świetlice szkolne przy SP w Uniejowie i Wieleninie,
- Izba Regionalna Ziemi Uniejowskiej,
- Hufiec ZHP w Uniejowie,
- Towarzystwo Przyjaciół Uniejowa,
- Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania "MIĘDZY WARTĄ a NEREM",
- Stowarzyszenie Historyczno-Kulturalne "Dworzanie",
- Orkiestra Dęta ZHP-OSP w Uniejowie,
- Szkoła Muzyczna w Uniejowie,
- Muzeum Etnograficzne w Wilamowie,
- Orkiestra Dęta OSP w Wieleninie,
- Orkiestra Dęta OSP w Spycimierzu,
- Kapela Podwórkowa z Wilamowa,

- Chór Kantylena z Uniejowa,
- Zespół Śpiewaczy "Włośnianki" z Wielenina.

3.3.2.7 Zasoby mieszkaniowe Gminy Uniejów

Poniższy wykres przedstawia sytuację na rynku mieszkaniowym w wybranych gminach Polski w 2010 r.

Wykres 9. Liczba mieszkań na 1000 osób w 2010 r.

Źródło: Opracowanie Deloitte na podstawie danych GUS

Jak przedstawia powyższy wykres, sytuacja mieszkaniowa Gminy Uniejów w porównaniu do innych analizowanych Gmin jest dobra. Liczba mieszkań przypadających na 1000 osób w 2010 roku w Gminie Uniejów wynosiła 383, co plasuje ją na 3 miejscu wśród analizowanej grupy.

3.4 Sfera gospodarcza

3.4.1 Przemysł, przedsiębiorczość i struktura podmiotów gospodarczych

W 2010 roku na terenie Gminy działalność gospodarczą prowadziło 595 podmiotów. Biorąc pod uwagę formę działalności gospodarczej, 87% funkcjonujących podmiotów to osoby fizyczne prowadzące działalność. Z kolei ze względu na wielkość 96,9% to mikroprzedsiębiorstwa. Główne obszary aktywności gospodarczej to handel i naprawy (36,6%), budownictwo (15,1%) oraz przetwórstwo przemysłowe (11,6%).

Do najważniejszych przedsiębiorstw w Gminie Uniejów należą:

- Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej „Termy Uniejów” sp. z o.o.
- K-Flex Polska sp. z o.o.,
- Geotermia Uniejów sp. z o.o.,
- PHU KOMA MAREK KOMAJDA,
- Usługi Transportowe – Andrew Bus – Andrzej Gawroński,
- Przedsiębiorstwo Produkcyjno-Usługowo-Handlowe „Ekoinżbud” Piotr Peraj,
- Sztybrych Cezary Transport

Wraz z otwarciem inwestycji podmiotu „Lawendowe Termy”, podmiot ten stanie się jednym z największych przedsiębiorstw w Gminie.

Branże o szczególnie dużym potencjale rozwoju w Gminie Uniejów to przede wszystkim hotelarstwo, gastronomia oraz rekreacja. Wynika to z przewidywanego rozwoju turystyki, który związany jest z otwarciem nowych atrakcji turystycznych.

Wśród innych perspektywicznych branż wymienić można agroturystykę oraz turystykę biznesową. Gmina posiada potencjał rozwoju agroturystyki z racji powiększającego się rynku turystycznego w Gminie jak i powiększającego się zainteresowania takim typem turystyki. Rozwój tej branży w dużej mierze będzie zależał od umiejętności, zainteresowania oraz zaangażowania samych mieszkańców Gminy Uniejów. Turystyka biznesowa ma szansę rozwoju w miarę jak branża turystyczna w Gminie będzie dojrzywać, a sam Uniejów wykreuje swój turystyczny wizerunek. W dużej mierze uzależnione jest to od odpowiedniej strategii marketingowej Gminy.

3.4.2 Rolnictwo

Z uwagi na m.in. jakość gruntów Gmina Uniejów nie posiada szczególnie sprzyjających warunków dla rozwoju rolnictwa.

Tabela 21. Użytki rolne

Użytki rolne w ha	Grunty orne	Sady	Łąki i pastwiska	Razem	% całkowitej powierzchni
Obszar wiejski	7 062	102	2 326	9 490	81%
Obszar miejski	687	16	173	876	72%
Razem	7 749	118	2 499	10 366	80%

Źródło: Dane Urzędu Miasta i Gminy Uniejów

Użytki rolne na obszarach wiejskich Gminy zajmują prawie 10 tysięcy hektarów. Najwięcej, bo aż 74% zajmują grunty orne. Łąki i pastwiska stanowią około 25% całej powierzchni użytków rolnych znajdujących się na obszarach wiejskich Gminy. Powierzchnia sadów to około 1% powierzchni obszarów wiejskich Gminy. Na obszarze miejskim najwięcej powierzchni zajmują również grunty orne - 78%. Podobnie jak na obszarach wiejskich na obszarze miejskim najmniejszą powierzchnie zajmują sady - 2%.

Tabela 22. Liczba gospodarstw wg. powierzchni

Wielkość w ha	Ilość
0-0,49	876
0,5-0,99	278
1-1,49	202
1,5-1,99	157
2-2,99	224
3-4,99	305
5-6,99	216
7-9,99	198
10-14,99	179
15-19,99	88
20-29,99	53
30-49,99	14
50-100	0

Źródło: Dane Urzędu Miasta i Gminy Uniejów

Gminę Uniejów podobnie jak większość gmin województwa łódzkiego cechuje znaczne rozdrobnienie gospodarstw rolnych. Najliczniejszą grupę stanowią gospodarstwa o powierzchni nieprzekraczającej 0,50 ha- 31%. Gospodarstwa o większej powierzchni (powyżej 20 ha) stanowią w Gminie jedynie 2,5 % ogólnej liczby gospodarstw.

Gleby na terenie Gminy Uniejów są w dużej mierze zdegradowane za sprawą znacznego zakwaszenia oraz zubożenia w składniki mineralne takie jak fosfor, potas, magnez. Powoduje to, wraz z ogólną niską jakością gleb, iż gmina nie posiada korzystnych warunków do rozwoju rolnictwa.

3.4.3 Turystyka i rekreacja

Gmina Uniejów jest w dużym stopniu nastawiona na rozwój turystyki. W ostatnich latach został podjętych szereg działań mających na celu podniesienie atrakcyjności turystycznej Gminy. Głównym walorem turystycznym są wody geotermalne. Od 2008 r. dzięki funduszom europejskim pozwalającym na rozwój w obszarze eksploatacji tychże zasobów, wody termalne stały się głównym motorem napędowym turystyki. Kluczowym przedsięwzięciem była realizacja budowy kompleksu termalno - basenowego „Termy Uniejów”. W 2012 r. miało miejsce otwarcie obiektów realizowanych w ramach kilku projektów po lewej stronie Warty, tj.: Zagroda Młynarska, Kompleks Boisk Piłkarskich im. Włodzimierza Smolarka w Uniejowie, rozbudowa Term oraz Dom Pracy Twórczej. Projekty te opisane są poniżej.

Inwestycje realizowane w Gminie przy wsparciu finansowym Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego to:

I.1 „Termy Uniejów – Regionalny Markowy Produkt Turystyki Uzdrawiskowej – działanie I.1. – Drogi”;

II. 2. „Termy Uniejów – Regionalny Markowy Produkt Turystyki Uzdrawiskowej – działanie II.9. – Odnawialne źródła energii”;

II.3. „Termy Uniejów – Regionalny Markowy Produkt Turystyki Uzdrawiskowej – działanie II.7. – Elektroenergetyka”;

II.4. Budowa, przebudowa i modernizacja podstawowej infrastruktury technicznej na terenie Uniejowa i okolic, potrzebnej do rozwoju turystyki:

- infrastruktura wodociągowa, infrastruktura oczyszczania ścieków

II.5. Rozbudowa Kompleksu termalno – basenowego w Uniejowie;

II.6. Restauracja Zespołu Zamkowo – Parkowego w Uniejowie.

Tabela 23. Dofinansowanie uzyskane przez Gminę Uniejów z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w latach 2007-2011

Nakłady do poniesienia łącznie, w tym w latach:	108 309 914,20 PLN
2007	59 780,00 PLN
2008	538 801,50 PLN
2009	27 927 242,35 PLN
2010	44 375 614,32 PLN
2011	29 434 393,36 PLN
2012	5 974 082,63 PLN
EFRR	90 752 331,01 PLN
Dochody własne JST	17 557 583,19 PLN

Źródło: Dane Urzędu Miasta i Gminy Uniejów

Ważnym czynnikiem rozwoju turystyki jest odpowiednia promocja. Obecnie Gmina Uniejów promuje się pod hasłem: Miasto wody, Indian i rycerzy. Ważną kwestią wartą podkreślenia jest zrozumienie przez władze Gminy potrzeby zintegrowanego systemu promocji Uniejowa. Podstawą tej promocji jest projekt „Termy Uniejów” – Regionalny Markowy Produkt Turystyki Uzdrawiskowej.

Projekt obejmuje szereg zintegrowanych działań zmierzających do utworzenia i dynamicznego rozwoju w Gminie Uniejów Regionalnego Centrum Termalnego Balneologii, Rehabilitacji, Rekreacji, Sportu i Wypoczynku „Termy Uniejów”. w efekcie, poprzez wykreowanie i wypromowanie regionalnego markowego produktu turystyki uzdrawiskowej, nastąpi wzrost znaczenia turystyki, jako czynnika stymulującego rozwój społeczno – gospodarczy Gminy Uniejów.³

Oprócz tego powstały także inne strategie mające na celu integrację działań w celu zmaksymalizowania efektywności komunikacji marketingowej:

- Budowa i kompleksowa promocja marki Termy Uniejów – II etap,
- Budowa i kompleksowa promocja marki Eko Uniejów – II etap,
- Budowa i kompleksowa promocja marki Termy Uniejów – etap III,

nie zrealizowano:

- Budowa i kompleksowa promocja marki – Uzdrawisko Uniejów,
- Budowa i kompleksowa promocja marki – Uniejów aktywny.

Uniejów aktywnie promuje się jako wyjątkowy na skalę Polski ośrodek uzdrawiskowy. Najważniejsze projekty stojące za atrakcyjnością turystyki uzdrawiskowej Uniejowa:

- Kompleks Termalno – Basenowy „Termy Uniejów”

³ Studium Wykonalności dla projektu „Termy Uniejów” – Regionalny Markowy Produkt Turystyki Uzdrawiskowej

Najważniejsza inwestycja zrealizowana przez Gminę Uniejów dająca początek rozwoju turystyki uzdrowiskowej. Baseny otwarte połączone są budynkiem basenów krytych i zasilane leczniczą solanką termalną. Do basenów zewnętrznych można będzie wypłynąć bezpośrednio z ciepłej hali basenowej, w której zaprojektowano basen solankowy - uzdrowiskowy z ciepłą wodą oraz niezależny basen wewnętrzny z częścią ogólną i dziecięcą. Kompleks oferuje także usługi odnowy biologicznej w skład którego wchodzi szereg kabin saunowych: fińska gorąca, łagodna, parowa, aromatyczna, podczerwona, turecka; program schładzający - kabina śnieżna, natryski (bicze, wiaderko, regendusz), baseny zimne i gorące; funkcje dodatkowe - masaż, solarium, komora solna, sala wypoczynkowa, taras zewnętrzny do opalania. W obiekcie znajdują się także obiekty gastronomiczne, klub oraz kręgielnia. Pierwszy etap inwestycji został zrealizowany w 2008r., a 26 maja 2012 roku oddano do użytku całość kompleksu.

- Instytut Zdrowia Człowieka. Uzdrowisko "Uniejów"

Jest to nieruchomość położona w parku, zakupiona przez Instytut Zdrowia Człowieka Sp. z o.o. w Warszawie, który zajmuje się profesjonalnie przywracaniem zdrowia oraz łagodzeniem objawów schorzeń. Ośrodek jest przeznaczony do obsługi turnusów rehabilitacyjnych, sanatoryjnych, a także na poradnie i gabinety rehabilitacyjne w celu leczenia schorzeń reumatoidalnych, ortopedyczno - urazowych, zwyrodnień stawów, stanów po zabiegach operacyjnych narządu ruchu itp. Ośrodek posiada także bogatą ofertę SPA. Oprócz turnusów będą miejsca przeznaczone dla klientów komercyjnych. W założeniu w obiekcie będzie przebywać rocznie ok. 5000 osób. Jest to obiekt o wysokim standardzie oferujący 120 miejsc noclegowych. Ośrodek z powodzeniem działa od maja 2011 r. Wielu klientów instytutu to grupy zorganizowane w ramach turnusów rehabilitacyjne i wyjazdów integracyjne dla firm.

- "Lawendowe Termy". Uzdrowisko Uniejów

Projekt "Lawendowe Termy" to centrum rehabilitacji i balneologii wyposażony w jacuzzi, wanny do kąpieli solankowej, perełkowej, z hydromasażem z koloro- i muzyko-terapią, gabinety fizykoterapii, kinezyterapii oraz kriokabina. W obiekcie zlokalizowane są także gabinety lekarskie oferujące głównie usługi rehabilitacyjne. Ponadto w ośrodku znajduje się centrum kosmetyczne i gabinet medycyny estetycznej. Obiekt zlokalizowany jest na zachodnim brzegu rzeki Warty w sąsiedztwie planowanych inwestycji sportowo - rekreacyjno - edukacyjnych. Centrum ma zostać udostępnione do końca 2012r.

Atrakcyjność turystyki miejsko-kulturowej w Gminie Uniejów opiera się na realizacji projektów rewitalizacji zabytków znajdujących się na terenie Gminy, a także imprez zorganizowanych przez Gminę, w tym:

- Projekt „Zagroda Młynarska” składający się z zespołu budynków:
  - Dwór z miejscowości Nagórki,
  - Wiatrak – koźlak z miejscowości Zbylczyce,
  - Wiatrak – koźlak z miejscowości Chorzepin,

- Chałupa z Miejscowości Skotniki,
- Budynek inwentarski z Uniejowa oraz kopia stodoły i współczesny budynek biurowo-gospodarczy.

Dwór pochodzący z drugiej połowy XIX wieku będzie spełniał funkcję hotelu z 19 miejscami noclegowymi, zaś wiatrak z Chorzepina będzie posiadał 2 miejsca noclegowe.

W pierwszym etapie wybudowany został XV-wieczny kasztel rycerski „Castrum Antiquum”, stanowiący zespół dwóch budynków stylizowanych na pochodzące z epoki średniowiecza: wieżę rycerską i budynek parterowy z użytkowym poddaszem. Elementem dominującym w całym założeniu jest cztero-kondygnacyjna wieża. Na parterze wieży znajduje się sala kowalska, pierwsza kondygnacja to tzw. sala rycerska, w której eksponowane jest uzbrojenie rycerskie z okresu średniowiecza. Kondygnacja druga i trzecia to kondygnacje wystawiennicze. Cały budynek stylizowany jest na średniowieczną zabudowę, a wraz z wieżą rycerską tworzy dziedziniec wewnętrzny. W drugiej części budynku zaprojektowane zostały łaźnie termalne. Na poddaszu budynku przewidziano dormitoria dla łącznej liczby 45 osób.

Lokalizacja nowych obiektów w pobliżu grodu rycerskiego jest zatem właściwa, gdyż obiekty te będą tworzyły kompleks budowli stanowiących wartość historyczną. Zamysłem pomysłodawcy projektu jest łączenie historii ze współczesnością a tym samym stworzenie zaplecza dla żywych lekcji historii. W wyniku realizacji projektu powstanie nowa oferta programowa w zakresie kultury i turystyki. Zagrodę udostępniono do ruchu turystycznego 26 maja 2012r.

- Restauracja zespołu zamkowo-parkowego

Na terenie Gminy Uniejów znajdują się liczne obiekty dziedzictwa kulturowego. Dziedzictwo to tworzą min.: Zespół Zamkowo – Parkowy w Uniejowie o powierzchni 34 ha będący własnością Gminy Uniejów, który stanowią: park założony w połowie XIX w. oraz XIV – wieczny Zamek. Zamek, utrzymany w średnim stanie, pełni przede wszystkim funkcję zabytkową. Ponadto znajdują się tam pokoje gościnne oraz restauracja, która prowadzona jest przez podmiot zewnętrzny. Mieszkańcy Gminy oraz odwiedzający Uniejów mają możliwość zapoznania się z obiektem stanowiącym dziedzictwo kulturowe.

Park jest jednym z najpiękniejszych zachowanych parków podworskich w centralnej Polsce. Występuje tu wiele gatunków rosnących na obszarze kraju drzew liściastych, a także spotkać można piękne okazy drzew egzotycznych. Łącznie rośnie około 60 gatunków drzew i krzewów. Park jest ogólnie dostępny. Teren nie jest ogrodzony. Jedynie od strony dojazdowej pozostał fragment historycznego ogrodzenia z bramą wjazdową. W 2006 r. została wykonana rewaloryzacja parku, która obejmowała: poprawę dostępności do parku poprzez modernizację dróg wewnętrznych i dojazdowych, poprawę komunikacji wewnętrznej parku (modernizacja ciągów rowerowo-piesznych), oświetlenie uliczne drogi dojazdowej do XIV-wiecznego Zamku, ochronę przed powodzią – nawodnienie starorzecza rzeki Warty w Uniejowie.

- Restauracja budynku byłego kina – Dom Pracy Twórczej

Budynek byłego kina zlokalizowany jest na terenie zespołu zamkowo – parkowego i wybudowany został w latach 50 – tych XX wieku. Nowopowstały obiekt składać się będzie z ogólnodostępnej części w przyziemiu składającej się z recepcji z zapleczem, pracowni malarskiej, pracowni rzeźbiarskiej oraz sali seminaryjnej i pokoju administracyjnego. Dodatkowo na parterze będzie pomieszczenie techniczne, oraz sanitariaty. Na wyższych kondygnacjach zaprojektowano pokoje z łazienkami, klub i pracownię. Projekt będzie centrum artystyczno - kulturalnym, miejscem sympozjów, konferencji, plenerów, warsztatów i szkoleń. Partnerem przy realizacji tej inwestycji jest Akademia Sztuk Pięknych w Łodzi.

Kolejną formą turystyki rozwijaną w Gminie Uniejów jest turystyka rekreacyjna. Atrakcje turystyczne sprzyjające aktywności fizycznej to m.in.:

- kompleks sportowo-rekreacyjny nad rzeką Warta z pełnowymiarowym boiskiem z podgrzewaną murawą, boisko treningowe, trybuny na 300 osób, boiska do siatkówki i boiska do piłki plażowej,
- ścieżka „uroczyisko zieleń” – 77ha zespołu przyrodniczo-krajobrazowego przylegającego do zespołu zamkowo-parkowego. Projekt ten nie jest jeszcze zrealizowany,
- trasa „bosych stóp” – projekt czeka na decyzję środowiskową z regionalnego Dyrekcji Ochrony Środowiska jako, że część trasy znajduje się na obszarze Natura 2000,
- korty do tenisa,
- nadwarciański szlak rowerowy, szlak Gorące Źródła 14 km oraz szlak Po Ziemi Uniejowskiej 26,3 km po Gminie Uniejów,
- Łódzki Szlak Konny,
- nordic walking,
- kajakiem po Warcie – 12 szt. kajaków.

Turystyka pielgrzymkowa rozwijana w Gminie Uniejów odwołuje się do kultu błogosławionego Bogumiła, którego sarkofag i relikwie znajdują się w Uniejowskiej Kolegiacie. Kult bł. Bogumiła związany jest z uzdrowieniami, których doznali pielgrzymi. Przez Gminę Uniejów przebiega także pieszy szlak św. Faustyny.

Miasto i Gmina Uniejów posiada również warunki do rozwoju turystyki biznesowej. Na ten moment dostępne są sale konferencyjne w centrum Castrum Antiquum oraz Zamku. W 2008 r. w konferencjach uczestniczyło 2150 osób. W niedługim czasie Gmina znacząco zwiększy swoją bazę sal konferencyjnych, co może zaowocować rozwojem turystyki biznesowej. Dodatkowe elementy wzbogacające atrakcyjność turystyczną Gminy to system komunikacji wizualnej, chodnik w motywy kwiatowe, zegar słoneczny oraz fontanna ze studni. W przygotowaniu znajdują się także projekty pijalni wód oraz łącznie. Nie zostały podjęte kroki w stronę kierunku tych inwestycji jednak należy się spodziewać ponownego podjęcia tematów po zakończeniu wcześniejszych inwestycji.

3.4.4 Atrakcyjność inwestycyjna Gminy

Gmina podejmuje konkretne działania na rzecz zwiększenia atrakcyjności inwestycyjnej, w tym budowę, przebudowę i modernizację podstawowej infrastruktury technicznej na terenie Uniejowa i okolic, potrzebnej do rozwoju turystyki, np.:

- rozbudowa systemu kanalizacji zbiorczej w Gminie Uniejów,
- budowa kanalizacji sanitarnej w m. Ostrowsko,
- modernizacja oczyszczalni ścieków w Uniejowie,
- rozbudowa systemu kanalizacji sanitarnej w m. Spycimierz,
- rozbudowa sieci wody termalnej w Uniejowie,
- rozbudowa systemu wodociągowego w Gminie Uniejów,
- budowa ciepłociągu na terenie m. Uniejów z wykorzystaniem wód termalnych i biomasy jako ciepła.

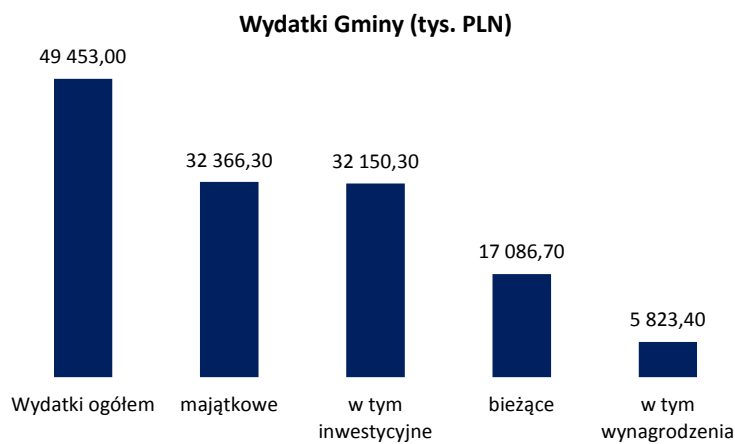
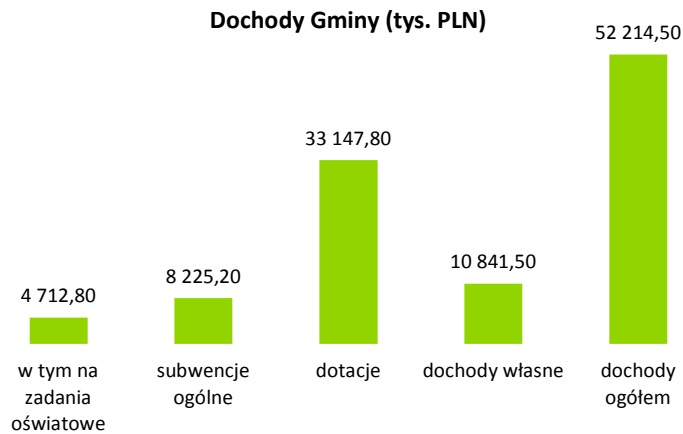
Gmina Uniejów przygotowuje tereny inwestycyjne na lewym brzegu rzeki Warty o wielkości 5,8 ha. Wartość inwestycji to 3 mln zł. Lokalizacja terenów inwestycyjnych jest atrakcyjna - znajdują się one w pobliżu m.in. Term Uniejów, boiska oraz zespołu zamkowo-parkowego. Tereny zostały w pełni przygotowane dla potrzeb potencjalnego inwestora. Na tych terenach Gmina planuje pozyskać inwestora zainteresowanego inwestycją w projekt skierowany do turystów.

Atrakcyjność inwestycyjną Gminy determinuje przede wszystkim rozwój branży turystycznej i działalność gospodarcza z tego rozwoju wynikająca. W ciągu trzech ostatnich lat władze Gminy podjęły szereg działań mających na celu wykorzystaniu potencjału turystycznego. Niebagatelne znaczenie ma także atrakcyjna lokalizacja oraz inne atrakcje turystyczne. Sukces turystyczny zależy w dużej mierze od sukcesu promocji Gminy jako miejsca wyjazdów weekendowych dla mieszkańców dużych polskich miast, a także jako cel turystów zagranicznych. Oferta Gminy wydaje się być atrakcyjna przede wszystkim dla turystów korzystających z potencjału wód termalnych i oferty odnowy biologicznej, aktywnego wypoczynku oraz historycznego dziedzictwa Uniejowa.

3.4.5 Sytuacja finansowa Gminy

Poniższe zestawienie prezentuje wartości głównych źródeł dochodów i pozycji wydatków Gminy Uniejów w roku 2010.

Wykres 10. Dochody i wydatki budżetu Gminy Uniejów w 2010 r.

Źródło: Główny Urząd Statystyczny

W 2010 roku dochody ogółem Gminy Uniejów wyniosły 52,2 mln. zł, natomiast wydatki ogółem 49,5 mln. zł.

Ponad 60% dochodów uzyskanych przez Gminę Uniejów w 2010 r. pochodziło ze źródeł zewnętrznych – dotacji otrzymanych przez Gminę.

Co tyczy się wydatków Gminy, środki będące w jej posiadaniu w 2010 r. były przede wszystkim wydawane na cele majątkowe, a w szczególności cele inwestycyjne (ok. 65%). Wydatki Gminy na inwestycje wyniosły w 2010 r. ponad 32 mln. PLN.

Tabela 24. Dochody budżetu Gminy według działów w latach 2008 - 2010 (w %)

	2008	2009	2010
Rolnictwo i łowiectwo	2,2	7,0	7,1
Transport i łączność	2,0	44,4	15,0
Gospodarka mieszkaniowa	10,4	5,3	10,2
Administracja publiczna	0,3	1,3	0,6
Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa	0,0	0,0	0,5
Różne rozliczenia	21,1	21,1	16,1
Oświata i wychowanie	0,5	0,5	0,9
Pomoc społeczna i pozostałe zadania z zakresu polityki społ.	11,8	8,3	7,3
Edukacyjna opieka wychowawcza	1,2	0,8	0,7
Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	0,6	0,0	25,6
Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	0,3	-	3,0
Kultura fizyczna i sport	19,4	0,0	2,0
Dochody od osób prawnych i od osób fizycznych	12,7	10,9	7,6
Pozostałe	17,5	0,3	3,4

Źródło: Główny Urząd Statystyczny

Tabela 25. Wydatki budżetu Gminy według działów w latach 2008 – 2010 (w %)

	2008	2009	2010
Rolnictwo i łowiectwo	3,2	7,2	7,8
Transport i łączność	6,5	52,0	17,1
Gospodarka mieszkaniowa	3,2	1,8	2,4
Administracja publiczna	5,9	5,2	4,9
Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa	0,4	0,2	1,1
Różne rozliczenia	-	-	-
Oświata i wychowanie	16,1	14,4	12,9
Pomoc społeczna i pozostałe zadania z zakresu polityki społ.	12,5	9,3	8,6
Edukacyjna opieka wychowawcza	1,8	1,3	1,3

Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	3,3	3,7	33,5
Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	0,9	1,0	4,1
Kultura fizyczna i sport	20,6	1,5	2,3
Działalność usługowa	-	-	-
Ochrona zdrowia	0,2	0,1	0,2
Pozostałe	25,4	2,1	3,8

Źródło: Główny Urząd Statystyczny

Jak wynika z danych GUS, najwyższy udział w dochodach Gminy w roku 2010 miała pozycja „gospodarka komunalna i ochrona środowiska”.

W wydatkach Gminy główny udział miały również działania związane z ochroną środowiska i poprawą infrastruktury komunalnej (ok. 30% wydatkowanych we wspomnianym okresie środków zostało przeznaczonych na działania w w/w obszarach). Kolejnymi istotnymi z punktu widzenia wysokości kategoriami wydatków Gminy Uniejów były transport i łączność oraz oświata.

3.4.6 Analiza porównawcza sytuacji finansowej Gminy

W niniejszym podrozdziale zaprezentowane zostały wyniki przeprowadzonej dodatkowej analizy porównawczej danych statystycznych dotyczących Uniejowa w odniesieniu do 15 innych gmin w Polsce. Dane porównywane dotyczyły sytuacji finansowej gmin i koncentrowały się na składnikach dochodów i wydatków budżetowych w roku 2010. Wykorzystane informacje pochodzą z opracowań Głównego Urzędu Statystycznego. Dobór gmin do porównania uwzględniał zarówno wielkość Gminy jak i ich potencjał gospodarczy. W efekcie na potrzeby analizy wytypowano następujące grupy gmin:

- 3 inne gminy z Woj. Łódzkiego o potencjale porównywalnym do Uniejowa,
- 5 gmin spoza Woj. Łódzkiego o potencjale porównywalnym do Uniejowa,
- 6 gmin mogących być postrzeganych jako „liderzy” w zakresie potencjału turystycznego / rekreacyjnego w Polsce.

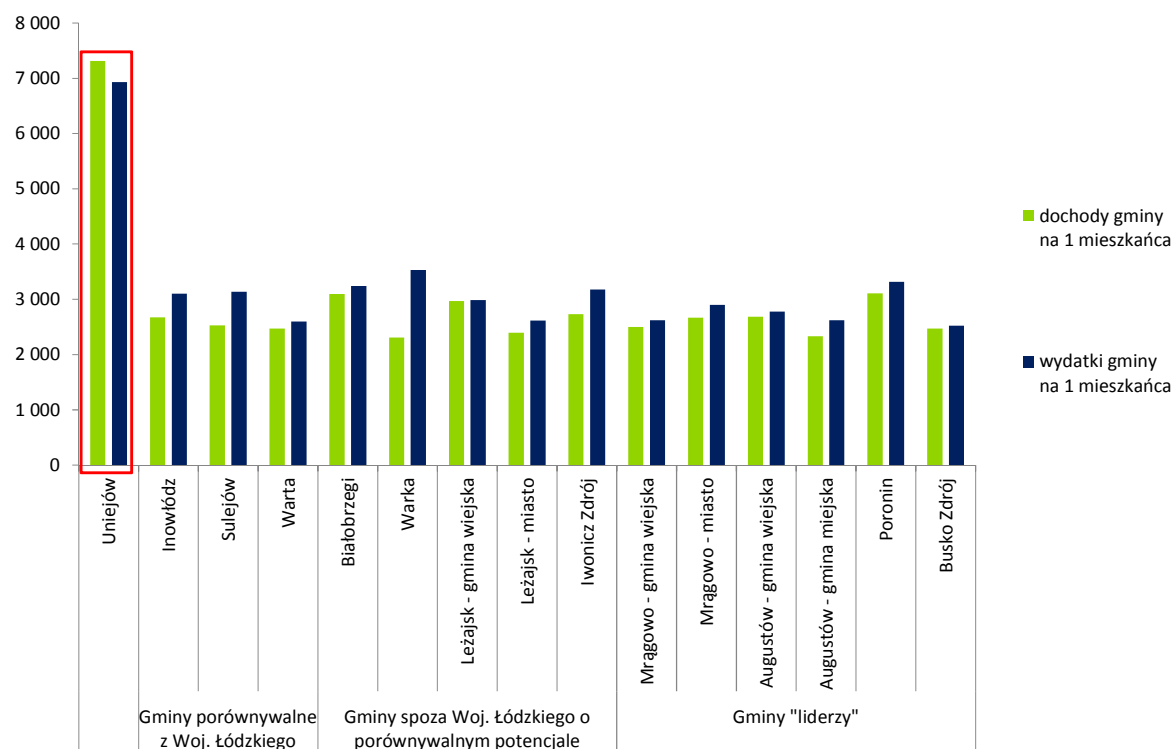
Tabela 26. Kategorie gmin dobranych do analizy porównawczej

Grupa porównawcza A	Grupa porównawcza B	Grupa porównawcza C
3 inne gminy z Woj. Łódzkiego o potencjale porównywalnym do Uniejowa	5 gmin spoza Woj. Łódzkiego o potencjale porównywalnym do Uniejowa	6 gmin mogących być postrzeganych jako „liderzy” w zakresie potencjału turystycznego / rekreacyjnego w Polsce
Sulejów	Białobrzegi	Mrągowo – gmina wiejska
Inowódz	Iwonicz Zdrój	Mrągowo – gmina miejska
Warta	Warka	Augustów – gmina wiejska
	Leżajsk – gmina wiejska	Augustów – gmina miejska
	Leżajsk – gmina miejska	Poronin
		Busko Zdrój

Źródło: Opracowanie własne Deloitte

Dodatkowo analiza porównawcza objęła obszar infrastruktury (infrastruktura mieszkaniowa, zdrowotna, komunalna/kanalizacyjna). Wyniki tych porównań zostały opisane w podrozdziałach poświęconych odpowiednio infrastrukturze mieszkaniowej, zdrowotnej i komunalnej.

Wykres 11. Dochody i wydatki Gminy Uniejów oraz gmin z grup porównawczych

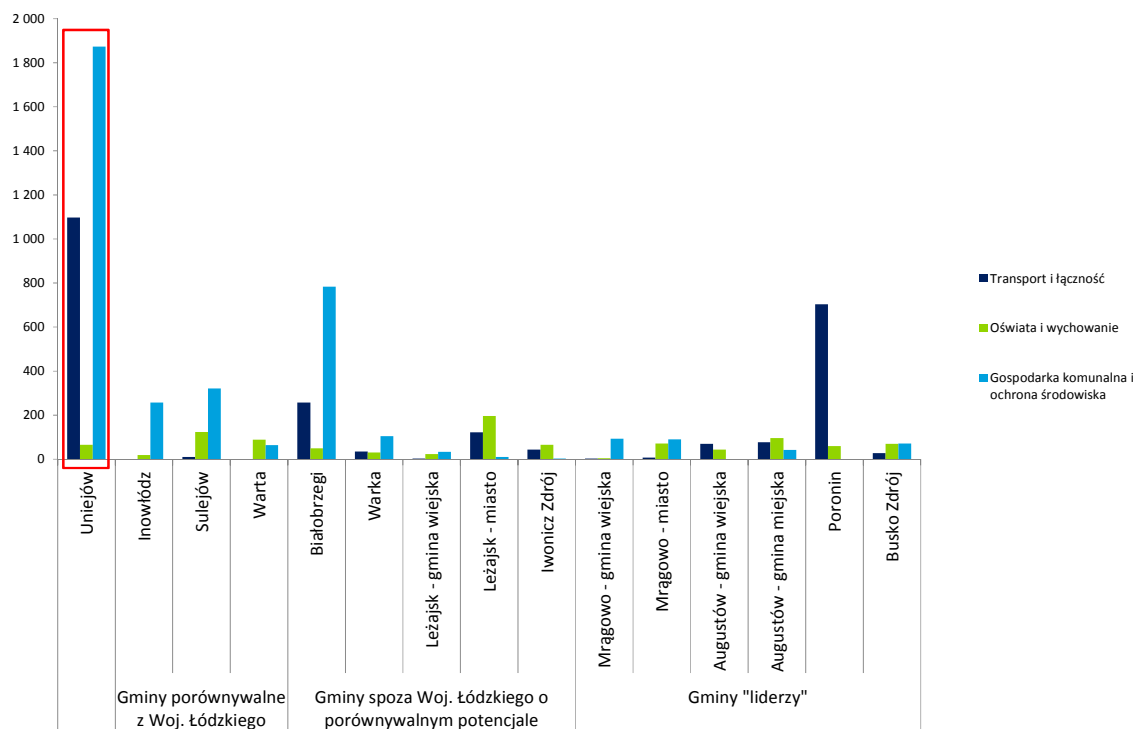
Źródło: Opracowanie Deloitte na podstawie danych GUS

Powyższy okres pokazuje, że dochody i wydatki Gminy Uniejów w przeliczeniu na 1 mieszkańca, wyraźnie, średnio dwukrotnie przewyższyły dochody i wydatki pozostałych gmin w 2010r. Wynika to między innymi ze zwiększonej, w ostatnich latach aktywności władz Gminy w pozyskiwaniu środków

zewnątrznych na realizację inwestycji oraz stosunkowo niskiej, w porównaniu do innych gmin o podobnym poziomie dochodów i wydatków ogółem, liczbie mieszkańców.

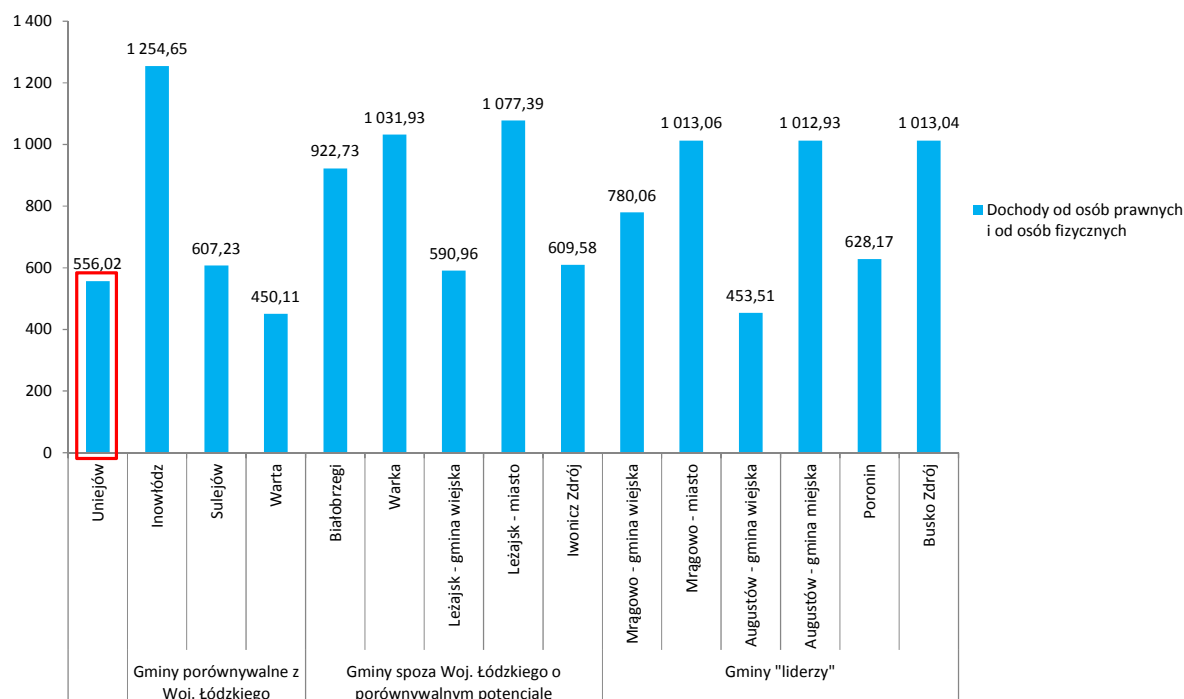
Dodatkowo, można zauważyć, że Gmina Uniejów, jako jedna z nielicznych analizowanych gmin, wykazała w 2010 r. nadwyżkę budżetową, z niewielką przewagą dochodów ogółem nad wydatkami.

Wykres 12. Główne kategorie dochodów gmin w przeliczeniu na 1 mieszkańca w 2010 r.

Źródło: Opracowanie Deloitte na podstawie danych GUS

Wykres 13. Dochody od osób prawnych i od osób fizycznych w przeliczeniu na 1 mieszkańca w 2010 r. (w PLN)

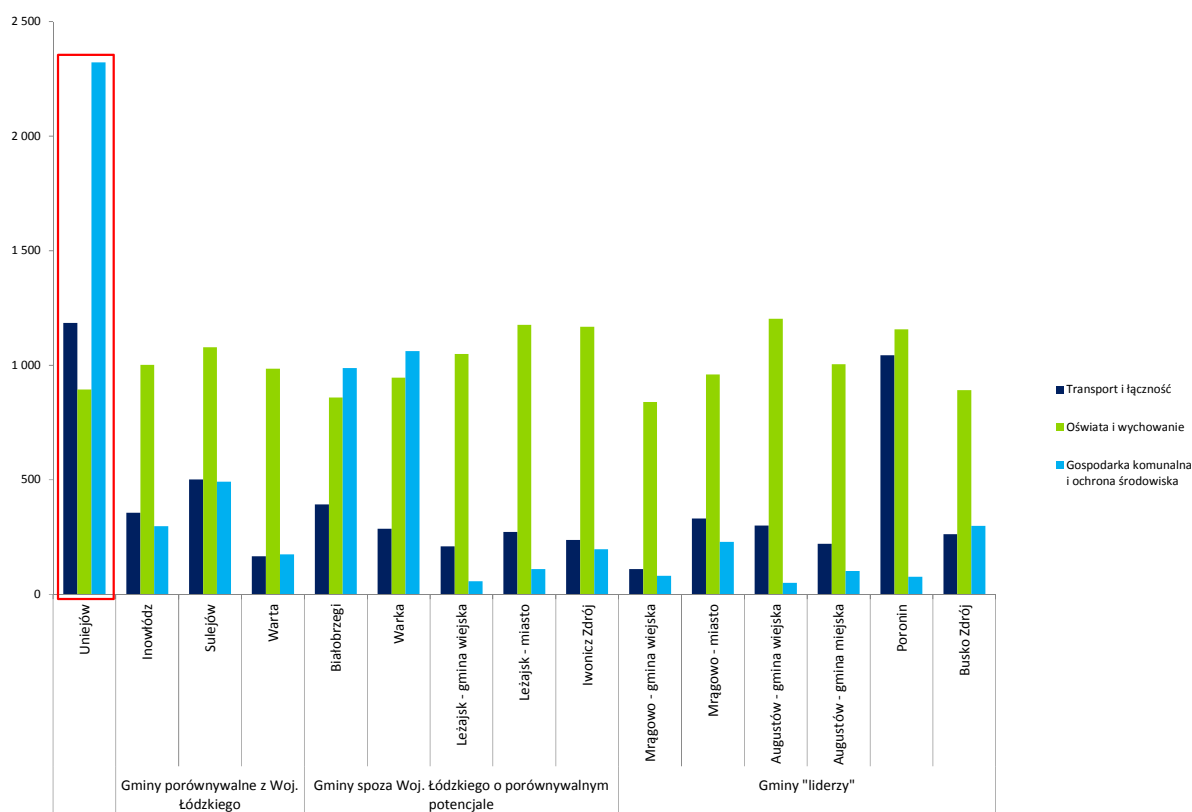
Źródło: Opracowanie Deloitte na podstawie danych GUS

Jak pokazuje wykres nr 12, główne kategorie dochodów Gminy Uniejów w 2010 r odnosiły się do obszarów: ochrony środowiska i gospodarki komunalnej oraz transportu i łączności. Wyniosły one ponad 40% wszystkich wpływów do budżetu Gminy w 2010 r. Dochody Gminy Uniejów w wymienionych obszarach, przewyższyły znacznie dochody innych gmin prezentowanych w analizie porównawczej.

Inaczej prezentuje się sytuacja na wykresie nr 13, który pokazuje zestawienie wpływów z podatków od osób fizycznych i prawnych w przeliczeniu na mieszkańca w 2010 r. Gmina Uniejów jest jedną z gmin o najniższym poziomie dochodów pochodzących z tego źródła, stanowiły one w 2010 nieco ponad 7% wszystkich wpływów do budżetu. Natomiast w przypadku gmin o najwyższym poziomie wpływów z podatków, osiągają one poziom ok 50% wszystkich dochodów budżetowych.

Aktywizacja przedsiębiorczości mieszkańców oraz przyciąganie nowych inwestorów pozwoli Gminie Uniejów zwiększyć wysokość środków pozyskiwanych z tego źródła.

Wykres 14. Główne kategorie wydatków z budżetu w przeliczeniu na 1 mieszkańca w 2010 r.

Źródło: Opracowanie Deloitte na podstawie danych GUS

Główne kategorie wydatków analizowanych gmin to: transport i łączność, oświata i wychowanie oraz gospodarka komunalna i ochrona środowiska.

Analogicznie jak w sytuacji dochodów, wydatki Gminy Uniejów w kategoriach: transport i łączność oraz gospodarka komunalna i ochrona środowiska przewyższają znacznie wydatki innych analizowanych gmin.

Równocześnie, obserwuje się stosunkowo porównywalny poziom wydatków wszystkich gmin na cele związane z oświatą i wychowaniem.

W tabeli poniżej zaprezentowane zostały dane wykorzystane do porównań.

Tabela 27. Dochody i wydatki wybranych gmin w 2010 w przeliczeniu na 1 mieszkańca

Dochody i wydatki wybranych gmin w 2010 w przeliczeniu na 1 mieszkańca (w PLN)															
	Gminy porównywalne z Woj. Łódzkiego				Gminy spoza Woj. Łódzkiego o porównywalnym potencjale					Gminy "liderzy"					
	Uniejów	Inowódz	Sulejów	Warta	Białobrzegi	Warka	Leżajsk - gmina wiejska	Leżajsk - miasto	Iwonicz Zdrój	Mragowo - gmina wiejska	Mragowo - miasto	Augustów - gmina wiejska	Augustów - gmina miejska	Poronin	Busko Zdrój
Dochody ogółem	7316,03	2675,16	2530,13	2473,13	3096,42	2308,58	2969,64	2399,54	2733,54	2500,18	2665,96	2683,48	2333,94	3109,73	2470,83
Rolnictwo i łowiectwo	519,44	16,05	10,12	71,72	6,19	25,39	252,42	2,40	142,14	112,51	-	85,87	0,00	0,00	27,18
Transport i łączność	1097,40	-	10,12	0,00	257,00	34,63	2,97	122,38	43,74	2,50	8,00	69,77	77,02	702,80	27,18
Gospodarka mieszkaniowa	746,23	50,83	45,54	44,52	55,74	85,42	20,79	59,99	60,14	40,00	381,23	13,42	172,71	3,11	192,72
Administracja publiczna	43,90	24,08	10,12	12,37	15,48	18,47	26,73	16,80	10,93	12,50	21,33	18,78	9,34	15,55	14,82
Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa	36,58	10,70	48,07	7,42	3,10	9,23	0,30	0,96	8,20	2,50	0,00	0,00	7,00	3,11	4,94
Różne rozliczenia	1177,88	818,60	958,92	1320,65	628,57	678,72	1550,15	491,91	1309,37	810,06	565,18	1443,71	483,13	1268,77	642,42
Oświata i wychowanie	65,84	18,73	123,98	89,03	49,54	30,01	23,76	196,76	65,61	5,00	71,98	42,94	95,69	59,08	69,18
Pomoc społeczna i pozostałe zadania z zakresu polityki społ.	534,07	406,62	356,75	351,18	359,18	247,02	442,48	335,94	407,30	565,04	437,22	520,59	380,43	407,37	385,45
Edukacyjna opieka wychowawcza	51,21	2,68	17,71	19,79	6,19	2,31	11,88	9,60	10,93	27,50	16,00	0,00	18,67	6,22	4,94
Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	1872,90	256,81	321,33	64,30	783,39	103,89	32,67	9,60	2,73	92,51	90,64	-	42,01	0,00	71,65
Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	219,48	82,93	-	-	3,10	-	-	2,40	54,67	37,50	2,67	-	0,00	-	0,00
Kultura fizyczna i sport	146,32	32,10	-	22,26	-	23,09	-	67,19	0,11	0,00	42,66	-	28,01	-	9,88
Dochody od osób prawnych i od osób fizycznych	556,02	1254,65	607,23	450,11	922,73	1031,93	590,96	1077,39	609,58	780,06	1013,06	453,51	1012,93	628,17	1013,04
Pozostałe	248,74	72,23	17,71	17,31	9,29	18,47	5,94	7,20	8,20	15,00	13,33	5,37	4,67	9,33	9,88
Wydatki ogółem	6929,10	3101,37	3134,23	2599,50	3238,95	3529,82	2989,67	2614,55	3173,26	2622,26	2901,29	2776,95	2622,79	3314,85	2526,31
Rolnictwo i łowiectwo	540,47	9,30	18,81	210,56	6,48	236,50	717,52	2,61	161,84	296,32	0,00	155,51	2,62	9,94	53,05
Transport i łączność	1184,88	356,66	501,48	166,37	391,91	285,92	209,28	271,91	237,99	110,13	330,75	299,91	220,31	1044,18	262,74
Gospodarka mieszkaniowa	166,30	3,10	21,94	36,39	9,72	120,01	53,81	33,99	85,68	18,36	168,28	0,00	165,24	13,26	88,42

Administracja publiczna	339,53	570,65	241,34	259,95	310,94	247,09	182,37	274,53	279,25	270,09	255,31	244,37	236,05	291,71	212,21
Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa	76,22	62,03	78,36	59,79	9,72	52,95	20,93	26,15	111,06	34,09	20,31	22,22	28,85	53,04	27,79
Różne rozliczenia	-	-	-	5,20	-	-	-	-	-	-	0,00	0,00	-	-	-
Oświata i wychowanie	893,85	1001,74	1078,18	985,21	858,32	945,99	1049,37	1176,55	1167,76	839,12	960,33	1202,42	1004,53	1156,88	891,79
Pomoc społeczna i pozostałe zadania z zakresu polityki społ.	595,90	471,41	426,26	405,52	421,06	317,68	496,28	413,10	472,82	694,90	623,78	572,05	511,44	467,39	480,00
Edukacyjna opieka wychowawcza	90,08	3,10	31,34	31,19	22,67	24,71	14,95	10,46	38,08	57,69	87,04	30,55	36,72	6,63	35,37
Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	2321,25	297,73	492,07	174,17	987,88	1062,48	56,80	109,81	196,74	81,29	229,20	49,99	102,29	76,24	298,10
Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	284,09	96,14	147,31	179,37	126,32	70,60	74,74	112,43	279,25	97,02	101,55	155,51	133,76	72,93	78,32
Kultura fizyczna i sport	159,37	37,22	12,54	25,99	38,87	123,54	14,95	130,73	41,25	18,36	75,43	5,55	102,29	16,57	53,05
Działalność usługowa	-	18,61	6,27	129,97	9,72	3,53	80,72	0,52	22,21	26,22	8,70	2,78	2,62	9,94	0,00
Ochrona zdrowia	13,86	31,01	12,54	129,97	16,19	10,59	5,98	20,92	15,87	13,11	23,21	11,11	23,61	26,52	20,21
Pozostałe	263,31	139,56	72,09	33,79	29,15	24,71	11,96	28,76	60,29	68,18	14,51	30,55	55,08	69,61	27,79

Źródło: Opracowanie Deloitte na podstawie danych GUS

Analizując stan finansów Jednostek Samorządu Terytorialnego, oprócz podstawowego wskaźnika łącznych dochodów gminy przypadających na jednego mieszkańca należy zwrócić uwagę, że istnieją również inne czynniki (np. struktura dochodów, zobowiązania dotyczące obsługi zadłużenia), które decydują o możliwości wykorzystania uzyskanych przez JST dochodów do pokrywania kosztów realizowanych zadań.

Dlatego, oceniając sytuację finansów Gminy Uniejów, należy brać pod uwagę również inne wskaźniki „proste”, które wymienione są poniżej:

- udział dochodów własnych w dochodach ogółem (%)⁴,
- wykorzystanie bazy podatkowej we własnych podatkach i opłatach lokalnych⁵,
- udział wydatków majątkowych w wydatkach ogółem (%)⁶,
- obciążenie wydatków bieżących wydatkami na wynagrodzenia⁷,
- obciążenie wydatków bieżących wydatkami na oświatę i pomoc społeczną⁸,
- relacja wyniku budżetu miasta do dochodów ogółem⁹,
- relacja wyniku (nadwyżki lub deficytu) operacyjnego do dochodów ogółem¹⁰,
- relacja łącznych zobowiązań Gminy pomniejszych o zobowiązania, związane z projektami dofinansowanymi z UE, do dochodów ogółem¹¹,
- obciążenie dochodów Gminy obsługą zadłużenia¹²,
- relacja sumy wyniku (nadwyżki lub deficytu) operacyjnego i dochodów ze sprzedaży majątku do dochodów ogółem¹³,
- obciążenie dochodów gminy obsługą zadłużenia – bez zobowiązań zaciągniętych na realizację projektów dofinansowanych z UE¹⁴.

---

⁴ Stosunek dochodów ogółem JST pomniejszych o dotacje i subwencje do dochodów ogółem. Wskaźnik określa, jaka część dochodów może być bardziej swobodnie niż dotacje czy główne subwencje przeznaczona na pokrycie kosztów dowolnych koniecznych wydatków JST.

⁵ Stosunek sumy wykonanych dochodów z tytułu podatków, opłat lokalnych i dochodów z majątku i tychże dochodów powiększonych o łączne skutki wszystkich ulg, zwolnień i odroczeń w tych źródłach dochodów. Wskaźnik ten pokazuje w jakim procencie JST wykorzystuje potencjał dochodowy „rzeczywistych” dochodów własnych.

⁶ Wskaźnik pokazuje inwestycyjną aktywność JST.

⁷ Stosunek wysokości wypłat wynagrodzeń wraz z pochodnymi do wydatków bieżących JST.

⁸ Wskaźnik obciążenia bieżących wydatków JST dwoma największymi rodzajami wydatków (oświata i pomoc społeczna).

⁹ Wskaźnik obrazujący poziom nadwyżki/deficytu budżetowego.

¹⁰ Wskaźnik związany z płynnością finansową – obrazuje jaka część dochodów miasta może być przeznaczona na obsługę zadłużenia.

¹¹ Stosunek łącznego poziomu zadłużenia JST (bez zadłużenia związanego ze zobowiązaniami zaciągniętymi na realizację projektów dofinansowanych z UE) do dochodów JST. Maksymalna wartość tego wskaźnika nie może przekraczać 60%.

¹² Wskaźnik określa jaka część dochodów przeznaczona została na obsługę zadłużenia JST.

¹³ Zgodnie z ustawą o finansach publicznych od roku 2014 średnia arytmetyczna wartości tego wskaźnika dla trzech kolejnych poprzednich lat, porównywalna ze wskaźnikiem planowanego poziomu obsługi zadłużenia w roku następnym zadecyduje o tym, czy JST będzie mogła uchwalić budżet. Wskaźnik jest miarą potencjału obsługi zadłużenia JST.

¹⁴ Wskaźnik ten, od 2014 roku będzie, zgodnie z ustawą o finansach publicznych, porównywany ze średnią wskaźnika - relacja sumy wyniku operacyjnego i dochodów ze sprzedaży majątku do dochodów ogółem (dla 3 poprzednich lat), w celu określenia możliwości ustalenia budżetu.

Tabela 28. Wartość wskaźników finansowych „prostych” dla Gminy Uniejów w latach 2006-2010

Wskaźnik	2006	2007	2008	2009	2010
Udział dochodów własnych w dochodach ogółem (%)	54,54	51,64	61,17	20,03	20,76
Wykorzystanie bazy podatkowej we własnych podatkach i opłatach lokalnych	0,78	0,78	0,88	0,85	0,91
Udział wydatków majątkowych w wydatkach ogółem (%)	51,56	42,14	54,65	62,81	65,45
Obciążenie wydatków bieżących wydatkami na wynagrodzenia	0,42	0,42	0,40	0,42	0,40
Obciążenie wydatków bieżących wydatkami na oświatę i pomoc społeczną	0,73	0,69	0,67	0,67	0,66
Relacja wyniku budżetu miasta do dochodów ogółem	-0,16	-0,08	-0,04	0,01	0,05
Relacja wyniku (nadwyżki lub deficytu) operacyjnego do dochodów ogółem	0,09	0,12	0,03	0,08	0,03
Relacja łącznych zobowiązań Gminy pomniejszonych o zobowiązania, związane z projektami dofinansowanymi z UE, do dochodów ogółem	bd	0,37	0,18	0,14	0,05
Obciążenie dochodów Gminy obsługą zadłużenia	0,19	0,15	0,40	0,07	0,05
Relacja sumy wyniku (nadwyżki lub deficytu) operacyjnego i dochodów ze sprzedaży majątku do dochodów ogółem	0,09	0,15	0,13	0,13	0,13
Obciążenie dochodów gminy obsługą zadłużenia – bez zobowiązań zaciągniętych na realizację projektów dofinansowanych z UE	0,05	0,08	0,06	0,05	0,03

Źródło: System Analiz Samorządowych

Analiza wartości wskaźników finansowych przedstawionych w powyższej tabeli pozwala wyciągnąć następujące wnioski:

Tabela 29. Analiza wartości wskaźników finansowych „prostych” dla Gminy Uniejów w latach 2006-2010

Wskaźnik	Interpretacja
Udział dochodów własnych w dochodach ogółem (%)	Stosunek udziału dochodów własnych w dochodach ogółem spadł znacznie w 2009 oraz 2010 (z poziomu ok. 50% do ok. 20%). Jednym z czynników oddziałujących na taki stan, mógł być wzrost dochodów ogółem Gminy w wymienionych latach.
Wykorzystanie bazy podatkowej we własnych podatkach i opłatach lokalnych	W latach 2006-2010 wskaźnik ten systematycznie rósł, co może oznaczać, że Gmina Uniejów coraz efektywniej wykorzystuje potencjał dochodowy dochodów własnych.
Udział wydatków majątkowych w wydatkach ogółem (%)	W latach 2006-2010 wskaźnik ten zwiększał wartość (za wyjątkiem roku 2007) - oznacza to,

	że wydatki inwestycyjne Gminy zwiększały się.
Obciążenie wydatków bieżących wydatkami na wynagrodzenia	Wskaźnik ten utrzymywał się na stabilnym poziomie.
Obciążenie wydatków bieżących wydatkami na oświatę i pomoc społeczną	Wskaźnik ten utrzymywała się na stabilnym poziomie.
Relacja wyniku budżetu miasta do dochodów ogółem	Wskaźnik ten wykazywał niewielkie wahania w latach 2006-2010.
Relacja wyniku (nadwyżki lub deficytu) operacyjnego do dochodów ogółem	Wartość tego wskaźnika uległa zmianie, z wartości ujemnej (lata 2006-2008), oznaczającą występowanie deficytu budżetowego, na wartość dodatnią – oznaczającą nadwyżkę budżetową. W 2010 wynosiła ona 5% dochodów ogółem.
Relacja łącznych zobowiązań Gminy pomniejszonych o zobowiązania, związane z projektami dofinansowanymi z UE, do dochodów ogółem	Wartość tego wskaźnika systematycznie malała w latach 2007 – 2010. Oznacza to, malejący udział zobowiązań Gminy w porównaniu do jej łącznych dochodów.
Obciążenie dochodów Gminy obsługą zadłużenia	Wartość tego wskaźnika systematycznie malała w latach 2006 – 2010 (poza rokiem 2008). Oznacza to, że Gmina coraz mniejszą część dochodów ogółem przeznaczła na obsługę zadłużenia.
Relacja sumy wyniku (nadwyżki lub deficytu) operacyjnego i dochodów ze sprzedaży majątku do dochodów ogółem	Wskaźnik ten wykazywał niewielkie wahania w latach 2006-2010. Lata 2008-2010 wartość ta była stała.
Obciążenie dochodów Gminy obsługą zadłużenia – bez zobowiązań zaciągniętych na realizację projektów dofinansowanych z UE	Wskaźnik ten wykazywał niewielkie wahania w latach 2006-2010. W żadnym z lat nie przekroczył maksymalnego, dopuszczalnego poziomu 15%.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Raportu z Systemu Analiz Samorządowych

Analiza pozioma powyższych wskaźników, uwzględniająca wyłącznie porównanie wartości poszczególnych wskaźników w kolejnych latach (w tym przypadku latach 2006-2010) nie pozwala na jednoznaczną, pełną ocenę sytuacji finansowej Gminy Uniejów. Dlatego, w kolejnej tabeli, wartości wybranych wskaźników finansowych w roku 2010 osiągnięte przez Gminę, zestawione zostały z wynikami innych wybranych gmin, pogrupowanych w 4 kategoriach:

- gminy w powiecie,
- gminy w województwie,
- gminy w kraju,
- grupa porównawcza – stanowią je gminy o zbliżonej charakterystyce, tj., odrębnie – miasta na prawach powiatu, gminy miejskie lub gminy miejsko-wiejskie, dodatkowo podzielone w każdej z tych kategorii pod względem liczby mieszkańców i zasobności finansowej (na podstawie dochodu ogółem na mieszkańca).

Tabela 30. Stan finansów Gminy Uniejów w układzie porównawczym w roku 2010.

Wskaźnik	Gmina Uniejów	Grupa porównawcza	Gminy w powiecie	Gminy w województwie	Gminy w kraju
Udział dochodów własnych w dochodach ogółem (%)	20,76	51,74	28,03	46,89	45,86
Wykorzystanie bazy podatkowej we własnych podatkach i opłatach lokalnych	0,91	0,89	0,88	0,84	0,85
Udział wydatków majątkowych w wydatkach ogółem (%)	65,45	40,22	49,21	25,28	23,74
Obciążenie wydatków bieżących wydatkami na wynagrodzenia	0,40	0,41	0,42	0,46	0,45
Obciążenie wydatków bieżących wydatkami na oświatę i pomoc społeczną	0,66	0,59	0,66	0,64	0,64
Relacja wyniku budżetu miasta do dochodów ogółem	0,05	-0,1	-0,05	-0,08	-0,11
Relacja wyniku (nadwyżki lub deficytu) operacyjnego do dochodów ogółem	0,03	0,12	0,03	0,05	0,04
Relacja łącznych zobowiązań Gminy pomniejszonych o zobowiązania, związane z projektami dofinansowanymi z UE, do dochodów ogółem	0,05	0,19	0,22	0,3	0,29
Obciążenie dochodów Gminy obsługą zadłużenia	0,05	0,06	0,06	0,07	0,06
Relacja sumy wyniku (nadwyżki lub deficytu) operacyjnego i dochodów ze sprzedaży majątku do dochodów ogółem	0,13	0,15	0,09	0,08	0,07

Źródło: System Analiz Samorządowych

Analiza porównawcza zaprezentowana w powyższej tabeli, pozwala stwierdzić, że Gmina Uniejów osiąga wyższe wskaźniki finansowe od wszystkich porównywanych grup w kategorii:

- wykorzystanie bazy podatkowej we własnych podatkach i opłatach lokalnych,
- udział wydatków majątkowych w wydatkach ogółem (%),
- relacja wyniku budżetu miasta do dochodów ogółem.

Na tej podstawie można stwierdzić m.in., że w 2010 r. finanse Gminy Uniejów charakteryzowały się ponadprzeciętnym udziałem nakładów inwestycyjnych, oraz osiągnięciem stosunkowo najwyższej nadwyżki budżetowej (w odniesieniu do dochodów ogółem Gminy).

Natomiast jednym ze wskaźników finansowych Gminy Uniejów, których wartość była znacznie niższa niż w innych porównywanych grupach jest udział dochodów własnych w dochodach ogółem (%). Tak

jak już wcześniej wspomniano, może to wynikać z rosnącej wartości dochodów Gminy ogółem (wzrost mianownika wykorzystywanego do obliczenia niniejszego wskaźnika).

Poza wymienionymi powyżej wskaźnikami „prostymi” wyróżnia się również tzw. zintegrowane wskaźniki stanu finansów Gminy. Należą do nich:

- wskaźnik efektywności dochodowej – wskaźnik ten wyliczony dla danego roku uwzględnia wartości czterech prostszych wskaźników: dochody ogółem na mieszkańca, udział dochodów własnych w dochodach ogółem, wykorzystanie bazy podatkowej gminy oraz wskaźnik wzrostu dochodów ogółem. Wskaźnik pozwala na uwzględnienie w jednym parametrze kilku ważnych informacji, związanych z wydajnością dochodów miasta,
- wskaźnik poziomu wolnych środków miasta po odliczeniu obsługi zadłużenia łącznie z zadłużeniem na projekty dofinansowane z UE (%) – wskaźnik dla danego roku pokazuje jaki procent dochodów gminy zostaje do wykorzystania po wykonaniu zaplanowanej na dany rok obsługi miejskiego długu. Wysoka wartość tego wskaźnika przy znaczącym poziomie zadłużenia może świadczyć o dobrej kondycji finansowej gminy i prawidłowym planowaniu finansowym. Ujemne wartości oznaczają, że dochody ze sprzedaży majątku nie wystarczają na pokrycie deficytu bieżącego gminy oraz może sygnalizować, że gmina może mieć problemy z bieżącą spłatą długu,
- wskaźnik potencjału spłat zadłużenia (%) – wskaźnik dla danego roku pokazuje relację kwoty nadwyżki operacyjnej powiększonej o dochody ze sprzedaży majątku do kwoty zobowiązań łącznych gminy. Im wyższy poziom tego wskaźnika tym bezpieczniejszy jest poziom zadłużenia i łatwiejsza jest obsługa zadłużenia. Ujemna wartość wskaźnika pokazuje, że gmina posiada deficyt operacyjny a dochody ze sprzedaży majątku nie wystarczają na pokrycie tego deficytu. Może to świadczyć o problemach finansowych w danym roku.

Tabela 31. Wartość zintegrowanych wskaźników stanu finansów Gminy Uniejów dla roku 2010.

Wskaźnik	Wartość wskaźnika w roku 2010
Wskaźnik efektywności dochodowej	2,26627
Wskaźnik poziomu wolnych środków miasta po odliczeniu obsługi zadłużenia łącznie z zadłużeniem na projekty dofinansowane z UE (%)	8,04
Wskaźnik potencjału spłat zadłużenia (%)	64,04

Źródło: System Analiz Samorządowych

Analiza wartości zintegrowanych wskaźników stanu finansów Gminy, pozwala stwierdzić m.in., że w 2010 roku poziom zadłużenia Gminy Uniejów utrzymywała się na stosunkowo bezpiecznym poziomie, ułatwiającym jego sprawną obsługę. Dodatkowo wolne środki Gminy Uniejów w 2010, pozostałe po odliczeniu obsługi zadłużenia łącznie z zadłużeniem na projekty dofinansowane z UE osiągnęły wartość dodatnią na poziomie 8% dochodów Gminy.

3.5 Analiza SWOT

3.5.1 Zasoby Gminy

Tabela 32. Analiza SWOT zasobów Gminy

Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • pokłady wód termalnych na terenie Gminy • czyste środowisko • wysoki potencjał przyrodniczy • korzystny mikroklimat (status uzdrowiska) • korzystne położenie geograficzne • zabytki, bogata historia regionu • obszar Natura 2000	<ul style="list-style-type: none"> • spadek liczby ludności w wieku przedprodukcyjnym oraz produkcyjnym • wzrost liczby ludności w wieku poprodukcyjnym- starzejące się społeczeństwo Gminy • migracja ludności do większych ośrodków miejskich • ograniczony zasób gleb nadających się pod uprawę – ograniczone możliwości rozwoju rolnictwa
Szanse	Wyzwania
<ul style="list-style-type: none"> • dodatkowe dochody do budżetu z turystyki • rozwój kapitału ludzkiego związany z turystycznym rozwojem Gminy • wraz ze wzrostem atrakcyjności Gminy- wzrost liczby mieszkańców stałych jak i czasowych • możliwość pozyskiwania finansowania zewnętrznego na aktywizację mieszkańców	<ul style="list-style-type: none"> • zapobieganie degradacji środowiska naturalnego • obszar Natura 2000 - właściwe wykorzystanie drzemiącego w nim potencjału • aktywne zapobieganie zmniejszającej się liczbie mieszkańców w wieku produkcyjnym

Źródło: Opracowanie własne

3.5.2 Zagospodarowanie przestrzenne

Tabela 33. Analiza SWOT- zagospodarowanie przestrzenne

Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • bliskość autostrady A2 • rozwinięta sieć infrastruktury wodociągowej • zaawansowane inwestycje związane z gospodarką wodno-ściekową, przebudową infrastruktury elektroenergetycznej i drogowej • rozwój systemu ciepłowniczego opartego o wodę termalną • potencjał przyrodniczy – Natura 2000, potwierdzone warunki uzdrowiskowe (decyzja nr 62 Ministra Zdrowia) • wysoki poziom szkolnictwa (podstawowego i gimnazjalnego) • niski poziom przestępczości, niewielki procent przestępstw ciężkich • rozwinięta sieć Ochotniczych Straży Pożarnych • aktywność samorządu w pozyskiwaniu funduszy 	<ul style="list-style-type: none"> • jakość sieci dróg gminnych • komunikacja publiczna • brak dostatecznego wykorzystania rzeki Warty • niewłaściwa gospodarka odpadami (brak selektywnej zbiórki odpadów) • wysokie koszty ogrzewania wodą termalną • słabo rozwinięta sieć gazowa • brak placówek kształcenia ponadgimnazjalnego • niewystarczające wyposażenie szkół w sprzęt komputerowy oraz bazę sportową • brak szpitala na terenie Gminy • brak apteki całodobowej • niewystarczająco rozwinięta sieć internetowa • poziom infrastruktury hotelowo-gastronomicznej nadal niedostosowany do potencjału turystycznego Gminy • niewystarczająca ilość miejsc parkingowych • słabo rozwinięta infrastruktura sanitarna na potrzeby turystyki • Natura 2000 – ograniczenia zw. z realizacją inwestycji • nieodpowiednia gospodarka odpadami rzutująca na wizerunek Gminy

Szanse	Wyzwania
<ul style="list-style-type: none"> • plany uruchomienia elektrociepłowni geohybrydowej wykorzystującej jako dodatkowe źródło energii biomasę produkowaną przez lokalnych rolników • bliskość takich ośrodków miejskich jak Łódź, Poznań (1-1,5h) • plany budowy KDP (po 2030r.) • szansa pozyskania funduszy europejskich na rozwój infrastruktury 	<ul style="list-style-type: none"> • odłożenie budowy Kolei Dużej Prędkości • bliskość ośrodków miejskich Łódź, Poznań (odpływ mieszkańców) • utrudniony dostęp do niektórych urzędów (np. wydział komunikacji znajduje się poza Gminą) • aktualne spowolnienie gospodarcze – ograniczenie planów inwestycyjnych przedsiębiorstw • pokonanie ograniczeń związanych z występowaniem na terenie Gminy obszaru NATURA 2000 • zależność od polityki szczebla powiatowego i wojewódzkiego

Źródło: Opracowanie własne

3.5.3 Sfera gospodarcza

Tabela 34. Analiza SWOT- sfera gospodarcza

Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • status uzdrowiska i infrastruktura uzdrowiskowa (obecna i planowana) • znacząca ilość atrakcji turystycznych cykliczne imprezy przyciągające turystów • zintegrowana promocja regionalnego produktu markowego „Termy Uniejów” • tempo rozwoju infrastruktury turystycznej • aktywność władz Gminy w rozwijaniu atrakcyjności inwestycyjnej Uniejowa • rosnące dochody gminy • skuteczność władz Gminy w pozyskiwaniu środków z Unii Europejskiej • efektywność energetyczna dzięki źródłom geotermalnym • sprawne zarządzanie Gminą	<ul style="list-style-type: none"> • słabo rozwinięty sektor prywatny • niska partycypacja mieszkańców Gminy w korzyściach jakie daje rozwój branży turystycznej • niewystarczająco rozwinięta branża gastronomiczna i hotelarska – nieadekwatna do potencjału turystycznego • niewielkie zróżnicowanie branżowe aktywności gospodarczej Gminy i jej mieszkańców • nierównomierny rozwój Gminy (Uniejów vs. inne miejscowości na obszarze Gminy) • bezrobocie

Szanse	Wyzwania
<ul style="list-style-type: none"> • zwiększone zainteresowanie turystyką uzdrowiskową (w tym leczeniem wodami) • rosnące zainteresowanie Polską ze strony turystów zagranicznych • możliwości kształtowania atrakcyjnej oferty dla wypoczynku weekendowego • możliwości pozyskiwania funduszy zewnętrznych • wysoki potencjał do przyciągania inwestorów zewnętrznych (branża turystyczna, kosmetyczna, spożywcza – wykorzystanie zasobów wód) • korzyści wynikające z rozwoju branży agroturystycznej 	<ul style="list-style-type: none"> • konkurencja na rynku usług turystycznych i agroturystycznych • konkurencja w zakresie pozyskiwania środków zewnętrznych ze strony innych gmin • zakończenie inwestycji będących w trakcie realizacji • ryzyko zmiany klimatu politycznego powiatu i województwa • niepewna sytuacja makroekonomiczna • zależność od funduszy unijnych • promocja Gminy w Polsce i za granicą

Źródło: Opracowanie własne

3.6 Wyniki sondażu społecznego

3.6.1 Obserwacje i wnioski z badania ankietowego przeprowadzonego wśród mieszkańców Gminy

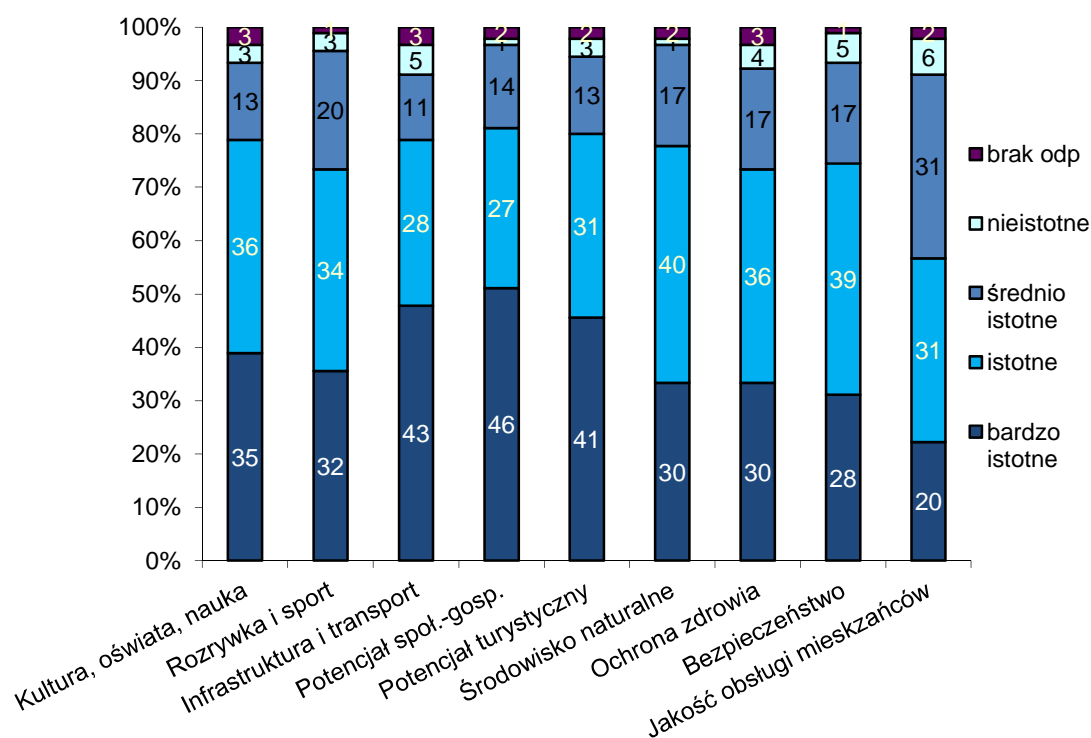
Badanie przeprowadzone zostało w dniach 05-06.05.2012 roku. Łącznie kwestionariusze wypełniło 90 mieszkańców Gminy Uniejów. Ankieta miała w przeważającej mierze charakter otwarty i zawierała 4 pytania.

W pytaniu pierwszym ankiety, mieszkańcy poproszeni zostali o określenie priorytetowych obszarów działań władz Gminy w najbliższych latach oceniali każdy z nich stosując skalę od „bardzo istotny” do „nieistotny”. Respondenci mieli do wyboru dziewięć predefiniowanych obszarów:

1. Rozwój kultury, oświaty i nauki
2. Rozwój rozrywki i sportu
3. Rozwój infrastruktury i transportu
4. Rozwój potencjału społeczno – gospodarczego
5. Rozwój potencjału turystycznego
6. Poprawa jakości środowiska naturalnego
7. Poprawa jakości systemu ochrony zdrowia
8. Poprawa bezpieczeństwa
9. Poprawa jakości obsługi mieszkańców przez władze Gminy

Odpowiedzi udzielane przez mieszkańców Gminy ilustruje poniższy wykres.

Wykres 15. Priorytetowe obszary działań Gminy (w opinii mieszkańców)

Źródło: Opracowanie własne

Dodatkowo mieszkańcy mogli uzupełnić powyższą listę o inne obszary nieuwzględnione w kwestionariuszu. Tylko nieliczni respondenci skorzystali z tej możliwości a dodatkowe obszary jakie wymienili były następujące: rozwój obszarów wiejskich, zapewnienie pracy mieszkańcom, rozwój lokalnych mass mediów, rozwój przemysłu.

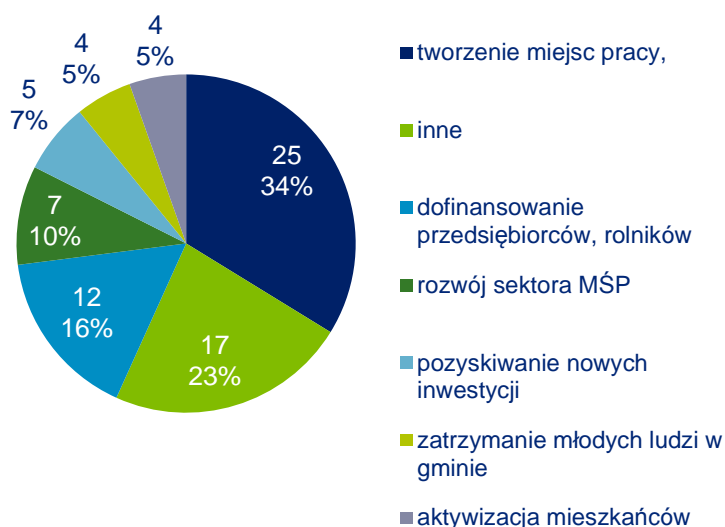
Celem drugiego pytania było przypisanie przez respondentów każdemu z wcześniej wymienionych obszarów najważniejszych inicjatyw, które ich zdaniem powinny zostać podjęte przez Gminę.

Najbardziej istotnym dla ankietowanych obszarem, który powinien stanowić priorytet dla władz Gminy na najbliższe lata jest rozwój potencjału społeczno-gospodarczego, za którym opowiedziało się 81% ankietowanych.

W ramach tego obszaru najczęściej pojawiającymi się głosami były:

- konieczność walki z bezrobociem i tworzenie nowych miejsc pracy – 35% wskazań,
- dofinansowanie lokalnych przedsiębiorców – 16% wskazań,
- podejmowanie inicjatyw zmierzających do rozwoju MŚP ze szczególnym uwzględnieniem działalności hotelarsko-gastronomicznej – 9% wskazań.

Wykres 16. Obszary priorytetowych działań Gminy w zakresie rozwój potencjału społeczno-gospodarczego (w opinii mieszkańców)

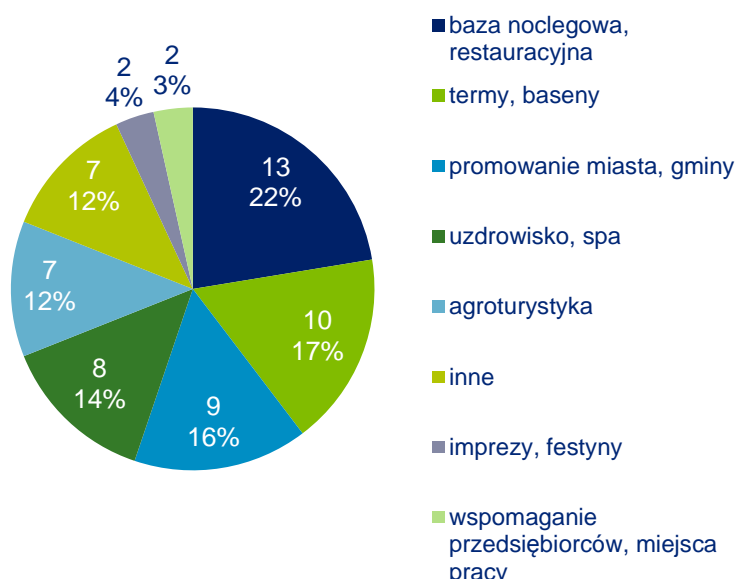
Źródło: Opracowanie własne

Respondenci zwracali też uwagę, że władze Gminy powinny podejmować działania zmierzające do zatrzymania odpływu ludzi młodych z Gminy oraz aktywizować i stawiać na wykorzystywanie potencjału mieszkańców zamiast szukać zasobów na zewnątrz. Wśród innych działań, jakie zdaniem ankietowanych Gmina powinna wykonać w celu rozwoju potencjału społeczno-gospodarczego wymieniano również: otwarcie filii uniwersytetu trzeciego wieku, wykorzystywanie zrzutowych wód geotermalnych, tworzenie programów wspierających młode matki, budowę sklepu wielkopowierzchniowego (dyskontu), rozwój turystyki rowerowej, rozwój agroturystyki i działań proekologicznych, wykonanie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla Gminy.

Drugim najistotniejszym dla ankietowanych osób obszarem jest „Rozwój potencjału turystycznego” – 80% wskazań. Tutaj najczęściej wymieniano działania związane z:

- rozwojem bazy noclegowo - restauracyjnej - 23% wskazań,
- rozwojem term i basenów - 17% wskazań,
- promocją gminy i miasta - 16% wskazań.

Wykres 17. Obszary priorytetowych działań Gminy w zakresie rozwoju potencjału turystycznego (w opinii mieszkańców)

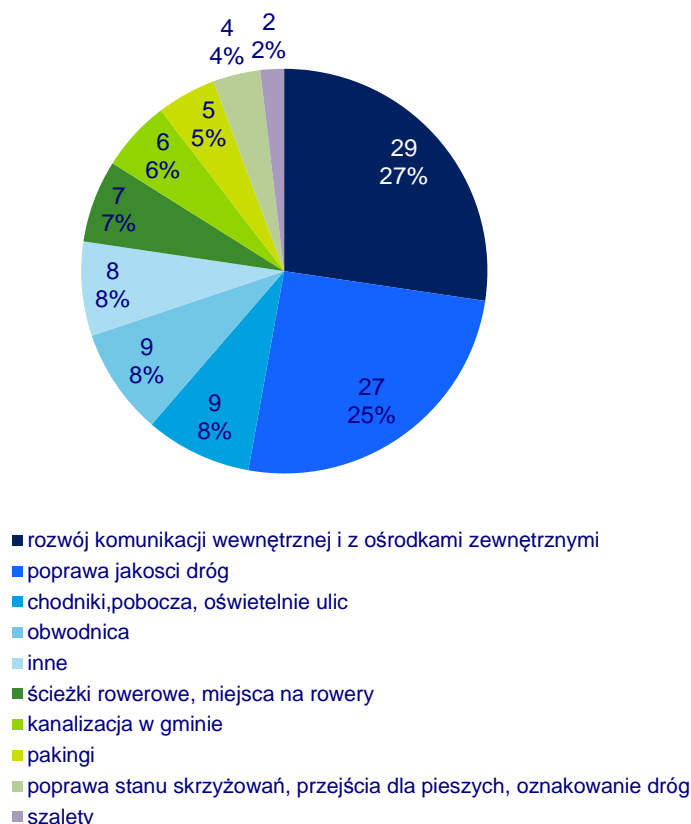
Źródło: Opracowanie własne

Mówiąc o działaniach dot. konieczności rozwoju bazy noclegowej i gastronomicznej ankietowani proponowali m.in. budowę ogródków restauracyjnych, lokali przy rzece oraz rozwój agroturystyki, która mogłaby być odpowiedzią na zwiększenie miejsc noclegowych. W ankiecie pojawiły się także głosy dot. inicjatyw związanych z rozwojem uzdrowiska i budową SPA. Wśród pozostałych propozycji kluczowych inicjatyw jakie powinna podjąć Gmina w tym obszarze respondenci wymieniali: powiększenie plaży, rejsy wycieczkowe po Warcie, zapewnienie atrakcji poza sezonem letnim, budowę działek rekreacyjnych, polepszenie stanu chodników oraz zniżki dla mieszkańców Gminy, które pozwoliłyby korzystać z atrakcji (termy) także ludziom o niskich dochodach.

Trzecim ważnym obszarem, na którym powinna skupić swoje działania Gmina jest wg. ankietowanych rozwój infrastruktury i transportu – 78% wskazań. Wśród działań kluczowych jakie władze Gminy powinny, zdaniem ankietowanych, podjąć w tym obszarze najczęściej pojawiały się głosy mówiące o konieczności:

- rozwoju sieci komunikacyjnej w obrębie Gminy oraz z ośrodkami zewnętrznymi – 27% wskazań,
- poprawy jakości dróg – 25% wskazań,
- dbałości o pobocza, chodniki, stan oświetlenia ulic oraz potrzebę obwodnicy – po 8% wskazań.

Wykres 18. Obszary priorytetowych działań Gminy w zakresie rozwoju infrastruktury i transportu (w opinii mieszkańców)

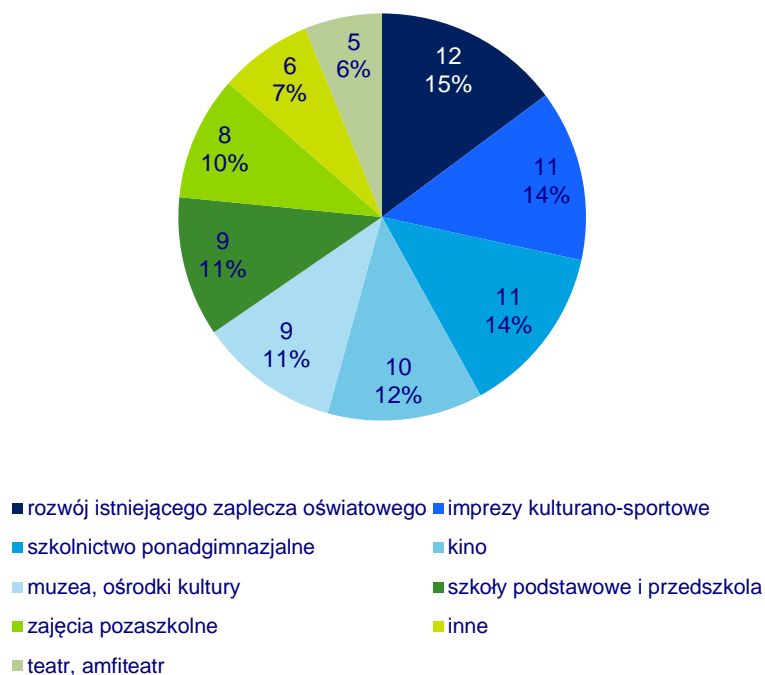
Źródło: Opracowanie własne

Mieszkańcy zwracali uwagę na potrzebę stworzenia lepszych połączeń międzymiastowych do ośrodków, w których znajdują się urzędy (np. Sieradz, Zduńska Wola) oraz częstsze kursy autobusów. Respondenci wskazywali również na duże znaczenie rozwoju sieci ścieżek rowerowych, parkingów i publicznych toalet. Pojawiały się także pojedyncze głosy dot. słabej sieci internetowej, konieczność poprawienia warunków przeprawy promowej (Ostrowska), budowy nowego mostu oraz wałów przeciwpowodziowych oraz segregacji odpadów. Podkreślano wagę podejmowania zrównoważonych działań związanych z rozwojem infrastruktury, także na terenie po prawej stronie rzeki.

Nieco mniej istotny jest wg respondentów obszar nr 1 - Rozwój kultury, nauki i oświaty. Wśród inicjatyw jakie powinna podjąć Gmina w tym aspekcie ankietowani najczęściej wymieniali:

- rozwój istniejącego zaplecza oświatowo-kulturalnego – 15% wskazań,
- rozwój szkolnictwa ponadgimnazjalnego oraz wzbogacenie oferty imprez kulturalno-sportowych – po 14% wskazań,
- kino – 12% wskazań.

Wykres 19. Obszary priorytetowych działań Gminy w zakresie rozwoju kultury, nauki i oświaty (w opinii mieszkańców)

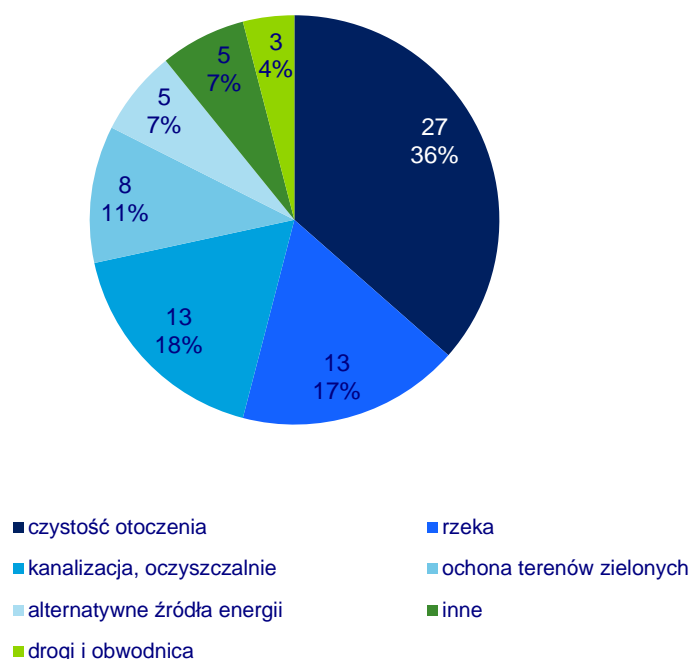
Źródło: Opracowanie własne

Opinie mieszkańców w obszarze działań Gminy związanych z oświatą dot. m.in. doposażenia szkół, zapewnienia dojazdu dla uczniów, pozyskiwania nowej kadry pedagogicznej, wzbogacania zbiorów bibliotecznych itp. oraz potrzeby stworzenia szkoły średniej (w tym muzycznej) i nawiązanie kontaktów z uczelniami wyższymi. W zakresie wydarzeń kulturalnych proponowano zapraszanie artystów, organizację imprez promujących Gminę, organizację koncertów na zamku. Respondenci wskazywali również na potrzebę rozwoju takich form jak teatr, muzea i ośrodki kultury. Pojawiały się także głosy na temat konieczności budowy nowych szkół i przedszkoli. Wśród innych działań jakie zdaniem respondentów powinna podjąć Gmina podawano: stworzenie lokalnej gazety, kształcenie kadr pod kątem obsługi rynku turystycznego (w tym nauka jęz. angielskiego) oraz budowa orlików.

Na piątym miejscu pod względem istotności dla ankietowanych plasuje się „Poprawa jakości środowiska naturalnego” – 77% wskazań. Respondenci najczęściej wymieniali tutaj działania związane z:

- czystością otoczenia – 35% wskazań,
- rozwojem kanalizacji oraz troską o stan rzeki – po 18% wskazań,
- ochroną obszarów zielonych – 11% wskazań.

Wykres 20. Obszary priorytetowych działań Gminy w zakresie poprawy jakości środowiska naturalnego (w opinii mieszkańców)

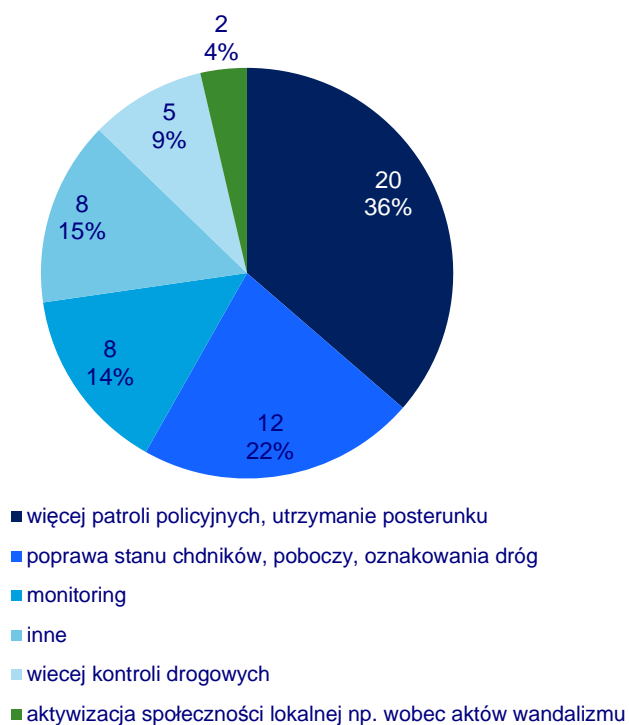
Źródło: Opracowanie własne

W wypowiedziach na temat działań jakie Gmina powinna podjąć w obszarze poprawy jakości środowiska naturalnego najczęściej pojawiały się głosy dot. przeciwdziałania zaśmiecaniu, w tym terenów leśnych, postulowano o większą ilość koszy na śmieci, zwiększenie kontroli nad przydomowymi ściekami i odpadami, kary za zaśmiecanie środowiska, wprowadzenie selektywnej zbiórki odpadów, społeczne akcje wspólnego sprzątnięcia Gminy itp. Respondenci wskazywali też, że władze Gminy powinny przeciwdziałać odprowadzaniu ścieków do rzeki, dbać o czystość i porządek brzegów Warty – m.in. ścieżek nad rzeką. Istotna jest dla ankietowanych również ochrona terenów zielonych m.in. rekultywacja parku zamkowego, ochrona terenu Natura 2000. Respondenci wymieniali także działania związane z rozwojem alternatywnych źródeł energii, poprawą stanu dróg i budową obwodnicy

Na szóstym miejscu pod względem liczby respondentów, którzy uznali dany obszar za najistotniejszy znajduje się poprawa bezpieczeństwa – 74% wskazań. W ramach tego obszaru najczęściej pojawiały się odpowiedzi dotyczące

- potrzeby zwiększenia patroli policyjnych – 35% wskazań,
- poprawy stanu dróg, poboczy, chodników – 22% wskazań,
- potrzeby zainstalowania monitoringu – 15% wskazań.

Wykres 21. Obszary priorytetowych działań Gminy w zakresie poprawy bezpieczeństwa (w opinii mieszkańców)

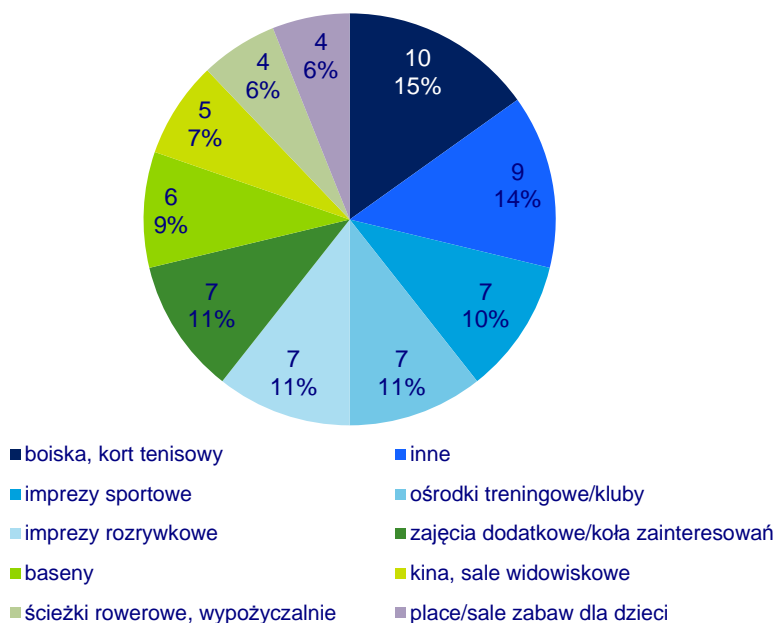
Źródło: opracowanie własne

Wymieniając działania jakie władze Gminy powinny podjąć w celu poprawy bezpieczeństwa pojawiały się głosy, że dobrą inicjatywą byłoby zwiększenie liczby kontroli drogowych (zatrzymywanie pijanych kierowców i piratów drogowych). Proponowano także aktywizowanie społeczności lokalnej w celu informowania odpowiednich służb o aktach wandalizmu oraz zorganizowania swoistej straży obywatelskiej. Wśród innych wymienianych propozycji znalazły się głosy dot. powołania straży miejskie/gminnej, straży rzecznej, zapewnienia bezpieczeństwa turystom (szczególnie w weekendy) i zatrudnienia na etat kierowców z OSP.

Na siódmym miejscu pod względem istotności obszarem stał się rozwój rozrywki i sportu – 73% wskazań. W jego ramach najczęściej pojawiały się głosy dotyczące:

- budowy boisk i kortów tenisowych – 14% wskazań,
- rozwoju ośrodków treningowych, kół zainteresowań – po 11% wskazań,
- wzbogacenia oferty imprez sportowych i rozrywkowych – po 11% wskazań.

Wykres 22. Obszary priorytetowych działań Gminy w zakresie rozwoju rozrywki i sportu (w opinii mieszkańców)

Źródło: Opracowanie własne

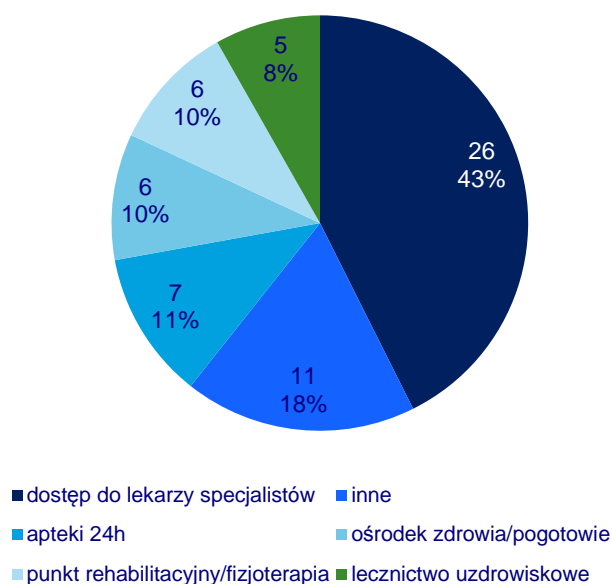
W tym obszarze ankietowani proponowali np. organizowanie zawodów pływackich oraz rozszerzenie oferty sportowej o sporty zimowe - łyżwiarstwo. Zdaniem mieszkańców Gmina powinna podejmować inicjatywy idące w kierunku organizacji imprez rozrywkowych również poza sezonem turystycznym. Wg nich warto rozwijać ogniska zainteresowań dla dzieci i młodzieży oraz koła dla dorosłych. Wśród innych działań jakie zdaniem respondentów powinna podjąć Gmina podawano: zwiększenie ilości kawiarni i restauracji, promocję aktywnego trybu życia wśród mieszkańców Gminy, otwarcie kręgielni.

Na przedostatnim miejscu listy obszarów priorytetowych dla rozwoju Gminy mieszkańcy umieścili poprawę jakości systemu ochrony zdrowia.

W obszarze tym najczęściej pojawiającymi się głosami ankietowanych mieszkańców były:

- zapewnienie dostępu do lekarzy specjalistów – 43% wskazań,
- uruchomienie apteki 24h – 11% wskazań,
- uruchomienie stacji ratownictwa oraz gabinetów rehabilitacyjnych – po 10% wskazań.

Wykres 23. Obszary priorytetowych działań Gminy w zakresie poprawy jakości systemu ochrony zdrowia (w opinii mieszkańców)

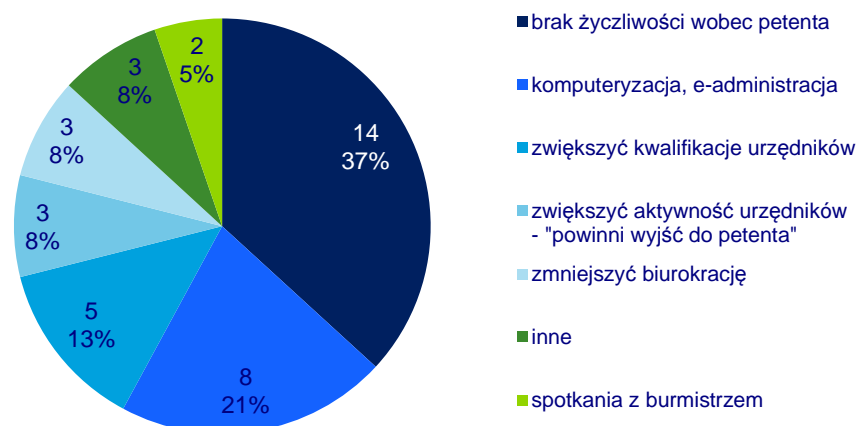
Źródło: Opracowanie własne

Respondenci podkreślali, że Gmina powinna podjąć inicjatywy zmierzające do zwiększenia dostępu do specjalistycznej opieki lekarskiej przede wszystkim refundowanej przez NFZ. Wśród propozycji innych inicjatyw jakie powinny podjąć władze Gminy wymieniano: rozwój działalności uzdrowiskowej, zwiększenie nakładów finansowych na służbę zdrowia, zwiększenie dostępności do badań profilaktycznych, udzielanie informacji nt. możliwości uzyskania pomocy medycznej dla dzieci, nt. bezpłatnych badań, współpracę z firmami promującymi zdrowie, uruchomienie laboratorium w Gminie, a także krótsze kolejki w przychodniach i refundowanie leków.

Za najmniej istotny dla Gminy uznano obszar związany z poprawą jakości obsługi mieszkańców przez władze – 56% wskazań. W ramach tego obszaru ankietowani najczęściej przytaczali inicjatywy związane z:

- kulturą obsługi w urzędach – 37% wskazań,
- wprowadzeniem e-administracji – 21% wskazań,
- wiedzą i umiejętnościami osób pracujących w urzędach – 13% wskazań.

Wykres 24. Obszary priorytetowych działań Gminy w zakresie poprawy jakości obsługi mieszkańców przez władze (w opinii mieszkańców)

Źródło: Opracowanie własne

Najczęściej pojawiały się głosy, iż urzędnicy powinni być bardziej życzliwi wobec petenta i powinni bardziej interesować się mieszkańcami Gminy. Ankietowani uważają, że władze powinny podjąć działania zmierzające do poprawy jakości pracy urzędników poprzez zwiększenie ich kwalifikacji oraz poprzez zwiększenie ich aktywności - urzędnicy powinni wychodzić z informacją do klienta np. o możliwościach uzyskiwania dofinansowań. Proszono również o ustalenie dyżurów spotkań mieszkańców z burmistrzem. Wśród innych propozycji wymienianych przez respondentów znalazła się m.in. zmiana lokalizacji urzędu miasta i ograniczenie liczby urzędników.

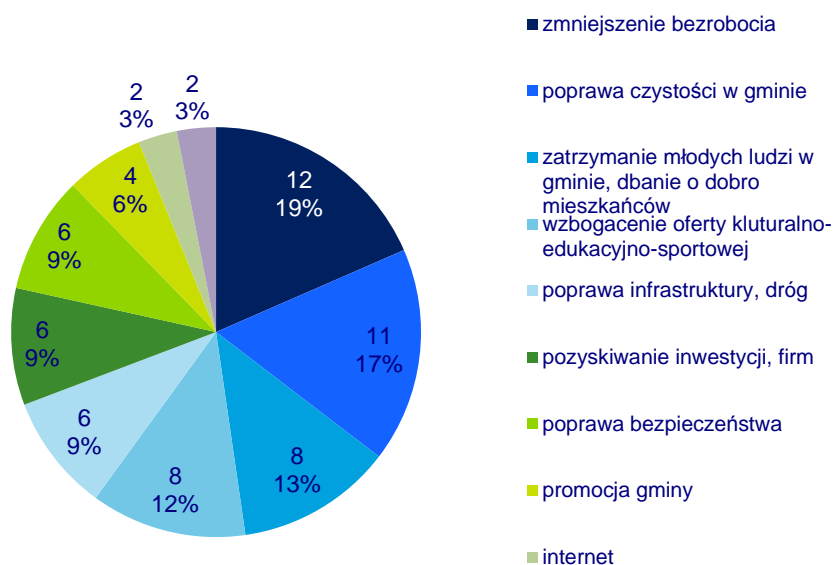
Z możliwości wskazania dodatkowych obszarów w podpunkcie skorzystało jedynie 4 respondentów, co stanowi 4,4% wszystkich ankietowanych osób. Wymienili oni następujące propozycje: rozwój mediów lokalnych (gazeta lokalna z aktualnościami, TV), tworzenie nowych miejsc pracy, rozwój sieci komunikacji do małych miejscowości, zwiększenie liczby *eventów* artystycznych i zakończenie „konfliktu z Poddębicami”.

W pytaniu trzecim ankietowaniu mieszkańcy Gminy mieli szansę wskazania trzech inicjatyw jakie ich zdaniem powinna podjąć władza w celu ogólnej poprawy jakości życia mieszkańców i poprawy efektywności funkcjonowania Gminy. Respondenci najczęściej wymieniali:

- walkę z bezrobociem – 17% wskazań,
- poprawę czystości w gminie – 15% wskazań,
- wzbogacenie oferty kulturalnej, sportowej oraz zatrzymanie młodych ludzi w gminie – po 11% wskazań.

Mieszkańcy podkreślali, że konieczne jest propagowanie działań ekologicznych na szeroką skalę, ale również zapewnienie koszy na śmieci na terenie miasta. Wg nich Gmina powinna traktować mieszkańców w sposób uprzywilejowany np. poprzez stosowanie różnego rodzaju ulg – bezpłatne wstępy na basen, budownictwo socjalne, dofinansowania do budowy studni głębinowych, zakładania solarów. Ankietowani uważają również, że Gmina powinna podjąć działania w kierunku: poprawy stanu dróg i rozwoju transportu, poprawy bezpieczeństwa (monitoring, zawodowa straż pożarna, ochrona przeciwpowodziowa, zwalczanie przypadków pijaństwa w centrum miasta), wzbogacenia oferty kulturalno-rozrywkowej, pozyskiwania nowych inwestycji oraz przyciągania inwestorów. Część głosów dotyczyła inicjatyw związanych z promocją Gminy, rozwojem obszarów wiejskich oraz poprawą dostępu do Internetu. Inne wymieniane przez ankietowanych propozycje związane były z aktywizacją mieszkańców, zrównoważonym rozwojem turystycznym („nie kosztem Uniejowian”), zmniejszeniem biurokracji oraz racjonalnym rozwijaniem potencjału zamku. Pojawiły się także głosy postulujące otwarciem term od godz. 9:00 oraz prowadzenie dla mieszkańców szkoleń ułatwiających przekwalifikowanie.

Wykres 25. Inicjatywy dla ogólnej poprawy jakości życia mieszkańców Gminy

Źródło: Opracowanie własne

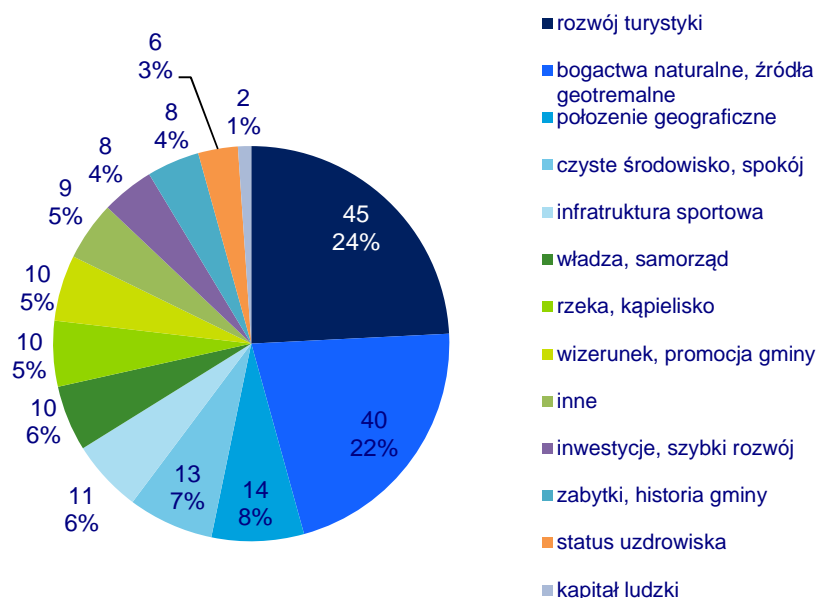
W ostatnim pytaniu mieszkańcy wymieniali mocne i słabe strony Gminy Uniejów oraz główne szanse i wyzwania dla jej rozwoju.

Jako kluczowe mocne strony najczęściej pojawiały się głosy dot.:

- rozwoju turystyki - 24% wskazań,
- źródła geotermalne/bogactwa naturalne regionu - 22% wskazań,
- czyste środowisko i położenie geograficzne gminy - po 7% i 8% wskazań.

Wg ankietowanych atutami Gminy są również: dobra władza (aktywność burmistrza), rozwijająca się infrastruktura sportowa, status uzdrowiska, historia regionu i jego zabytki kultury, bliskość rzeki, realizowane w Gminie inwestycje, dobra promocja i kapitał ludzki.

Wykres 26. Atuty Gminy

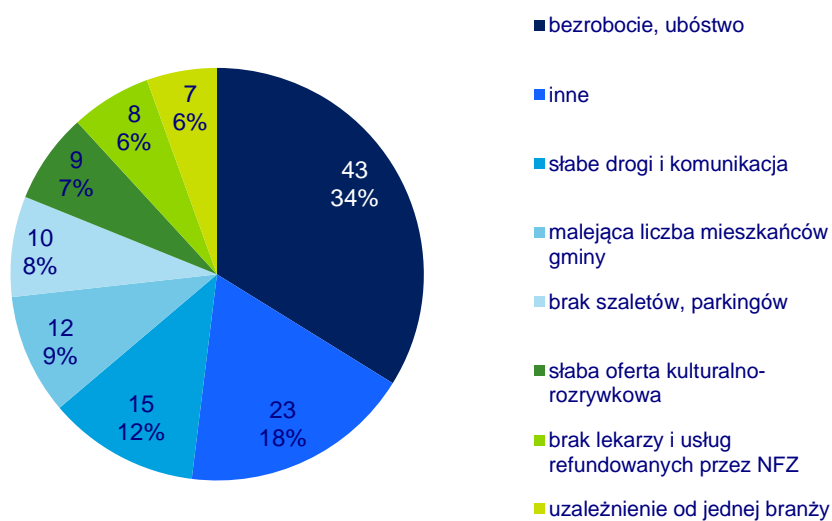
Źródło: opracowanie własne

W wypowiedziach respondentów na temat słabych stron Gminy najczęściej pojawiały się głosy dot.:

- braku pracy i ubóstwa - 34% wskazań,
- słaby stan dróg i połączeń komunikacyjnych - 12% wskazań,
- malejąca liczba mieszkańców - 9% wskazań.

Zwracano uwagę na brak parkingów i problemy z czystością (zaśmiecenie, brak koszy, publicznych toalet itp. Dostrzeżonym przez ankietowanych problemem jest także uzależnienie się Gminy od jednej branży (turystyka sezonowa), niewystarczająca oferta kulturalno-rozrywkowa i brak lekarzy specjalistów oraz usług refundowanych przez NFZ. Wśród innych braków pojawiały się również głosy dot. niewykorzystania terenów przy rzece, braku wsparcia dla przedsiębiorców, braku zabezpieczeń przeciwpowodziowych, niedoceniań społeczności lokalnej, zadłużenia Gminy, słabej promocji, braku dużego sklepu, braku informacji nt. możliwości uzyskania dofinansowań.

Wykres 27. Problemy Gminy

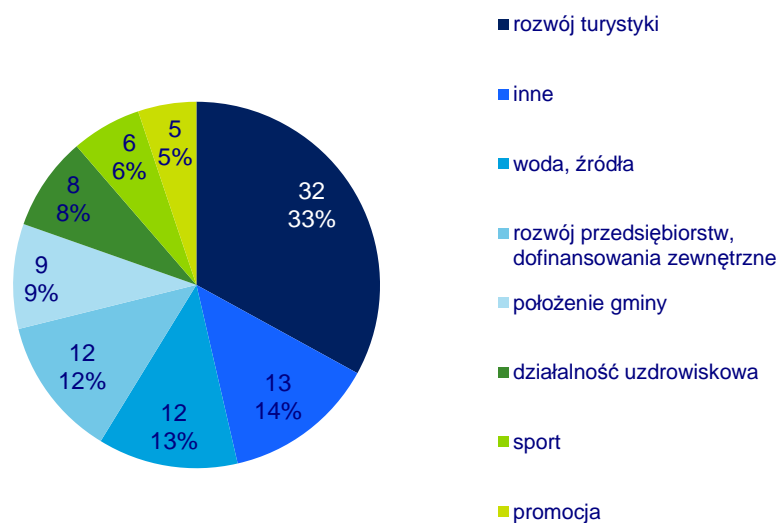
Źródło: Opracowanie własne

Wśród kluczowych szans rozwoju Gminy respondenci wymieniali najczęściej:

- rozwój turystyki - 33% wskazań,
- gorące źródła i wykorzystanie środków unijnych – 13 % wskazań,
- rozwój lokalnych przedsiębiorstw - 12% wskazań.

Kolejną pod względem ważności szansę dla rozwoju Uniejowa jest położenie geograficzne Gminy oraz status uzdrowiska. Zdaniem respondentów taką szansą jest również skuteczna promocja i rozwój inicjatyw sportowych. Wśród innych odpowiedzi wymieniano m.in.: inwestowanie w dzieci i młodzież, zwiększenie liczby miejsc w przedszkolach, promowanie ogrzewania ekologicznego, zwiększenie liczby miejsc pracy.

Wykres 28. Szanse rozwoju Gminy

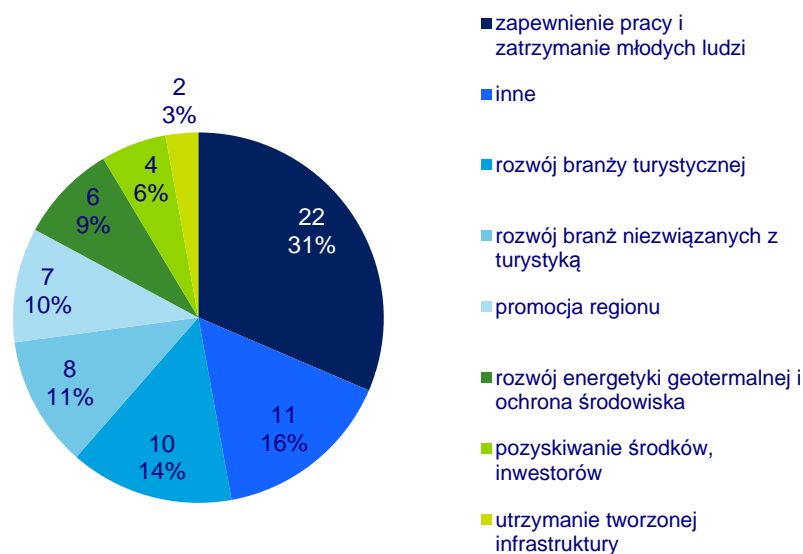
Źródło: Opracowanie własne

Jako główne wyzwania dla rozwoju Gminy w mieszkańcy wskazywali:

- zapewnienie miejsc pracy – 31% wskazań,
- rozwój branży turystycznej np. wzbogacenie bazy uzdrowiskowo-sanatoryjnej – wskazań 14%,
- rozwój branż niezwiązanych z turystyką np. rolnictwa - 11% wskazań.

Wyzwaniem dla Gminy, zdaniem ankietowanych, jest również rozwój energetyki geotermalnej i ochrona środowiska, pozyskiwanie nowych inwestycji oraz dokończenie i utrzymanie tworzonej infrastruktury, a także promocja regionu. Wśród innych odpowiedzi na to pytanie pojawiały się odpowiedzi: brak obwodnicy, zwiększenie atrakcyjnych miejsc do zamieszkania, rozwój przedsiębiorczości wśród mieszkańców, zrównoważoną dystrybucję korzyści płynącą z turystyki, zgodę społeczną.

Wykres 29. Wyzwania dla rozwoju Gminy

Źródło: Opracowanie własne

3.6.2 Obserwacje i wnioski z badania ankietowego przeprowadzonego wśród kluczowych reprezentantów społecznych Gminy

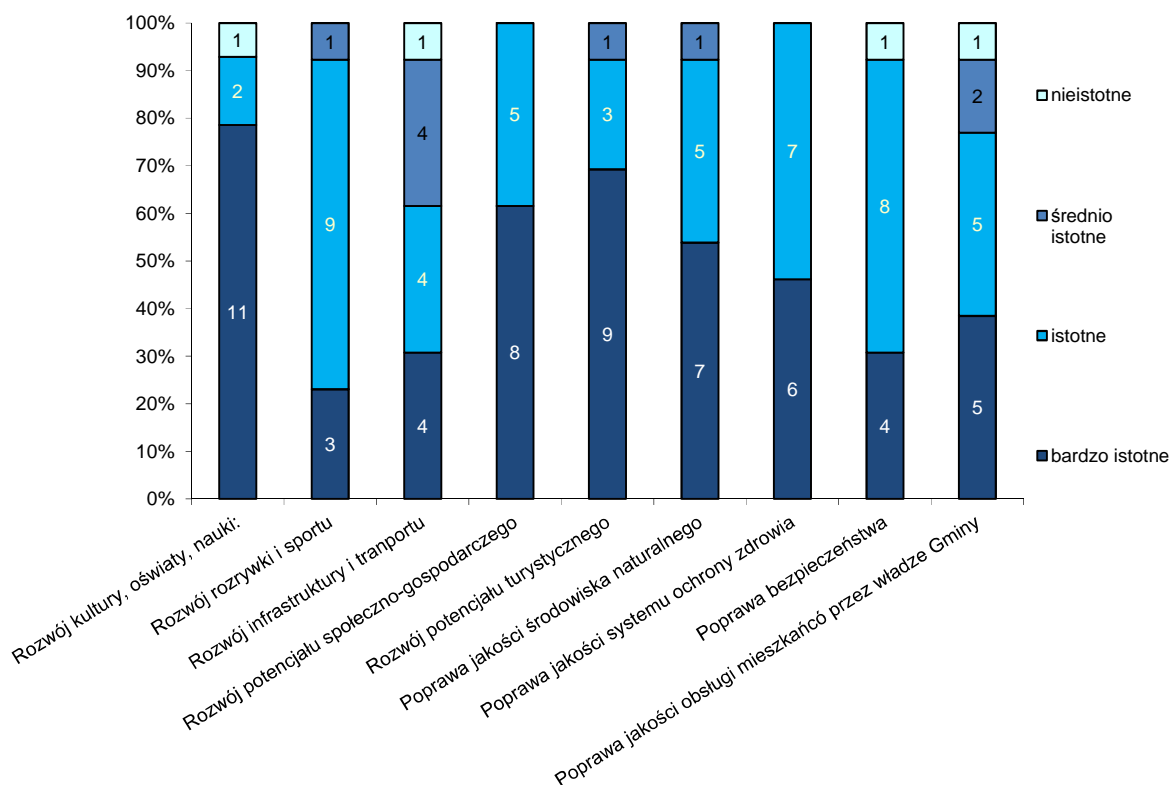
Spośród ankiet dla przedstawicieli Gminy (sołtysów, radnych, dyrektorów szkół, reprezentantów lokalnych NGO i urzędników) wypełnionych zostało 13 kwestionariuszy. W badaniu wzięli udział:

- przedstawiciele organizacji pozarządowych (3),
- radni i sołtysi (5),
- przedstawiciele oświaty i kultury (5).

Na wykresie poniżej przedstawiono jak istotny, wg respondentów, powinien być dla władz Gminy rozwój w następujących obszarach:

1. Rozwój kultury, oświaty i nauki
2. Rozwój rozrywki i sportu
3. Rozwój infrastruktury i transportu
4. Rozwój potencjału społeczno – gospodarczego
5. Rozwój potencjału turystycznego
6. Poprawa jakości środowiska naturalnego
7. Poprawa jakości systemu ochrony zdrowia
8. Poprawa bezpieczeństwa
9. Poprawa jakości obsługi mieszkańców przez władze Gminy

Wykres 30. Obszary priorytetowe dla władz Gminy (w opinii głównych interesariuszy)

Źródło: opracowanie własne

Najbardziej istotnym dla ankietowanych obszarem, który wg nich powinien stanowić priorytet dla władz Gminy w perspektywie najbliższych lat jest rozwój kultury i nauki. Wśród wymienianych działań kluczowych jakie władze powinny, zdaniem ankietowanych, podjąć w tym obszarze najczęściej pojawiały się głosy mówiące o:

- utrzymaniu/modernizacji placówek oświatowo-kulturalnych,
- wspieraniu/rozwijaniu młodych talentów.

Ankietowani podkreślali, że należy dbać o wysoki poziom nauczania m.in. poprzez zatrudnianie odpowiednio wykwalifikowanej kadry. Wątro zatroszczyć się o organizację zajęć pozalekcyjnych, tworzenie klubów, wspieranie młodych twórców i aktywizowanie lokalnej społeczności (także tej na wsiach). Pojawiły się głosy na temat konieczność działań związanych z poprawą stanu domu kultury oraz koordynacji współpracy Gminy z kolegiatą w Uniejowie w celu ułatwienia dostępu dla turystów. Inne inicjatywy jakie Gmina powinna podejmować pod kątem rozwoju dzieci i młodzieży to np. budowa *skateparku*, przystosowanie części basenów dla najmłodszych dzieci i stworzenie dla nich możliwości nauki pływania, a także lekcje wychowania fizycznego na basenie. Pojawiła się również propozycja aby organizację części imprez kulturalnych zlecać istniejącym na terenie Gminy organizacjom pozarządowym oraz uruchomienie kafejki internetowej.

Drugi pod względem istotności wg kluczowych reprezentantów społecznych Gminy jest rozwój potencjału turystycznego. Ankietowani zwracali uwagę na bardzo różne działania, które wg nich powinny być najważniejszymi inicjatywami w kontekście rozwoju turystyki. Podkreślano konieczność rozwoju bazy noclegowej (prywatne kwatery) i agroturystyki oraz ogólnodostępnego zaplecza w postaci parkingów i sanitariatów. Zauważono, że ważne jest nie tylko przyciągnięcie turysty (promocja na skalę województwa, kraju) ale również podjęcie działań w celu jego zatrzymania i zachęcenia do powrotów. Proponowano organizację cyklicznych imprez kulturalnych, wydłużenia godzin otwarcia term w sezonie letnim oraz zorganizowanie stałych stoisk handlowych dla turystów, a także budowę parku linowego oraz wyznaczenie i zagospodarowanie atrakcyjnych szlaków pieszych, rowerowych. Zauważono potrzebę większego wykorzystania potencjału rzeki Warty (np. zawody wioślarskie) oraz zagospodarowania terenów na jej prawym brzegu. Ankietowani zaproponowali również podjęcie działań w kierunku rozwoju bazy informacji turystycznej m.in. organizację szkoleń dla mieszkańców, którzy chcieliby pełnić rolę przewodników turystycznych.

Trzecim najważniejszym obszarem, na którym powinna skupić swoje działania Gmina jest wg ankietowanych rozwój potencjału społeczno – gospodarczego. Tutaj najczęściej pojawiały się głosy podkreślające potrzebę podejmowania kroków promujących przedsiębiorczość i zmierzających do tworzenia nowych miejsc pracy np. przez wprowadzenie ulg w podatku od nieruchomości dla nowych przedsiębiorców, dla pracodawców zatrudniających mieszkańców Gminy, poprzez szkolenia podnoszące kwalifikacje osób bezrobotnych. Gmina, zdaniem ankietowanych, powinna podejmować inicjatywy zmierzające do rozwoju przedsiębiorczości na swoim terenie np. w okresie wzmożonego ruchu turystycznego uruchomić tzw. małą gastronomię i punkty sprzedaży (mieszkańcy chcą obsługiwać turystów i czerpać z tego zyski), wykorzystać potencjał uzdrowiska jako szansę dla rolników produkujących zdrową żywność, oraz elektrociepłownię jako odbiorcę producentów biomasy. Pojawiła się również propozycja rozwoju sklepów wielkopowierzchniowych oraz dofinansowywania działań prowadzonych przez organizacje pozarządowe działające na terenie Gminy. Celem władz powinny być działania zmierzające do zahamowania odpływu młodych ludzi z Gminy, rozwój budownictwa, podpisywanie jak największej liczby umów z deweloperami.

Nieco mniej istotna jest wg. respondentów poprawa jakości środowiska naturalnego. Wśród inicjatyw jakie powinna podjąć Gmina w tym aspekcie ankietowani najczęściej wymieniali:

- uporządkowanie gospodarki odpadami,
- kanalizację/budowę przydomowych oczyszczalni.

Ankietowani uważają, że należy kontynuować budowę przydomowych oczyszczalni ścieków i rozwijać przyłącza kanalizacyjne i wodociągowe dla mieszkańców. Warto monitorować stan Warty i zamykać niekontrolowane odprowadzenia ścieków do rzeki. Gmina powinna tworzyć strefy zieleni w mieście oraz podjąć działania w zakresie gospodarkę odpadami – obecnie brak zbiórki selektywnej, brak również wysypiska śmieci na terenie Gminy, istnieje problem ze śmieciami wielkogabarytowymi, które są porzucane w lasach, w samym mieście mało jest koszy na śmieci. Aby zwiększyć liczbę gospodarstw domowych korzystających z ogrzewania geotermalnego warto zastosować np. zachęty

finansowe. Zaproponowano również rozważenie zainstalowania w Gminie baterii słonecznych oraz inicjatyw zwiększania ekologicznej świadomości wśród dzieci i młodzieży.

Na piątym miejscu obszarów strategicznych, znalazła się poprawa jakości systemu zdrowia. Wśród kluczowych działań jakie powinna podjąć w tym obszarze Gmina ankietowani najczęściej wymieniali:

- dostęp do lekarzy specjalistów,
- zapewnienie funkcjonowania punktu ratownictwa,
- opiekę stomatologiczną w szkołach.

Ankietowani podkreślali, że Gmina powinna porozumieć się z władzami powiatu poddębickiego w celu usprawnienia korzystania mieszkańców z usług szpitala w Poddębicach, zaproponowano także podpisanie umowy ze specjalistycznym zakładem opieki zdrowotnej z Łodzi. Istotnym problemem dla respondentów jest brak na terenie Gminy punktów medycznych pracujących w niedziele i święta oraz punktu ratownictwa medycznego – niezbędnego zwłaszcza w perspektywie zwiększającej się liczby turystów.

Jako szósty na liście najbardziej istotnych obszarów znajduje się obszar związany z poprawą jakości obsługi mieszkańców przez władze. W odpowiedzi na pytanie o kluczowe inicjatywy jakie powinna podjąć Gmina w tym obszarze najczęściej powtarzały się głosy na temat:

- wprowadzenia obsługi on-line,
- zwiększenia kultury i kompetencji pracowników urzędu.

Respondentom zależy na szybkiej, rzeczowej i konkretnej obsłudze, dlatego też postulowano możliwość obsługi klientów przez Internet, ale pojawiła się także propozycja zwiększenia ilości słupów ogłoszeniowych na terenie Miasta. Proponowano aby Gmina przywróciła urzędy, które kiedyś funkcjonowały w Uniejowie (m.in. komunikacji, obsługę rolników), a które zostały przeniesione do innych miejscowości. Zgłoszono też konieczność poprawy warunków lokalowych urzędu – bardziej funkcjonalne biura, miejsca siedzące na korytarzach dla petentów. Pojawił się głos proponujący przeszkolenie młodych pracowników urzędu w obszarze kontaktu z petentem (w kontekście zauważonych przypadków niewłaściwego zachowania urzędników wobec petenta).

Siódmym i ósmym obszarem, pod względem istotności okazał się rozwój infrastruktury i transportu oraz poprawa bezpieczeństwa.

Jako kluczowe inicjatywy, które powinna podjąć Gmina w związanym z infrastrukturą najczęściej wymieniano:

- poprawę stanu dróg,
- rozwinięcie połączeń komunikacyjnych (wewnątrz Gminy i ośrodkami zewnętrznymi),
- budowę ścieżek rowerowych i bezpiecznych skrzyżowań.

Wg respondentów istotnym działaniem jest rozbudowa infrastruktury drogowej, tworzenie parkingów i ścieżek rowerowych wzdłuż szlaków komunikacyjnych oraz obwodnicy. Równie ważnym aspektem, jeśli myśli się o turystycznym kierunku rozwoju regionu, jest zwiększenie ilości połączeń

autobusowych z Uniejowem. Jeden z ankietowanych podkreślił konieczność obejmowania inwestycjami nie tylko okolic term, ale także terenów niewykorzystywanych w celach turystycznych. Zgłoszono również potrzebę przygotowania zadaszanej przestrzeni pod organizację imprez np. jarmarków. Wymieniono również potrzebę uregulowania gospodarki wodnej oraz kwestię budowy mieszkań komunalnych. Zaproponowano wspieranie mieszkańców w działaniach związanych z odrestaurowaniem ich posesji, co mogłoby pozytywnie wpłynąć na poprawę wizerunku miasta (w jednej z ankiet w pkt. dot. ochrony środowiska zaproponowano organizację konkursów na najładniejsze ogrody, balkony).

Odpowiadając na pytanie dot. poprawy bezpieczeństwa respondenci najczęściej postulowali zwiększenie liczby patroli policyjnych zwłaszcza w okresie letnim i podczas imprez. Odnotowano również głosy dotyczące powołania straży miejskiej oraz opracowania planu zabezpieczenia powodziowego i programu przeciwdziałania przestępczości. Podkreślano bardzo dobre funkcjonowanie OSP (wysokiej klasy wyposażenie, gotowość do pomocy). Zwrócono również uwagę na potrzebę budowy chodników i ścieżek rowerowych oraz strzeżonych kąpielisk.

Najmniej respondentów uznało za najbardziej istotny dla władz Gminy obszar dotyczący rozwoju rozrywki i sportu. Ankietowani wymieniali tu propozycje bardzo różnych działań – propagowanie sportu i zajęć sportowych (piłę nożną, siatkową, plażową, tenis) np. poprzez kluby i animatorów, których powinna dofinansowywać. Ankietowani zgłaszali potrzebę reaktywacji kina, organizowania imprez plenerowych, w tym kontynuację imprez cyklicznych. Wspólnym mianownikiem dla wypowiedzi części ankietowanych była uwaga, że działania powinny być skierowane nie tylko do turystów, ale do mieszkańców całej Gminy (także tych z małych miejscowości).

Wymieniając dodatkowe obszary, w których Gmina mogłaby podjąć działania, ankietowani pozostawali w temacie działań społeczno-gospodarczych. Dotyczyło one zapobiegania migracji młodych wykształconych ludzi (proponowano preferencyjne warunki zatrudnienia, staże, stworzenie „banku informacji” o specjalistach pochodzących z terenu Gminy). Gmina powinna wykorzystać potencjał inicjatyw społecznych jaki tkwi w Uniejowie – zaangażować NGOs w organizację lokalnych imprez, współpracować ściślej z sołectwami, rozwinąć punkty informacji turystycznej.

Wymieniając inicjatywy jakie władza Gminy powinna podjąć dla ogólnej poprawy jakości życia mieszkańców Gminy i poprawy efektywności jej funkcjonowania ankietowani najczęściej przywoływali działania związane z:

- przeciwdziałaniem bezrobociu,
- promocją.

Respondenci proponowali organizację prac interwencyjnych, podejmowanie działań w kierunku rozwoju przedsiębiorczości i samozatrudnienia, pozyskiwania inwestycji i ściągania na teren Gminy nowych przedsiębiorców. Istotne wg nich są działania związane z rozwojem sieci bezpłatnego Internetu oraz rozwojem i intensyfikacją działań promujących region – w tym rozszerzania zakresu

informacyjno-edukacyjnego o Gminie co doprowadzi do zwiększenia poczucia tożsamości lokalnej („mieszkańcy powinni stać się ambasadorami własnego miejsca, pomagać w obsłudze wzmożonego ruchu turystycznego”). Wymieniono ponownie potrzebę budowy na terenie Gminy dużej sieci handlowej, a także rozbudowę ciepłociągu termalnego.

Ankietowani proszeni o wymienienie kluczowych dla Gminy atutów (mocnych stron) podawali:

- turystykę,
- dobre zarządzanie Gminą, sprawne władze,
- zasoby naturalne,
- położenie Gminy,
- kapitał ludzki Gminy,
- bogate dziedzictwo kulturowe,
- inwestycje.

Wymieniając główne słabe strony Gminy ankietowani uwzględnili następujące obszary:

- brak pracy i niewielką liczbę przedsiębiorstw,
- infrastrukturę drogową,
- niskie dochody mieszkańców/migrację zarobkową,
- brak czystości w Gminie,
- niedobór środków finansowych na oświatę i kulturę,
- obszary Natura 2000 – hamujące inwestycje,
- bezdomne zwierzęta.

Za kluczowe szanse dla rozwoju Gminy respondenci uznali:

- rozwój turystyki,
- lecznictwo uzdrowiskowe,
- rozwój branży usługowej, w tym hotelarskiej, agroturystycznej,
- potencjał ludzki,
- pozyskiwanie funduszy unijnych,
- tworzenie grup producentów rolnych.

Głównymi wyzwaniem dla rozwoju Gminy są wg ankietowanych:

- pozyskiwanie funduszy na dalszy rozwój Gminy, pozyskiwanie inwestorów,
- promocja (ze szczególnym uwzględnieniem uzdrowiska),
- walka z bezrobociem,
- rozwój bazy noclegowej, w tym agroturystyki,
- utrzymanie sieci placówek oświatowo-kulturalnych,
- realizacja planowych inwestycji,
- zwiększenie patroli policji,

- zapewnienie opieki medycznej dla mieszkańców i turystów,
- budowa miejsc parkingowych.

3.6.3 Podsumowanie informacji z wywiadu indywidualnego z burmistrzem Uniejowa

Priorytetem dla rozwoju Gminy Uniejów w perspektywie długoterminowej jest według burmistrza dalszy rozwój turystyki oraz znalezienie nowych inwestorów dla obiektów rehabilitacyjnych. Istotnym działaniem jest również poprawa jakości obsługi mieszkańców przez istniejące urzędy. W perspektywie krótko i średnio terminowej (do 3 lat) istotne są dla Gminy działania zmierzające w kierunku zwiększenia dochodów m.in. poprzez zwiększenie wpływów z podatków od nieruchomości oraz podatku od osób fizycznych.

W rozmowie burmistrz zwracał uwagę przede wszystkim na konieczność rozwoju potencjału społeczno-gospodarczego. Jego zdaniem należy rozwijać potencjał kapitału społecznego w Gminie m.in. poprzez eliminację deficytu osób z wykształceniem kierunkowym (brak specjalistów) z wykształceniem gastronomicznym oraz do obsługi term. Istotny jest również dalszy rozwój potencjału turystycznego i wcześniej już sygnalizowana poprawa obsługi mieszkańców przez władze Gminy. Kluczowymi projektami jakie zrealizowano w okresie ostatnich 5 lat są rozbudowa term i bazy hotelowej oraz inwestycje związane z poprawą infrastruktury (drogi, kanalizacja, oczyszczalnie ścieków). Obecnie najważniejszą z nich jest rozbudowa kompleksu term uniejowskich w tym budowa i oddanie w 2013 elektrowni hybrydowej. W przyszłości planuje się również działania związane z rewitalizacją zamku uniejowskiego.

Kluczowe mocne strony to wg burmistrza:

- woda (solanka),
- efektywne wykorzystanie środków z NFZ na uzdrowisko termalne,
- korzystne warunki środowiskowe,
- bliskość zbiornika Jeziorsko, który przyciąga turystów.

Główne słabe strony (brak, problemy) Gminy to:

- brak aktywnego udziału Powiatowego Urzędu Pracy w Poddębicach w rozwoju potencjału społecznego Gminy,
- brak postaw przedsiębiorczych wśród młodych mieszkańców Gminy,
- brak dostępu do specjalistycznych przychodni lekarskich – funkcjonuje tylko podstawowa opieka lekarska,
- brak dostępu do szerokopasmowego Internetu tzw. biała plama,
- natura 2000- 5% powierzchni Gminy- co znacznie ogranicza inwestycje.

Kluczowe szanse rozwoju Gminy:

- ściągnięcie turystów z całej Polski (nie tylko województwa i województw ościennych),
- produkcja energii elektrycznej (elektrownia hybrydowa),
- aktywizacja mieszkańców Gminy,
- stworzenie lokalnych browarów,
- stworzenie nowych obszarów działalności rolniczej np. chmiel owoce-wina owocowe.

Główne wyzwania dla rozwoju Gminy:

- tworzenie turystyki aktywnej oraz unikatowych projektów całorocznych,
- uporządkowanie części zurbanizowanej Gminy,
- rozwój turystyki oparty na historii Gminy – docenienie wartości obiektów historycznych znajdujących się na terenie Gminy,
- rewitalizacja centrum w jednym stylu, uporządkowanie architektoniczne,
- w związku z rozwojem Uniejowa jako uzdrowiska rozwój usług/ produkcji kosmetycznej,
- rozwój agroturystyki,
- edukacja młodych ludzi w zakresie wartości jakie posiada Gmina,
- kanalizacja Gminy- stworzenie zbiorczych oczyszczalni ścieków, wyposażenie mieszkańców w przydomowe oczyszczalnie ścieków,
- konkurencja o środki UE,
- brak postaw przedsiębiorczych,
- obszar Natura 2000 – utrudnienia w inwestycjach.

3.6.4 Podsumowanie wyników sondażu społecznego:

Porównując opinie mieszkańców, kluczowych reprezentantów Gminy i burmistrza Uniejowa widać wyraźnie, że wśród trzech najważniejszych dla nich obszarów działań pojawiają się (choć w różnych konfiguracjach) aż dwa wspólne: rozwój potencjału społeczno – gospodarczego oraz rozwój potencjału turystycznego Gminy.

Dla mieszkańców najistotniejsze są działania związane ze zwiększeniem liczby miejsc pracy, wspieraniem lokalnych przedsiębiorców. Widzą oni potrzebę rozwoju bazy noclegowo-restauracyjnej na terenie Gminy (wskazują też na szansę jaką może stanowić tu agroturystyka). Podkreślają wagę rozwoju transportu publicznego – zwiększenia liczby połączeń komunikacyjnych wewnątrz Gminy, ale także połączeń z ośrodkami zewnętrznymi. Chcą w pełni korzystać z realizowanych w Gminie inwestycji.

Burmistrz Uniejowa podobnie jak mieszkańcy za dwa najbardziej istotne obszary uznał rozwój potencjału społeczno – gospodarczego oraz rozwój turystyki. Według niego należy podejmować działania nakierowane na eliminację deficytu osób z wykształceniem kierunkowym (gastronomicznym oraz do obsługi term). Istotny jest również w jego opinii dalszy rozwój potencjału turystycznego i poprawa obsługi mieszkańców przez władze Gminy. Ten ostatni aspekt ma za kolei niewielkie

znaczenie dla samych mieszkańców – znajduje się na samym końcu ich listy obszarów priorytetowych.

Kluczowi reprezentanci za najistotniejszą dla nich kwestią uznają działania związane z rozwojem kultury i nauki (w tym utrzymanie i modernizacja istniejącego już zaplecza). Podobnie jak mieszkańcy i burmistrz na drugim miejscu postawili oni obszar działań związanych z rozwojem potencjału turystycznego

Wspólnie wymienianymi mocnymi stronami Gminy są jej zasoby naturalne (źródła geotermalne) i położenie geograficzne.

Mieszkańcy i kluczowi reprezentanci mówią o nich głównie w perspektywie braku miejsc pracy, natomiast burmistrz dostrzega brak postaw przedsiębiorczych wśród mieszkańców i brak aktywnego udziału urzędu pracy w rozwoju potencjału społecznego Gminy. Dla mieszkańców i ich reprezentantów istotnym problemem jest stan dróg oraz połączeń komunikacyjnych i czystość otoczenia burmistrza. Zarówno burmistrz jak i kluczowi reprezentanci Gminy dostrzegają szanse ale i zagrożenia jakie wiążą się z posiadaniem na swoim terenie obszarów Natura 2000. Reprezentanci każdej z grup zgodnie jako kluczową szansę dla rozwoju na pierwszym miejscu wymienili turystykę, wszyscy uwzględnili również istniejący w Gminie kapitał ludzki, który aktywowany stanowić będzie jej niewątpliwy atut. Jednocześnie dostrzegają potrzebę rozwoju branż o charakterze całorocznym.

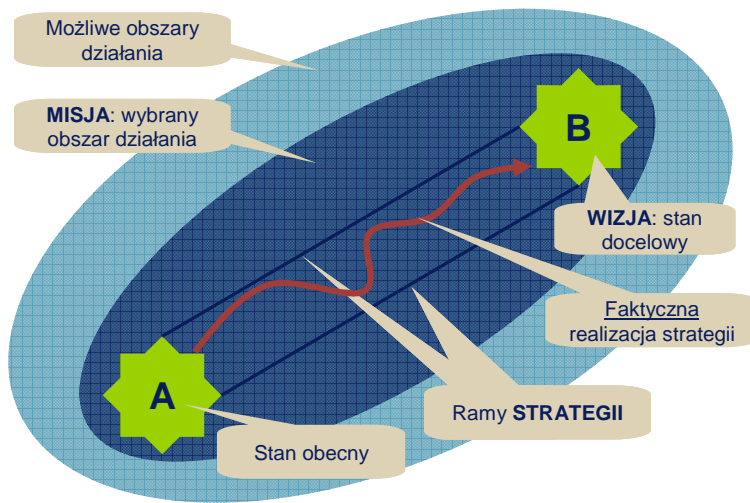
4. Wizja i misja Gminy

Misja i wizja porządkują przyszłość Gminy, wyznaczają ramy, w których ma być realizowana strategia oraz stanowią wzorzec określający jej tożsamość, charakter oraz sposób postępowania. Określenie misji i wizji przedsięwzięcia pozwala stworzyć fundamenty dla zamierzonych działań i opcji.

Analiza sytuacji obecnej w Gminie na podstawie m.in. dostarczonych przez Gminę informacji oraz badania przeprowadzonego wśród mieszkańców i kluczowych reprezentantów Gminy, pozwoliło na zebranie danych i informacji niezbędnych do opracowania misji i wizji Miasta i Gminy Uniejów na najbliższe lata.

Celem wyznaczenia misji i wizji jest określenie optymalnego kierunku rozwoju Gminy w przyszłość, oraz wyznaczenie ram dla działań realizowanych w strategii. Wizja określa stan docelowy, do osiągnięcia którego Gmina będzie dążyć w perspektywie najbliższych ośmiu lat. Natomiast misja określa sposób osiągnięcia tego stanu. Zdefiniowanie misji i wizji jest kluczowym elementem Strategii, któremu podporządkowane są główne cele realizowane przez Gminę oraz działania przez nią podejmowane.

Rysunek 3. Misja, wizja i cele strategiczne

Źródło: Opracowanie własne Deloitte

4.1 Wizja i misja

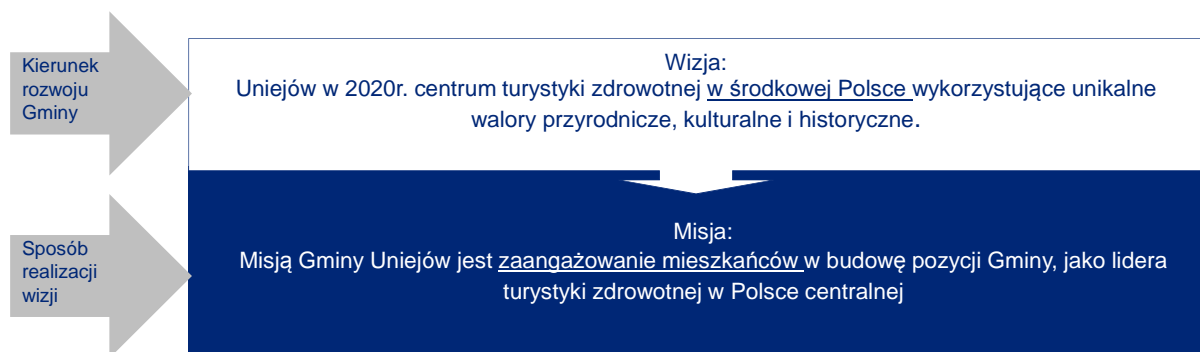
Celem zdefiniowania misji Gminy Uniejów jest określenie roli, jaką władze Gminy mają pełnić w dążeniu do najbardziej pożądanego przyszłego jej kształtu, w oparciu o posiadane zasoby i z uwzględnieniem potrzeb jej mieszkańców. Misja określa kierunek i sposób działania na okres do roku 2020.

Gmina Uniejów w 2020 roku centrum turystyki termalno – uzdrowskiej i rekreacyjnej w środkowej Polsce, wykorzystującej walory przyrodnicze, kulturalne i historyczne.

Osiągnięcie tak określonego stanu docelowego – wizji, będzie możliwe dzięki realizacji misji gminy, która przedstawiona jest poniżej.

Misją Gminy Uniejów jest zaangażowanie mieszkańców w budowę pozycji Gminy jako lidera turystyki termalno-uzdrowskiej i rekreacyjnej w Polsce centralnej.

Rysunek 4. Misja, wizja Gminy Uniejów

Źródło: Opracowanie własne Deloitte

Tak zapisana przyszła wizja i misja Gminy, uwzględnia szereg kluczowych elementów:

- centralne położenie geograficzne Gminy i wynikające z tego potencjalne korzyści w postaci możliwości pozyskania turystów z dużych aglomeracji tj.: Łódź, Warszawa i Poznań, etc.;
- unikalne walory naturalne występujących na terenie Gminy, w postaci wód geotermalnych dające podstawę do budowania unikalnej marki Gminy jako centrum turystyki termalno-uzdrowiskowej;
- zasoby historyczne i kulturowe Gminy w postaci zabytków architektury i bogatej oferty imprez/wydarzeń kulturalnych pozwalające na stworzenie kompletnej oferty turystycznej;
- konieczność zaangażowania mieszkańców Gminy w jej rozwój dla zapewnienia jej zrównoważonego wzrostu i wzrostu dobrobytu mieszkańców.

4.2 Strategiczne kierunki rozwoju Gminy

Misja i wizja Gminy stanowią jedynie odzwierciedlenie ambicji władz Gminy i jej mieszkańców związanych ze stanem docelowym, do którego Gmina dąży w przyszłości. Cele strategiczne wskazują natomiast pożądane kierunki rozwoju, konkretyzując obszary na jakie władze Gminy powinny ukierunkować swoje działania.

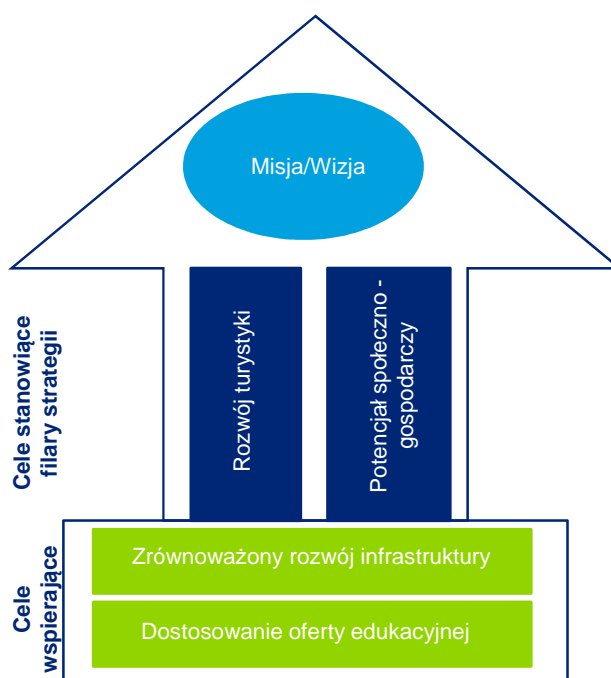
Diagnoza społeczno-gospodarcza i przeprowadzona na jej podstawie analiza SWOT jak również wyniki sondażu społecznego pozwoliły na określenie czterech strategicznych celów rozwoju Gminy i Miasta Uniejów na lata 2013-2020:

- 1. Rozwój turystyki poprzez pełne wykorzystanie walorów środowiska naturalnego**
- 2. Wzmacnianie potencjału społeczno-gospodarczego wokół zasobów posiadanych przez Gminę**
- 3. Zrównoważony rozwój infrastruktury na potrzeby mieszkańców i przyjezdnych**
- 4. Dostosowanie oferty edukacyjnej do potrzeb lokalnego rynku pracy**

Mimo stosunkowo dobrej sytuacji finansowej, lepszej niż w wielu polskich gminach (Gmina Uniejów zajmuje pierwsze miejsce pod względem dochodów ogółem gminy na jednego mieszkańca w powiecie poddębickim i 27 miejsce w województwie łódzkim), Gmina Uniejów dysponuje ograniczonymi zasobami w kontekście realizacji wszystkich wymienionych powyżej celów strategicznych.

Dlatego, szczególnie niezbędna wydaje się priorytetyzacja wymienionych celów i ustalenie, które z nich są kluczowe z punktu widzenia dalszego rozwoju Gminy.

Rysunek 5. Priorytetyzacja celów strategicznych Gminy Uniejów

Źródło: Opracowanie własne Deloitte

Zgodnie z układem przedstawionym na powyższym rysunku, cele strategiczne dotyczące **rozwoju turystyki i potencjału społeczno – gospodarczego Gminy** powinny stanowić **filary Strategii i jej koło zamachowe**. Realizacja tych celów pozwoli między innymi na zwiększenie dochodów Gminy i aktywizację jej mieszkańców.

Natomiast **celami wspierającymi**, stanowiącymi wsparcie dla realizacji wyznaczonych kierunków strategicznych jest zrównoważony rozwój infrastruktury oraz dostosowanie oferty edukacyjnej do realnych potrzeb Gminy. Działania władz Gminy ukierunkowane na realizację tych celów, pozwolą na osiągnięcie zrównoważonego rozwoju całej Gminy Uniejów.

5. Strategiczne i operacyjne cele Gminy

Zidentyfikowane cele strategiczne są wyznacznikami docelowych, długoterminowych kierunków rozwoju Gminy Uniejów. Cele operacyjne służą przełożeniu kierunków rozwoju na poziom szczegółowych działań operacyjnych.

Mając na uwadze określoną w poprzednim kroku misję i wizję Gminy Uniejów, jak również wyniki oceny jej potencjału, zdefiniowany został katalog celów strategicznych i operacyjnych. Cele strategiczne wskazują na kierunek rozwoju Gminy w najbliższych latach i koncentrują się na określonych oczekiwanych rezultatach.

Dla każdego celu strategicznego wskazano grupę celów operacyjnych. Ich realizacja umożliwi osiągnięcie oczekiwanego stanu docelowego nakreślonego przez cele strategiczne. Cele operacyjne koncentrują się tym samym na określonych, sprecyzowanych działaniach, jakie podjęte zostaną przez władze Gminy.

W trakcie przygotowania Strategii Gminy Uniejów dla wypracowanych 4 celów strategicznych określono 15 celów na poziomie operacyjnym. W ramach każdego z wymienionych celów operacyjnych, zaproponowany został również katalog działań, jaki w ramach danego celu Gmina może realizować. Należy mieć na uwadze, że przedstawiony w niniejszym dokumencie katalog działań operacyjnych stanowi jedynie propozycję i tym samym nie należy go traktować jako zbioru zamkniętego, wyczerpującego wszystkie możliwości stojące przed Gminą Uniejów.

5.1 Cel strategiczny A

Rozwój turystyki poprzez pełne wykorzystanie walorów środowiska naturalnego

Cel operacyjny A.1

Stworzenie i promocja zintegrowanej oferty turystycznej Gminy Uniejów bazującej na zasobach wody geotermalnej

Dotarcie do potencjalnego „klienta” – osoby odwiedzającej Gminę w celach rekreacyjnych, wymaga opracowania i promocji kompleksowej oferty turystycznej Gminy i Miasta Uniejów. Jak wskazano w części diagnostycznej, Gmina, oprócz niewątpliwych walorów środowiska naturalnego, może również pochwalić się zabytkami historycznymi i bogatą ofertą kulturalną w postaci m.in. licznych, cyklicznie organizowanych imprez kulturalnych.

Opracowanie i promocja zintegrowanej oferty turystycznej, obejmującej wiele różnorodnych atrakcji turystycznych dostępnych na terenie Gminy umożliwi osiągnięcie korzystnego efektu synergii. Synergie te wynikać mogą m.in. z wyższej efektywności przekazu promocyjnego opartego o zróżnicowane atrakcje turystyczne, jak również niższych kosztów łącznych w porównaniu do kosztów promowania każdego elementu oferty turystycznej oddzielnie. Kluczowym elementem oferty turystycznej mogą być usługi oparte o wykorzystanie leczniczych i zdrowotnych właściwości wód geotermalnych, stanowiących równocześnie „znak rozpoznawczy” Gminy Uniejów. Elementami wzbogacającymi podstawową ofertę turystyczną opartą o wykorzystanie właściwości wód geotermalnych mogą być m.in. atrakcje o charakterze kulturalnym, historycznym, przyrodniczym, itp.

Zintegrowanie oferty turystycznej Gminy powinno odbyć się poprzez stworzenie kompleksowej strategii promocyjno - marketingowej (zadanie realizowane aktualnie przez Gminę), w której określone zostaną m.in.:

- kluczowe cele w zakresie promocji marki i wizerunku Gminy Uniejów,
- grupa/grupy docelowe, do których Gmina Uniejów chciałaby dotrzeć ze swoją ofertą,
- zakres oferty atrakcji, jakie ma do zaoferowania Gmina,
- przekaz z jakim Gmina powinna docierać do potencjalnych grup docelowych,
- sposób/techniki dotarcia z określonym przekazem do zidentyfikowanych grup docelowych,
- harmonogram realizacji działań związanych z promocją wizerunku i marki Gminy Uniejów.

Szczególnie ważnym aspektem, który pozwala na spełnienie oczekiwań większej liczby turystów, jest tworzenie ofert dedykowanych, adresowanych do konkretnej grupy odbiorców np. pakiet *wellness* dla kobiet, oferta leczniczych zabiegów dla osób starszych itp. Dodatkowo, zalecane jest pakietowanie usług, rozumiane jako połączenie oferty noclegu, wyżywienia oraz atrakcji turystycznych, umożliwiające skorzystanie z atrakcyjnych upustów/rabatów.

Przykład – Case study

Interesującym przykładem pakietowania usług turystycznych z zagranicy jest Centrum SPA&Wellness Caldea, zlokalizowane w Andorze. Obiekt ten jest pionierskim centrum „termo-ludycznym”, który dzięki właściwości wód termalnych daje możliwość odzyskania balansu i witalności. Centrum Caldea oferuje programy Wellness dostosowane do pobytów jedno lub wielodniowych w ramach porozumień z hotelami partnerskimi zlokalizowanymi w dogodnej od centrum odległości.

Działaniem wspierającym realizację powyższego celu operacyjnego może być również utworzenie punktu/centrum informacji turystycznej na terenie Miasta Uniejów. Punkt informacyjny powinien stanowić miejsce, w którym potencjalny odwiedzający mógłby uzyskać komplet informacji na temat m.in. oferty atrakcji turystycznych, aktualnego harmonogramu imprez odbywających się w Gminie, bazy noclegowej, punktów gastronomicznych, itp.

Proponowane działania

Podsumowując, działaniami proponowanymi w w/w obszarze dla władz Gminy są;

- stworzenie kompleksowej strategii promocyjno-marketingowej Miasta i Gminy (zadanie w trakcie realizacji),
- stworzeniu kompleksowej oferty z zakresu szeroko rozumianej turystyki uzdrowiskowej (lecznictwo, spa, wellness i beauty), adresowanej do różnych grup wiekowych;
- rozszerzenie podstawowej oferty turystycznej (uzdrowiskowej) o dodatkowe atrakcje o charakterze kulturalnym, historycznym i przyrodniczym oraz ich wspólna promocja poza granicami Gminy jako „jednego zintegrowanego produktu turystycznego”,
- równoległe zróżnicowanie oferty turystycznej dla konkretnych grup docelowych,
- pakietowanie usług turystycznych,
- stworzenie punktu/centrum informacji turystycznej.

Cel operacyjny A2

Rozwój infrastruktury uzdrowiskowej

Jednym z kluczowych celów operacyjnych Gminy Uniejów jest budowanie jej marki wokół wizerunku Gminy o bogatych zasobach naturalnych, promującej zdrowie i aktywne sposoby spędzania wolnego czasu. Występujące na terenie Gminy wody geotermalne oraz korzystny mikroklimat sprawiają, że jest to idealna destynacja dla osób z dużych aglomeracji miejskich, które chcą odpocząć w czystym środowisku, zregenerować siły oraz aktywnie spędzić wolny czas. Centralne położenie Gminy, sprawia natomiast, że stanowi ona atrakcyjną, przystępną alternatywę w stosunku do innych miejscowości uzdrowiskowych – górskich czy morskich. Ponadto stosunkowo bliska odległość od trzech dużych miast – Warszawy Łodzi i Poznania otwiera możliwość przyciągnięcia/pozyskania tzw. turysty weekendowego.

Jak wskazują ogólnoswiatowe trendy, zainteresowanie i popyt na usługi zdrowotne stale wzrasta jako wynik rosnącej świadomości, konieczności dbania o zdrowie, w tym o sprawność fizyczną i umysłową. Promowanie Gminy Uniejów jako lidera turystyki rekreacyjno – uzdrowiskowej w Polsce środkowej wymaga w kolejnych latach ciągłego inwestowania w infrastrukturę zdrowotno – rekreacyjną w celu poszerzenia ofert turystycznej.

Jednym z pomysłów projektów w tym zakresie jest budowa pijalni wód oraz tężni, które pozwolą na promocję właściwości lokalnej wody w całej Polsce.

Proponowane działania

- budowa pijalni wód,
- budowa tężni uzdrowiskowych.

Cel operacyjny A.3

Wybór i promocja produktu regionalnego

Ostatnim celem operacyjnym w ramach celu strategicznego związanego z rozwojem turystyki, jest stworzenie „koszyka” markowych produktów turystycznych, charakterystycznych dla Gminy i czyniących z niej unikalną atrakcję turystyczną. Wykreowanie i promocja niektórych z proponowanych produktów regionalnych Gminy, może jednak, z uwagi na wysokie koszty obciążające budżet Gminy, wymagać pozyskania inwestora zewnętrznego. Tym samym jest to cel przeznaczony do realizacji w dalszym horyzoncie czasowym. Pozyskanie inwestora zewnętrznego powinno być również jednym z elementów procesu zarządzania ryzykiem inwestycyjnym przez władze Gminy (poprzez przeniesienie na potencjalnego inwestora ryzyk związanych z m.in. koniecznością zapewnienia finansowania przedsięwzięcia, jak również wytwarzaniem, sprzedażą i promocją produktu, itp.)

Przykład – Case study

Dobrym przykładem promocji regionu, poprzez komercjalizację i sprzedaż występujących na jego terenie zasobów jest francuska gmina Vichy. Vichy to słynne uzdrowisko, znane już w czasach rzymskich jako Aquae Calidae, którego szczególny rozkwit przypada na wiek XIX. Obecnie woda termalna z Vichy wykorzystywana jest m.in. do produkcji wody butelkowanej oraz kosmetyków. Produkcja i sprzedaż dermokosmetyków, które w swojej nazwie wykorzystywały nazwę francuskiej gminy sprawiły, że nazwa Vichy stała się rozpoznawalną na skalę światową.

Proponowane działania

- butelkowanie, opracowanie marki i promocja wody,
- opracowanie i promocja kosmetyków na bazie wody z Uniejowa,

- produkcja lokalnego piwa,
- produkcja lokalnego wina,
- promocja zdrowej żywności z gospodarstw rolnych zlokalizowanych na terenie Uniejowa.

Realizacja powyższego celu operacyjnego przyniesie nie tylko wymierne efekty w zakresie promocji Gminy, ale również dodatkowe korzyści społeczno – gospodarcze wynikające z możliwości pozyskiwania dla Gminy nowych inwestorów i wynikający z tego faktu wzrost dochodów np. z podatków.

Cel operacyjny A.4

Rozwój turystyki historycznej

Zgodnie z misją i wizją Gminy Uniejów na lata 2013-2020, budowanie pozycji Uniejowa jako lidera turystyki rekreacyjno – uzdrowskiej w centralnej Polsce powinno odbywać się przy pełnym wykorzystaniu posiadanych przez Gminę zasobów. Dlatego kolejnym celem na poziomie operacyjnym na najbliższe lata powinno być pełne wykorzystanie bogatego dziedzictwa kulturowego występującego na terenie Gminy. Głównym zamysłem kompleksowego wykorzystania walorów Gminy jest zainteresowanie jej ofertą jak najszerzego grona odbiorców, a także uzupełnienie oferty turystycznej dla zapewnienia kompleksowych atrakcji w czasie pobytu w Uniejowie. Rozwój turystyki historycznej zmniejsza również podatność Gminy na niekorzystne wahania w popycie na inne atrakcje turystyczne, wynikające z ich sezonowego charakteru.

Proponowane działania

Władze Gminy Uniejów podejmują liczne działania w celu promocji historii Miasta i Gminy Uniejów (Zagroda Młynarska, Kasztel Rycerski). Dodatkowe proponowane działania to m.in.:

- promocja występujących na terenie Gminy szlaków turystycznych oraz wyznaczenie nowych, w oparciu o posiadane dziedzictwo kulturowe czy religijne,
- promocja tradycyjnych/historycznych zawodów, stanowiących atrakcję turystyczną wśród mieszkańców Gminy,
- dołączenie do kalendarza imprez kolejnych wydarzeń o charakterze atrakcji historycznej.

Cel operacyjny A.5

Wykorzystanie potencjału rzeki Warty

Jak zostało to podkreślone w części diagnostycznej, Gmina Uniejów położona jest w dorzeczu rzeki Warty, a sama rzeka przepływa przez miasto Uniejów. Stopień wykorzystania rzeki do celów turystycznych jest jednak na chwilę obecną znacznie ograniczony. Wynika to m.in. z okresowych spadków poziomu wody na rzece Warcie.

Mimo to, zalecane jest, aby w celach i zdaniach Gminy na najbliższe lata znalazły się działania zmierzające do włączenia rzeki Warty do oferty turystycznej Gminy. Pozwoliłoby to na zwiększenie atrakcyjności turystycznej Gminy i kompleksową promocję oferty Gminy, opartej o zasoby wody – podziemnej i powierzchniowej.

Proponowane działania

Dla tego celu operacyjnego określone zostały następujące działania:

- kompleksowe zagospodarowanie rzeki Warty na cele turystyczno – rekreacyjne (plaże, infrastruktura turystyczna – w tym m.in. ścieżki, parkingi, kempingi, infrastruktura sanitarna),
- wykorzystanie rzeki do celów turystycznych – np. wyznaczenie tras spływów kajakowych, spływów turystyczno – rekreacyjnych.

5.2 Cel strategiczny B

Wzmacnianie potencjału społeczno – gospodarczego wokół zasobów posiadanych przez Gminę

Cel operacyjny B.1

Aktywizacja „ducha przedsiębiorczości” wśród mieszkańców

Jak wynika z analizy sytuacji obecnej Gminy oraz ankiet przeprowadzonych wśród mieszkańców i kluczowych reprezentantów społecznych, na terenie Gminy Uniejów brak jest kompleksowej polityki wspierania rozwoju gospodarczego. Wspomaganie lokalnej przedsiębiorczości, zostało natomiast uznane przez mieszkańców za najważniejszy obszar polityki władz Gminy na kolejny okres 2013 – 2020.

Jednym z kroków do realizacji działań w tym obszarze, jakie Gmina powinna podjąć, jest pobudzenie aktywności mieszkańców, w celu pełnego wykorzystania posiadanych zasobów (tu: zasobów ludzkich) i zwiększenia udziału mieszkańców w korzyściach wynikających m.in. z rozwoju turystyki. Realizacja tak określonego celu może odbywać się np. poprzez identyfikację potrzeb informacyjno - szkoleniowych mieszkańców i działających już na terenie Gminy przedsiębiorców. Szczególny nacisk powinien zostać położony na promowanie tworzenia małych firm (firmy jednoosobowe, mikroprzedsiębiorstwa itd.) funkcjonujące w branżach powiązanych z potencjałem turystyczno-rekreacyjnym gminy i stanowiących naturalne jego zaplecze (np. agroturystyka), a także w powiązaniu z rozwojem działalności gospodarczej przez inwestorów zewnętrznych (usługi wspierające, podwykonawstwo itd.).

W zależności od poziomu zainteresowania mieszkańców ofertą szkoleniowo - informacyjną, władze Gminy powinny rozważyć utworzenie Gminnego Punktu Konsultacyjnego, który pełniłby funkcję doradczą w zakresie m.in. wymogów formalnych dotyczących zakładania i prowadzenia działalności gospodarczej, pozyskiwania środków finansowych na rozwój, etc. oraz dbałby o zapewnienie spójności działań przedsiębiorców z planami strategicznymi Gminy.

Jak zaznaczono wyżej, jednym z obszarów aktywizacji mieszkańców Gminy Uniejów może być wspieranie przez władze Gminy rozwoju gospodarstw agroturystycznych. Badanie przeprowadzone wśród mieszkańców wskazało, że stopień korzyści osiągniętych przez nich w związku z potencjałem turystycznym Gminy, jest niewielki. Dlatego, aby zaadresować tę sytuację oraz w celu wzbogacenia oferty turystycznej Gminy i powiększenia istniejącej bazy noclegowej, proponuje się, aby władze Gmin aktywnie wspierały tworzenie i funkcjonowanie gospodarstw agroturystycznych. W dalszej perspektywie istnienie gospodarstw agroturystycznych może przyczynić się do pobudzenia na terenie Gminy innych form aktywności gospodarczej polegających na tworzeniu prostych powiązań kooperacyjnych np. pomiędzy gospodarstwem agroturystycznym a rolnikami dostarczającymi naturalnych produktów na potrzeby odwiedzających turystów.

Proponowane działania

- stworzenie Gminnego Punktu Konsultacyjnego,
- realizacja szkoleń dla mieszkańców w zakresie zakładania i prowadzenia działalności gospodarczej,
- wprowadzenie ulg i zachęt podatkowych stałych lub okresowych (np. przez pierwsze lata funkcjonowania przedsiębiorstwa),
- zaangażowanie władz Gminy w tworzenie swoistych sieci współpracy przedsiębiorców na terenie Gminy, na przykład poprzez przejęcie przez władze Gminy funkcji koordynatora procesu powstawania i rozszerzania sieci współpracy lokalnych przedsiębiorców,
- wizyty studyjne w gminach partnerskich w celu zapoznania się z dobrymi praktykami w zakresie aktywizacji gospodarczej mieszkańców,

Dodatkowe działania ukierunkowane stricte na rozwój agroturystyki to m.in.:

- działania promocyjne i informacyjne prowadzone przez władze Gminy (uwypuklających m.in. korzyści z prowadzenia własnej działalności gospodarczej w formie gospodarstwa agroturystycznego, wsparcie informacyjne w zakresie możliwości pozyskania dofinansowania do rozpoczęcia tej formy aktywności gospodarczej),
- działania zmierzające do dywersyfikacji oferty gospodarstw agroturystycznych – powstanie stadnin konnych, wypożyczalni rowerów,
- stworzenie wspólnego loga dla gospodarstw działających na terenie Gminy Uniejów oraz ich promocja w folderze/katalogu promocyjnym Gminy.

Cel operacyjny B.2

Pozyskiwanie nowych inwestorów

Kolejnym celem operacyjnym w ramach celu strategicznego ukierunkowanego na wzmocnienie potencjału społeczno – gospodarczego Gminy jest pozyskiwanie przez Gminę inwestorów.

Konieczność podjęcia działań w tym zakresie wynika z faktu, iż realizacja niektórych przedsięwzięć (związanych np. z dalszym rozwojem balneologii) może przekraczać możliwości finansowe Gminy. Obecność inwestorów wpływa na przyspieszenie rozwoju społeczno-ekonomicznego Gminy - zmniejszenie bezrobocia, zwiększenie dochodów mieszkańców. Gmina powinna podejmować w szczególności działania związane z pozyskiwaniem inwestorów w obszarach kluczowych dla rozwoju Uniejowa (np. infrastruktura uzdrowiskowa i okołoturystyczna, produkt regionalny, energetyka).

Korzystna lokalizacja Gminy, w stosunkowo niedalekiej odległości od trzech dużych aglomeracji miejskich, bliskość autostrady A2, są argumentami za lokalizacją działalności na terenie Gminy. Jednak główną barierą dla potencjalnych inwestorów, może okazać się brak kompleksowych informacji o możliwościach ulokowania kapitału na terenie Gminy Uniejów.

Dlatego, działania w kierunku pozyskiwaniu inwestorów, powinny rozpocząć się od przygotowania kompleksowej oferty inwestycyjnej Gminy, prezentującej tereny przeznaczone pod inwestycję oraz

określające branże perspektywiczne na terenie Gminy. Konieczne jest stworzenie skoordynowanego systemu przygotowania gminnych terenów inwestycyjnych, od określenia zasobów poprzez przygotowanie planistyczne, po udostępnienie infrastruktury inwestorom.

Kolejno, tak przygotowaną ofertę należy promować i dystrybuować do jak najszerszego kręgu odbiorców – potencjalnych inwestorów. Udział w targach branżowych czy bezpośredni kontakt ze zidentyfikowanymi inwestorami, czyli działania proaktywne władz Gminy, mogą przyczynić się do popularyzacji informacji o możliwościach inwestycyjnych na terenie Gminy.

Dobrym pomysłem, bo pozwalającym dotrzeć do większej liczby potencjalnie zainteresowanych osób, wydaje się być również połączenie promocji oferty inwestycyjnej z promocją walorów turystycznych Gminy. Pozwoliłoby to wykorzystać efekty synergii wynikające z potencjału turystycznego i rekreacyjnego Gminy.

Dodatkowo, w zależności od bieżącej sytuacji finansowej Gminy, należy rozważyć wprowadzenie zachęt finansowych dla inwestorów, w postaci np. zwolnień z podatków i opłat lokalnych (okresowych lub stałych).

Proponowane działania

Podsumowując, działania proponowane w ramach niniejszego celu operacyjnego są następujące:

- przygotowanie terenów inwestycyjnych,
- przygotowanie oferty inwestycyjnej ukierunkowanej na pozyskiwanie inwestora zewnętrznego,
- wyznaczenie pracownika/pracowników Urzędu Miasta/Gminy do pozyskiwania i obsługi inwestorów,
- prezentacja oferty Gminy na wybranych targach branżowych,
- bezpośredni kontakt władz Gminy z kluczowymi potencjalnymi inwestorami,
- powiązanie promocji oferty inwestycyjnej z promocją oferty turystycznej,
- wprowadzenie ulg/zachęt o charakterze ekonomicznym.

Cel operacyjny B.3

Rozwój energetyki w oparciu o posiadane przez Gminę zasoby

Ostatni cel operacyjny w ramach celu strategicznego związanego ze wzmacnianiem potencjału społeczno – gospodarczego, związany jest z wykorzystaniem właściwości wody termalnej – jej wysokiej temperatury - do produkcji energii. Produkcja czystej energii jest trendem, który zyskuje na znaczeniu na skalę światową. Wynika to głównie z wprowadzenia ograniczeń emisji zanieczyszczeń do atmosfery, ale również ze zwiększonej świadomości i troski o środowisko naturalne.

Jednym z pierwszych kroków do realizacji celu będzie z pewnością wyznaczenie na terenie Gminy miejsca pod elektrownię hybrydową, oraz pozyskanie środków na jej budowę i uruchomienie lub zaangażowanie w to przedsięwzięcie prywatnych inwestorów.

Potencjalne korzyści dla Gminy z realizacji powyższego celu operacyjnego to możliwość pozyskania inwestorów, co pozytywnie wpłynie na rozwój i dochody Gminy. Dodatkowo, wykorzystanie wody

termalnej do produkcji energii pozwoli poprawić poziom bezpieczeństwa energetycznego Gminy i częściowo uniezależnić się od dostawców zewnętrznych. W zależności od wyników pilotażowego projektu produkcji czystej energii na potrzeby Gminy, można również rozważyć możliwość jej produkcji w ilościach przekraczających zapotrzebowanie Gminy i sprzedaży podmiotom zewnętrznym.

Proponowane działania

Podsumowując, działania proponowane w ramach niniejszego celu operacyjnego są następujące:

- wyznaczenie terenu pod inwestycję – budowę elektrowni geohybrydowej,
- pozyskanie środków na realizację projektu (prywatny inwestor lub środki unijne),
- analiza możliwości sprzedaży energii poza teren Gminy.

5.3 Cel strategiczny C

Zrównoważony rozwój infrastruktury na potrzeby mieszkańców i przyjezdnych

Cel operacyjny C.1

Rozwój infrastruktury drogowej i okołoturystycznej

Podobnie jak w większości gmin kraju, także w Gminie Uniejów występują potrzeby związane z rozwojem infrastruktury drogowej. Choć stan dróg gminnych w dużej mierze określany jest jako dobry i bardzo dobry, przez obszar Gminy przebiegają również drogi powiatowe, których utrzymanie nie leży w gestii władz Gminy. Dodatkowo, przez obszar Gminy Uniejów przebiega autostrada, z której zjazd znajduje się w sąsiedniej gminie Dąbie. Trudno przeceniać rolę jakości infrastruktury drogowej w przyciąganiu inwestorów i turystów oraz tworzeniu warunków życia mieszkańców. Dlatego istotne jest zwrócenie szczególnej uwagi na zrównoważony rozwój infrastruktury drogowej, obejmujący nie tylko obszary turystycznie atrakcyjne, ale również pozostałe obszary Gminy.

Proponowane działania

Władze Gminy, prócz modernizacji i ulepszania dróg lokalnych, które w dużej mierze są w stanie zadowalającym, powinny prowadzić działania lobbingowe na rzecz poprawy stanu dróg powiatowych i lepszego połączenia z autostradą.

Kolejnym działaniem w ramach poprawy infrastruktury drogowej i okołoturystycznej, zmierzającym również do poprawy bezpieczeństwa w Gminie i promocji aktywnego stylu życia, jest budowa chodników, ścieżek rowerowych i oświetlenie ulic.

Zniwelować należy również braki w obszarze infrastruktury turystycznej tak, aby Gmina była przygotowana na przyjęcie i obsługę ruchu turystycznego spodziewanego w kolejnych latach. W tym zakresie zwiększona powinna zostać liczba parkingów, głównie na terenie miasta i w okolicach występowania atrakcji turystycznych.

Przykłady działań, które Gmina może realizować w ramach niniejszego celu operacyjnego:

- budowa parkingów,
- budowa chodników, ścieżek rowerowych, ścieżek zdrowia, terenów spacerowych na terenie Uniejowa, oświetlenie ulic.
- stworzenie systemu informacji wizualnej i sterowania ruchem,
- budowa amfiteatru w celu organizacji imprez plenerowych dla mieszkańców i turystów.
- budowa rozwoju różnorodnych form rekreacji i promocji aktywnego wypoczynku np. ścieżki rowerowe, ścieżki zdrowia, tereny spacerowe na terenie miasta Uniejów, itp.

Cel operacyjny C.2

Wspieranie czystości i ochrony środowiska

O atrakcyjności turystycznej Gminy Uniejów w dużej mierze decyduje, oprócz zasobów wód termalnych, korzystny mikroklimat i czyste środowisko. Dodatkowo, czyste środowisko, to bardziej korzystne warunki i wyższa jakość życia mieszkańców. Dlatego, równoległe z planami rozwoju turystyki, należy kontynuować działania skierowane na zachowanie czystości środowiska naturalnego. Powinny być one w pierwszej kolejności skierowane na rozwiązanie bieżących problemów zdiagnozowanych w trakcie oceny obecnej sytuacji Gminy związanych m.in. z ochroną środowiska (dotyczących np. selektywnej zbiórki odpadów, nielegalnych zrzutów zanieczyszczeń do Warty, zaśmiecania lasów oraz niedostatku infrastruktury sanitarnej na potrzeby turystyki),

Proponowane działania

Wśród działań do realizacji proponowanych w kontekście ochrony środowiska wyróżniamy:

- zapewnienie odbioru odpadów (wraz z segregacją) powiązane z prowadzeniem działań edukacyjnych,
- monitorowanie odpływu ścieków do Warty,
- kontynuacja budowy przydomowych oczyszczalni ścieków i dostępu wszystkich mieszkańców do kanalizacji,
- zapewnienie zaplecza sanitarnego i miejsc składowania śmieci na potrzeby obsługi ruchu turystycznego.

Cel operacyjny C.3

Uporządkowanie i odnowa starej tkanki miejskiej

Wizytówką każdego miasta jest wygląd jego centrum. Dlatego, jednym z działań priorytetowych w zakresie infrastruktury, powinna być renowacja zabytkowej architektury miasta oraz zunifikowanie wybranych jej elementów w jednolitym stylu architektonicznym (np. ujednolicenie koloru i wykończenia fasad, dachów budynków) w celu stworzenia harmonijnej całości. W ramach realizacji powyższego celu władze Gminy powinny również zadbać o jednolity system informacji - oznaczenia ulic, numery domów, zabytków na terenie Gminy oraz ujednolicenie elementów małej architektury (słupków drogowych/chodnikowych, koszy na śmieci, ławek), które mogą być również oznaczone jednolitym dekoracyjnym logotypem Miasta/Gminy Uniejów.

Proponowane działania

Proponowane działania w ramach realizacji celu operacyjnego C.3 to:

- renowacja wybranych obiektów o wyjątkowym znaczeniu historycznym i kulturowym (definiujących tożsamość Miasta i Gminy Uniejów),,
- uporządkowanie części zurbanizowanej w ujednoliconym systemie architektonicznym,

- ujednolicenie elementów małej architektury (w tym oznaczenie ich logotypem Miasta/Gminy Uniejów),
- ujednolicenie systemu informacji wizualnej.

Cel operacyjny C.4

Dostosowanie oferty kulturalnej do potrzeb mieszkańców

Czwarty cel operacyjny w ramach celu strategicznego dotyczącego zrównoważonego rozwoju infrastruktury dotyka jednego z problemów zidentyfikowanych w Gminie Uniejów w czasie wywiadów z mieszkańcami. Polega on na niewystarczającym poziomie rozwoju oferty kulturalnej o charakterze całorocznym, w porównaniu do bogatej oferty imprez sezonowych adresowanych przede wszystkim do turystów. Pomimo funkcjonowania na terenie Gminy klubów i kół sportowych oraz licznych instytucji kulturalnych, zauważalny jest potencjał do wzbogacenia oferty kulturalnej czy zintensyfikowania aktywności istniejących instytucji.

Zamierzonym efektem realizacji tego celu jest aktywizacja mieszkańców, promocja aktywnego stylu życia i zwiększenie dostępności różnych inicjatyw kulturalnych.

Proponowane działania

- rozwój całorocznej (nie sezonowej) oferty kulturalnej w oparciu o istniejącą infrastrukturę.
- ożywienie działalności świetlic występujących na terenie Gminy np. poprzez organizację zajęć dla dzieci i młodzieży, projekcję filmów dla mieszkańców Gminy, organizowanie imprez, szkoleń, kursów,
- wykorzystanie nowego Domu Pracy Twórczej na potrzeby mieszkańców.

Cel operacyjny C.5

Rozwój infrastruktury teleinformatycznej

Biorąc pod uwagę znaczenie technologii informacyjno-komunikacyjnych (ICT) we współczesnej gospodarce i społeczeństwie, a jednocześnie ogólnie słaby dostęp do Internetu w mniejszych miejscowościach poza obszarem dużych aglomeracji, za niezwykle istotny uznać należy rozwój sieci informatycznych zwiększających możliwości wzajemnej komunikacji i współpracy podmiotów czy instytucji oraz poprawę dostępu mieszkańców do wiedzy i informacji.

Proponowane działania

- stworzenie Publicznych Punktów Dostępu do Internetu PIAP – ów, np. w świetlicach funkcjonujących na terenie Gminy,
- udostępnienie Internetu bezprzewodowego na potrzeby mieszkańców i turystów poprzez montaż „hot – spotów” np. w centrum miasta,

- wspieranie działań na rzecz rozwoju połączeń informatycznych, w szczególności sieci szerokopasmowych.

Przykład – Case study

Jedną z stosunkowo nowych inicjatyw w zakresie poprawy dostępu do bezprzewodowo Internetu, jest montaż tzw. hot spotów, czyli urządzeń emitujących sygnał Internetowy na terenie miast np. w centrum i okolicach atrakcji turystycznych. Rozwiązanie to funkcjonuje w wielu miastach polskich i pozwala korzystać z bezpłatnego Internetu zarówno turystom jak i mieszkańcom. Obecność hot-spotów korzystnie wpływa na wizerunek miasta jako nastawionego na nowoczesne technologie, zwiększa dostęp do informacji – w tym turystycznych oraz pomaga wyeliminować zjawisko wykluczenia cyfrowego.

5.4 Cel strategiczny D

Dostosowanie oferty edukacyjnej, kształcenia zawodowego i ustawicznego do potrzeb lokalnego rynku

Cel operacyjny D.1

Dostosowanie oferty edukacyjnej do potrzeb rynku turystycznego

Jak już to zostało uprzednio podkreślone, w Gminie Uniejów obserwuje się ograniczony udział mieszkańców w tworzeniu oferty turystycznej a przez to również w korzyściach wynikających z rosnącej atrakcyjności turystycznej Gminy, co związane jest m.in. z niedostosowaniem kwalifikacji mieszkańców do potrzeb lokalnego rynku pracy. Prowadzi to do sytuacji, w której niezbędne jest sprowadzanie przedstawicieli określonych zawodów spoza terenu Gminy. Dotyczy to przede wszystkim zawodów związanych z obsługą ruchu turystycznego np. kucharz, ratownik, itp. Budowa wysokiej jakości kapitału ludzkiego powinna być podstawowym celem i kierunkiem działania każdej społeczności. Jednym z kluczowych obszarów w tym zakresie jest wspieranie edukacji. Dlatego władze Gminy powinny aktywnie włączać się w poprawę obecnego stanu np. poprzez organizację kursów i szkoleń pozwalających zdobyć niezbędne umiejętności i wymagane certyfikaty. Dodatkowo potrzebna jest modyfikacja lub uzupełnienie cyklu kształcenia o zajęcia techniczne oraz promowanie, już od najwcześniejszych poziomów kształcenia, zawodów „poszukiwanych” w Gminie Uniejów. Zwiększenie zaangażowania mieszkańców w tworzenie oferty turystycznej może również odbywać się poprzez identyfikację katalogu zawodów tradycyjnych, atrakcyjnych z punktu widzenia rozwoju turystyki historycznej i kolejno organizacja staży mających na celu przyuczenie do zawodu. Staże, w związku z aktualnym brakiem takiej oferty na terenie Gminy, odbywać się będą w innych ośrodkach.

Proponowane działania

Podsumowując, katalog proponowanych działań dla realizacji niniejszego celu przedstawia się następująco:

- promocja zawodów technicznych w gimnazjach i szkołach podstawowych,
- promocja zawodów tradycyjnych, związanych z turystyką historyczną,
- kursy i szkolenia pozwalające zdobyć kwalifikacje zawodowe np. ratownik,
- organizacja staży,
- włączenie do programów nauczania elementów tradycji i historii lokalnej.

Cel operacyjny D.2

Stworzenie zróżnicowanej oferty edukacyjnej dla wszystkich grup wiekowych

Według danych EUROSTATU, w 2010 roku w Europie, pracowało średnio 46% osób wieku 55 i więcej. Dlatego, poruszając temat edukacji w Gminie, nie należy pominąć również grupy wiekowej 50+. Dostosowanie oferty edukacyjnej do ich potrzeb ma za zadanie przede wszystkim pomoc w przystosowaniu się w sytuacji przejścia na emeryturę, jak również w utrzymaniu aktywności zawodowej osób w wieku seniorskim. Osoby w wieku 50+ cenione są przez pracodawców głównie ze względu na duże doświadczenie, odpowiedzialność i lojalność. Po stronie barier zatrudniania osób starszych jest stan zdrowia, przyzwyczajenia, niska wydajność oraz brak kwalifikacji. Działania Gminy w zakresie aktywizacji osób w wieku 50+ powinny polegać na identyfikacji występującej w zasięgu mieszkańców Gminy oferty edukacyjnej i szkoleniowej, określenia branż, w których występuje deficyt zatrudnienia i na tej podstawie działania w kierunku odpowiedniego dostosowania tej oferty do występujących realiów.

Proponowane działania

- promocja aktywizacji społeczno-zawodowej osób starszych w celu przeciwdziałania tzw. „wykluczeniu społecznemu”,
- przygotowanie oferty edukacyjno – szkoleniowej dla osób w wieku +50 (np. e-edukacja).

5.5 Podsumowanie analizy strategicznej

Podsumowanie Misji, Wizji, celów strategicznych i celów operacyjnych Gminy Uniejów w latach 2013-2020 prezentuje poniższe zestawienie.

Wizja			
Uniejów w 2020r. centrum turystyki zdrowotnej w środkowej Polsce wykorzystujące unikalne walory przyrodnicze, kulturalne i historyczne			
Misja			
Misją Gminy Uniejów jest zaangażowanie mieszkańców w budowę pozycji Gminy jako lidera turystyki termalno-uzdrowskiej i rekreacyjnej w Polsce centralnej			
Cele strategiczne			
Cele stanowiące filary strategii		Cele wspierające	
A. Rozwój turystyki poprzez pełne wykorzystanie walorów środowiska naturalnego	B. Wzmacnianie potencjału społeczno – gospodarczego wokół zasobów posiadanych przez Gminę	C. Zrównoważony rozwój infrastruktury na potrzeby mieszkańców i przyjezdnych	D. Dostosowanie oferty edukacyjnej, kształcenia zawodowego i ustawicznego do potrzeb lokalnego rynku
Cele operacyjne			
A.1 Stworzenie i promocja zintegrowanej oferty turystycznej Gminy Uniejów bazującej na zasobach wody geotermalnej	B.1 Aktywizacja „ducha przedsiębiorczości” wśród mieszkańców	C.1 Rozwój infrastruktury drogowej i okołoturystycznej	D.1 Dostosowanie oferty edukacyjnej do potrzeb rynku turystycznego
A.2 Rozwój infrastruktury uzdrowskiej	B.2 Pozyskiwanie nowych inwestorów	C.2 Wspieranie czystości i ochrony środowiska	D.2 Stworzenie zróżnicowanej oferty edukacyjnej dla wszystkich grup wiekowych
A.3 Wybór i promocja produktu regionalnego	B.3 Rozwój energetyki w oparciu o posiadane przez Gminę zasoby	C.3 Uporządkowanie i odnowa starej tkanki miejskiej	
A.4 Rozwój turystyki historycznej		C.4 Dostosowanie oferty kulturalnej do potrzeb mieszkańców	

A.5 Wykorzystanie potencjału rzeki Warty		C.5 Rozwój infrastruktury teleinformatycznej	

 - Cele operacyjne o charakterze priorytetowym

Powyższe zestawienie przedstawia katalog celów strategicznych i operacyjnych, które Gmina Uniejów powinna realizować w kolejnym okresie programowania 2013-2020 dla osiągnięcia dynamicznego rozwoju społeczno – gospodarczego oraz poprawy jakości życia mieszkańców.

Należy jednak zdać sobie sprawę, że realizacja wszystkich zaprezentowanych celów może znacznie obciążyć budżet Gminy i w związku z tym jest wysoce uzależniona od możliwości pozyskania zewnętrznego finansowania lub zaangażowania prywatnych inwestorów.

Dlatego, przechodząc do wdrożenia i wykonania Strategii należy ocenić, które cele operacyjne powinny być realizowane w pierwszej kolejności ze względu na szczególne znaczenie dla rozwoju Gminy. Propozycja celów priorytetowych w okresie programowania 2013 – 2020 zostały wyróżnione tabeli kolorem jasno-czerwonym.

5.6 Sposoby i źródła finansowania działań realizowanych w Gminie

W ogólnym ujęciu zadania gmin w Polsce realizowane są z dochodów własnych i subwencji należnych z tytułu prawa oraz ze środków otrzymanych z innych źródeł finansowania, których pozyskanie zależy od inwencji i zaangażowania zarządów gmin.

Cele strategiczne i operacyjne, opracowane w ramach niniejszej strategii, które stanowią podstawę do podejmowania i realizacji konkretnych projektów, mogą być finansowane z dochodów własnych Gminy oraz ze środków zewnętrznych.

Wśród środków zewnętrznych wyróżnić możemy m.in.:

- środki z Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Łódzkiego,
- środki z programów krajowych współfinansowanych z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego oraz Europejskiego Funduszu Społecznego,
- środki z Programu Aktywizacji Obszarów Wiejskich,
- środki z Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej,
- środki z Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska,
- środki z Agencji Modernizacji i Restrukturyzacji Rolnictwa,
- pożyczki i kredyty bankowe,
- instrumenty zwrotne – JESSICA, JEREMIE,
- środki inwestorów prywatnych, w tym w formule PPP,
- środki z Fundacji na rzecz Rozwoju Wsi „Polska Wieś 2000”
- środki z Europejskiego Funduszu Rozwoju Wsi Polskiej,

- środki z Wojewódzkiego Urzędu Pracy,
- środki z Powiatowego Urzędu Pracy.

Należy podkreślić, że w momencie przygotowywania niniejszego dokumentu, w związku z nadchodzącym nowym okresem programowania 2014-2020, określenie szczegółowego katalogu możliwych źródeł finansowania ze środków UE nie jest możliwe z uwagi na bardzo wstępną fazę prac nad określeniem zakresu i wymiaru wsparcia. Jednocześnie zbliżający się nowy okres programowania stwarza możliwość pozyskania przez Gminę Uniejów środków na działania służące stricte realizacji celów zawartych w niniejszym dokumencie strategicznym. Wykorzystanie tej możliwości w istotnym stopniu uzależniona jest od aktywności władz Gminy i jej udziału w procesie konsultacji założeń do okresu nowej perspektywy finansowej, definiowanej przez dokumenty programowe.

6. Wdrażanie, monitorowanie i ewaluacja Strategii

Osiągnięcie zamierzonych celów strategicznych i kierunków rozwoju wymaga stworzenia efektywnych mechanizmów gwarantujących konsekwentne wdrażanie, monitorowanie i ewaluację efektów Strategii

6.1 System wdrażania i monitorowania strategii

Strategia Rozwoju Gminy Uniejów w latach 2013-2020 jest dokumentem otwartym, w związku z tym powinna ona dynamicznie reagować na zmieniające się potrzeby wynikające z nowych uwarunkowań wewnętrznych i zewnętrznych.

Wdrażanie planów strategicznych, ich monitorowanie oraz ewaluacja są działaniami nierozzerwalnie związanymi z procesem planowania strategicznego.

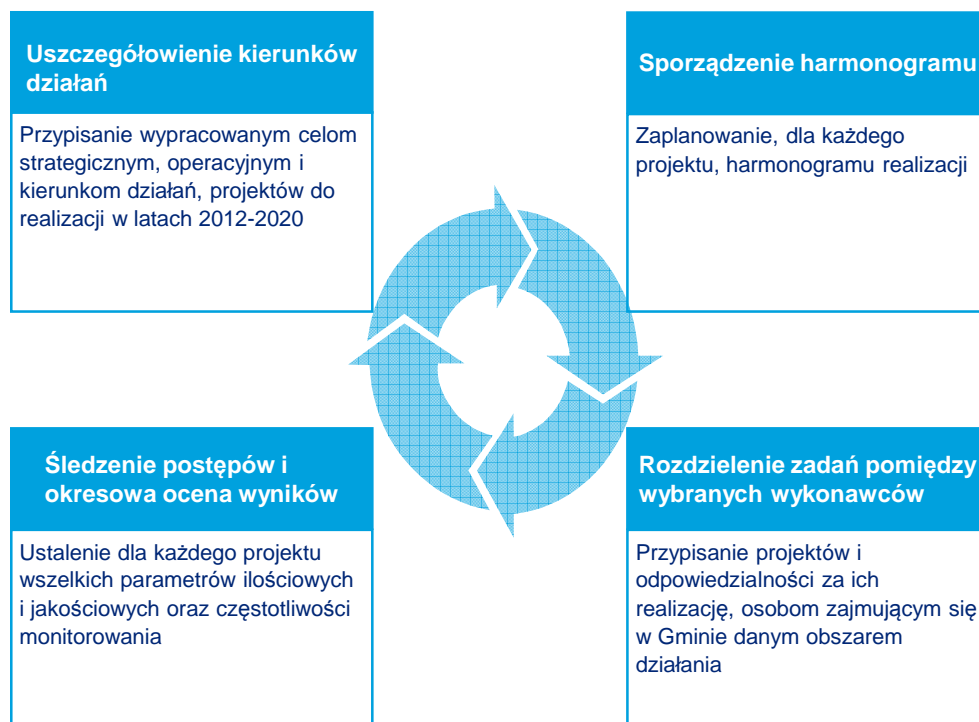
6.1.1 Wdrażanie strategii

Wdrażanie strategii jest procesem, w którym sformułowane w Strategii długoterminowe cele i kierunki działań przekładane są na poziom programów i działań operacyjnych. Elementem procesu wdrażania Strategii są również działania związane z propagowaniem i upowszechnianiem informacji na temat jej założeń oraz zawartości. Działania te mają na celu w szczególności aktywizację wybranych organizacji i środowisk do współdziałania w realizacji Strategii.

Strategia stanowi dokument o charakterze kierunkowym i koncepcyjnym. W celu wdrożenia Strategii na poziomie operacyjnym opracowane zostaną dokumenty o charakterze proceduralnym (*np. programy operacyjne*), które szczegółowo wskażą sposób realizacji poszczególnych celów strategicznych oraz podział odpowiedzialności w tym zakresie. Część z nich zostanie oparta o już

istniejące dokumenty, co w uzasadnionych przypadkach wymagało będzie ich dostosowania do nowych celów strategicznych.

Rysunek 6. Elementy procesu wdrażania strategii

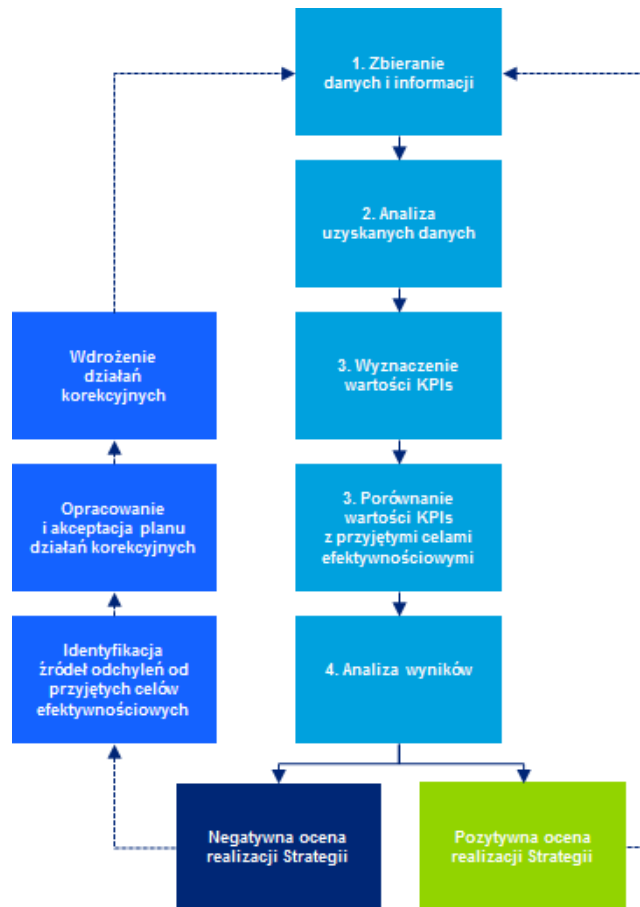
Źródło: Opracowanie własne

6.1.2 Monitorowanie strategii

Monitorowanie strategii jest procesem polegającym na bieżącej analizie postępów w osiągnięciu zakładanych celów strategicznych. Na proces ten składa się szereg działań takich jak m.in. zbieranie danych i informacji, analiza uzyskanych danych, wyznaczanie wartości określonych wskaźników efektywności (*ang. KPIs – key performance indicators*) oraz ich porównanie z przyjętymi celami efektywnościowymi, ocena finalnych wyników i przygotowywanie cyklicznych raportów z oceny realizacji Strategii.

W przypadku, gdy proces realizacji określonych celów strategicznych oceniony zostanie negatywnie, istnieje potrzeba identyfikacji źródeł ewentualnych odchyleń od zakładanych celów efektywnościowych, wypracowanie planu działań korekcyjnych oraz jego wdrożenie.

Rysunek 7. Proces monitorowania strategii Gminy

Źródło: Opracowanie własne

W praktyce proces monitorowania Strategii przeprowadzany będzie bieżąco, w cyklach corocznych, a do jego realizacji powinna zostać wyznaczona dedykowana osoba lub osoby reprezentujące władze Gminy. Ich główną funkcją będzie w szczególności pozyskiwanie informacji na temat działań/projektów realizowanych w Gminie oraz ocena dotychczasowych rezultatów wdrażania strategii oraz rekomendowanie niezbędnych działań korekcyjnych.

6.1.3 Oczekiwane wskaźniki osiągnięć i ewaluacja Strategii

Efektem procesu monitorowania Strategii powinny być coroczna **ewaluacja efektów realizacji Strategii**, obejmująca w szczególności zestawienia wartości zdefiniowanych i monitorowanych w danym okresie wskaźników efektywności realizacji poszczególnych celów strategicznych i operacyjnych.

Proponuje się coroczną ewaluację wyników wdrażania Strategii, na podstawie efektów zadań i projektów które są w fazie realizacji lub zostały w danym roku zakończone.

W poniższych zestawieniach tabelarycznych ujęto przykład wskaźników efektywności (KPIs), które zdefiniowane zostały dla celu operacyjnego B.1 Aktywizacja ducha przedsiębiorczości

Zaproponowane **wskaźniki efektywnościowe** (KPIs) **stanowią zbiór otwarty**, tj. w trakcie realizacji celów strategicznych, operacyjnych i poszczególnych działań mogą ulegać one zmianom, korektom, rozszerzeniom o dodatkowe wskaźniki.

Tabela 35. Monitorowane wskaźniki efektywności w obszarze celu operacyjnego B.1

B.1. Aktywizacja ducha przedsiębiorczości					
Lp.	Wskaźnik [nazwa wskaźnika]	Jednostka	Zakładany poziom w roku n	Rzeczywisty poziom w roku n	Odchylenie od zakładanego poziomu [%]
1.	Liczba szkoleń zorganizowanych dla mieszkańców z inicjatywy Gminy	Liczba szkoleń			
2.	Liczba wizyt studyjnych w innych Gminach	Liczba wizyt studyjnych	WZÓR		
3.	Utworzone na terenie Gminy sieci współpracy/powiązania kooperacyjnych	Liczba funkcjonujących sieci współpracy			
4.	Ulgi i zachęty finansowe dla przedsiębiorców	Wysokość przyznanych ulg/liczba przedsiębiorstw			

W przypadku, gdy wartości określonych KPIs w istotny sposób odbiegają będą od założonych wartości (celów), przeprowadzone powinny być dodatkowe analizy mające na celu zidentyfikowanie źródeł odchyleń oraz zaproponowane zostaną adekwatne działania naprawcze, które uwzględnione będą w planach operacyjnych na kolejny rok.

Bibliografia

Lista dokumentów i stron internetowych wykorzystanych przy opracowaniu Strategii.

Dokumenty:

1. Budżet Gminy Uniejów na 2006 rok.
2. Budżet Gminy Uniejów na 2007 rok.
3. Budżet Gminy Uniejów na 2008 rok.
4. Budżet Gminy Uniejów na 2009 rok.
5. Budżet Gminy Uniejów na 2010 rok.
6. Budżet Gminy Uniejów na 2011 rok.
7. Budżet Gminy Uniejów na 2012 rok.
8. Lokalny Program Rewitalizacji na lata 2011-2015.
9. Sprawozdanie z realizacji Planu Gospodarki Odpadami dla Gminy Uniejów na lata 2007 – 2010.
10. Program Ochrony Środowiska dla Gminy Uniejów na lata 2009-2012 z perspektywą do roku 2016.
11. Sprawozdanie z realizacji Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Uniejów na lata 2007 – 2010.
12. Plan Rozwoju Lokalnego 2007-2015.
13. Statystyki Urzędu Gminy Uniejów na temat stanu i struktury bezrobocia, gruntów, infrastruktury drogowej, oświaty, przedsiębiorczości oraz demografii Gminy.
14. Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Uniejów.
15. Wieloletnia Prognoza Finansowa na lata 2012-2020.
16. Domański, T. Strategiczne Planowanie Rozwoju gospodarczego gminy, Agencja Rozwoju Komunalnego, Warszawa 1999.
17. Statystyczne Vademecum Samorządowca 2011, Główny Urząd Statystyczny.

Strony internetowe:

1. Biuletyn Informacji Publicznej, <http://www.biuletyn.net/>
2. Polska Geotermalna Asocjacja im. prof. Juliana Sokołowskiego, <http://www.pga.org.pl/>

Spis tabel i rysunków

Tabele

Tabela 1. Podsumowanie celów strategicznych i celów operacyjnych Gminy Uniejów.....	13
Tabela 2. Liczba ludności wg. płci w latach 2006-2011.	19
Tabela 3. Liczba osób bezrobotnych w Gminie Uniejów w latach 2006-2011	22
Tabela 4. Pomniki przyrody w Gminie Uniejów	23
Tabela 5. Tereny chronione.....	24
Tabela 6. Drogi powiatowe	33
Tabela 7. Drogi gminne	34
Tabela 8. Zaopatrzenie ludności w wodę	37
Tabela 9. Stan sieci kanalizacyjnej	38
Tabela 10. Ludność korzystająca z wodociągów i kanalizacji.....	38
Tabela 11. Placówki edukacyjne	43
Tabela 12. Miejsce w przedszkolach.....	43
Tabela 13. Stopień komputeryzacji szkół.....	44
Tabela 14. Dostępna baza sportowa.....	44
Tabela 15. Wyniki testu gimnazjalistów, kwiecień 2011.....	45
Tabela 16. Wyniki testu 6-klasistów, kwiecień 2011	45
Tabela 17. Bezrobotni	48
Tabela 18. Świadczenia pomocy społecznej.....	48
Tabela 19. Zagrożenie przestępczością - postępowania	49
Tabela 20. Wskaźnik wykrycia ogólnego	49
Tabela 21. Użytki rolne	54
Tabela 22. Liczba gospodarstw wg. powierzchni.....	54
Tabela 23. Dofinansowanie uzyskane przez Gminę Uniejów z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w latach 2007-2011	56
Tabela 24. Dochody budżetu Gminy według działów w latach 2008 - 2010 (w %).....	62
Tabela 25. Wydatki budżetu Gminy według działów w latach 2008 – 2010 (w %)	62
Tabela 26. Kategorie gmin dobranych do analizy porównawczej	64
Tabela 27. Dochody i wydatki wybranych gmin w 2010 w przeliczeniu na 1 mieszkańca.....	68

Tabela 28. Wartość wskaźników finansowych „prostych” dla Gminy Uniejów w latach 2006-2010	71
Tabela 29. Analiza wartości wskaźników finansowych „prostych” dla Gminy Uniejów w latach 2006-2010.....	71
Tabela 30. Stan finansów Gminy Uniejów w układzie porównawczym w roku 2010.....	73
Tabela 31. Wartość zintegrowanych wskaźników stanu finansów Gminy Uniejów dla roku 2010.	74
Tabela 32. Analiza SWOT zasobów Gminy	76
Tabela 33. Analiza SWOT- zagospodarowanie przestrzenne	77
Tabela 34. Analiza SWOT- sfera gospodarcza	79
Tabela 35. Monitorowane wskaźniki efektywności w obszarze celu operacyjnego B.1	131

Wykresy

Wykres 1. Liczba ludności w wieku przedprodukcyjnym w latach 2006-2011	19
Wykres 2. Liczba ludności w wieku produkcyjnym w latach 2006-2011	20
Wykres 3. Liczba ludności w wieku poprodukcyjnym w latach 2006-2011	20
Wykres 4. Liczba urodzeń oraz zgonów w latach 2006-2011	21
Wykres 5. Liczba osób bezrobotnych w Gminie Uniejów w latach 2006-2011	21
Wykres 6. Procent ludności obsługiwanej przez oczyszczalnie ścieków w 2010 r.	40
Wykres 7. Liczba ludności obsługiwana przez jeden zakład opieki zdrowotnej.....	47
Wykres 8. Najczęstsza przyczyna zatrzymań	50
Wykres 9. Liczba mieszkań na 1000 osób w 2010 r.	52
Wykres 10. Dochody i wydatki budżetu Gminy Uniejów w 2010 r.	61
Wykres 11. Dochody i wydatki Gminy Uniejów oraz gmin z grup porównawczych	64
Wykres 12. Główne kategorie dochodów gmin w przeliczeniu na 1 mieszkańca w 2010 r.	65
Wykres 13. Dochody od osób prawnych i od osób fizycznych w przeliczeniu na 1 mieszkańca w 2010 r. (w PLN).....	66
Wykres 14. Główne kategorie wydatków z budżetu w przeliczeniu na 1 mieszkańca w 2010 r.	67
Wykres 15. Priorytetowe obszary działań Gminy (w opinii mieszkańców).....	82
Wykres 16. Obszary priorytetowych działań Gminy w zakresie rozwój potencjału społeczno-gospodarczego (w opinii mieszkańców)	83
Wykres 17. Obszary priorytetowych działań Gminy w zakresie rozwoju potencjału turystycznego (w opinii mieszkańców)	84
Wykres 18. Obszary priorytetowych działań Gminy w zakresie rozwoju infrastruktury i transportu (w opinii mieszkańców)	85
Wykres 19. Obszary priorytetowych działań Gminy w zakresie rozwoju kultury, nauki i oświaty (w opinii mieszkańców)	86
Wykres 20. Obszary priorytetowych działań Gminy w zakresie poprawy jakości środowiska naturalnego (w opinii mieszkańców)	87
Wykres 21. Obszary priorytetowych działań Gminy w zakresie poprawy bezpieczeństwa (w opinii mieszkańców).....	88

Wykres 22. Obszary priorytetowych działań Gminy w zakresie rozwoju rozrywki i sportu (w opinii mieszkańców)	89
Wykres 23. Obszary priorytetowych działań Gminy w zakresie poprawy jakości systemu ochrony zdrowia (w opinii mieszkańców)	90
Wykres 24. Obszary priorytetowych działań Gminy w zakresie poprawy jakości obsługi mieszkańców przez władze (w opinii mieszkańców)	91
Wykres 25. Inicjatywy dla ogólnej poprawy jakości życia mieszkańców Gminy	92
Wykres 26. Atuty Gminy	93
Wykres 27. Problemy Gminy	94
Wykres 28. Szanse rozwoju Gminy.....	95
Wykres 29. Wyzwania dla rozwoju Gminy	96
Wykres 30. Obszary priorytetowe dla władz Gminy (w opinii głównych interesariuszy)	97

Rysunki

Rysunek 1. Schemat dokumentu Strategia rozwoju Gminy Uniejów na lata 2013-2020.....	10
Rysunek 2. Herb i flaga Gminy Uniejów.....	15
Rysunek 3. Misja, wizja i cele strategiczne	106
Rysunek 4. Misja, wizja Gminy Uniejów	106
Rysunek 5. Priorytetyzacja celów strategicznych Gminy Uniejów	108
Rysunek 6. Elementy procesu wdrażania strategii	129
Rysunek 7. Proces monitorowania strategii Gminy.....	130

Mapy

Mapa 1. Położenie Gminy Uniejów w powiecie poddębickim	16
Mapa 2. Geotermalne zakłady ciepłownicze w Polsce	28